

DUTCH BIRDING

VOLUME 20 • NO 6 • 1998

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Nederland

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
Nieuwe Rijn 27
2312 JD Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

Nederland:
0900-20 321 28
(vogellijn, 75 cpm)
010-4281212 (inspreeklijn)

België: 03-4880194
(vogel- en inspreeklijn)

INTERNET

<http://www.dutchbirding.nl>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, fax 023-5376749, e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel / fax 030-2961335, e-mail ebels@wxs.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0223-690141, fax 0223-690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

REDACTIERAAD Ferdy Hieselaar, Peter Meininger, Gerald Oreeel, George Sangster en Roland van der Vliet

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spanje), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Paul Lehman (VS), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Kees Roselaar (Nederland), Frank Rozendaal (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël), Gunter De Smet (België), Lars Svensson (Zweden) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Holland, Graham Holloway, Diederik Kok, Hans van der Meulen en Peter de Rouw

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail dba@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 1998 bedraagt: NLG 65,00 (Nederland), BEF 1320,00 (België), NLG 72,50 (overige landen binnen Europa) en NLG 77,50 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Lijst 98 Nederlandse vogelsoorten* door A B van den Berg & C A W Bosman (1998, Santpoort-Zuid) (taxonomie en wetenschappelijke en Nederlandse namen van Nederlandse vogels); *List of birds of the Western Palearctic* door British Birds (1997, Blunham) (Engelse namen van West-Palearctische vogels); de door C S Roselaar samengestelde lijst in *Geïllustreerde encyclopedie van de vogels* door C M Perrins (1991, Weert), met aanpassingen en aanvullingen door A J van Loon in *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world* door C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld). Afwijkingen van en aanvullingen op bovenstaande overzichten zijn gebaseerd op beslissingen van de CSNA (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Leon Edelaar, Rob Olivier en Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDWERKERS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Holland, Paul Knolle, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, André van der Plas en Kees Tiemstra.

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) IJb Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, tel 050-5274993, fax 050-5272668, e-mail DBTRS@Natuurschool.com, internet <http://www.Natuurschool.com/DBTRS>.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Karel Mauer, Jan van der Laan (voorzitter, tel 072-5203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, tel 030-2523801) en Wim Wiegant (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretaris, tel / fax 071-5143790) en Ronald Sluys. De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 1998 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

FOCUS

THOMSONLAAN 96
TEL: 070-3638398

2565 JE DEN HAAG
FAX: 070-3617147

**DÉ SPECIAALZAAK OP HET GEBIED VAN
KIJKERS - CAMERA'S - TELESCOPEN - STATIEVEN
OPNAMEAPPARATUUR - VIDEO**

VOOR DB-LEDEN DE LAAGSTE PRIJZEN

Kijkers

Bijv: Leica 10x42 BA

Normaal f 2589,-

DB-prijs f 2199,-

Objectieven

Bijv: Sigma 170-500 APO
voor Canon, Nikon of Minolta

Normaal f 1999,-
DB-prijs f 1649,-

Telescopen

Bijv: Swarovski AT-80+20-60

Normaal f 2745,-
DB-prijs f 2299,-

Statief-riem

Bijv: Manfrotto

Normaal f 69,-
DB-prijs f 49,-

Geluidsapparatuur

Sony WM-D3 opname-walkman
Zeer uitgebreid, super degelijk!

Normaal f 899,-
DB-prijs f 799,-

**INRUIL
GEVRAAGD !!**

**Kijkers
Telescopen
Camera's
Objektieven**

*Alle apparatuur geleverd met Nederlandse garantie
Verzending mogelijk door heel Nederland
Met 20 jaar veldervaring geheid een goed advies
Inruil van camera's, kijkers e.d. mogelijk*

BEL VOOR DE LAATSTE PRIJS!

Prijzen incl. BTW. excl. verzendkosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

Bausch & Lomb • Bresser • Bushnell • Bynolyt • Canon • Gitzo • Kowa

Pentax • Sigma • Slik • Sony • Swarovski • Swift • Tamron • Zeiss e.v.a.

Leica • Manfrotto • Minolta • Nikon • Novoflex • Olympus • Optolyth

SCHERPE BLIK VAN TAMRON

Voor het maken van natuurfoto's is op de eerste plaats geduld nodig, erg veel geduld. Het kan vaak uren, dagen, weken duren voor u de perfecte foto kunt maken. Dan is het goed te weten dat u op het moment suprême kunt vertrouwen op een perfect objectief, waarmee u uw onderwerp zo haarscherp dichtbij kunt halen dat u het bijna kunt aanraken.

Met de **TAMRON 200 - 400 f/5.6 LD [IF]**
bent u verzekerd van topkwaliteit.!
(leverbaar voor Canon, Minolta en Nikon AF-camera's)

Informatie kunt u aanvragen bij:

 TRANSCONTINENTA

Postbus 79 2150 AB Nieuw Vennep
Tel. (0252) 687555, Fax (0252) 676149

Identification of Greenland and Iceland Redpolls

J M Reid & Roger Riddington

This paper presents some observations on the field identification of two little-known subspecies of Common Redpoll *Carduelis flammea*: Greenland *C f rostrata* and Iceland Redpolls *C f islandica*.

The most widely accepted treatment of the redpoll complex recognizes two species, each comprising two or more subspecies (eg, Williamson 1961, Knox 1988). These are: Arctic Redpoll *C hornemanni*, composed of the subspecies *C h hornemanni* and *C h exilipes*; and Common Redpoll *C flammea*, composed of the subspecies *C f flammea* (Mealy Redpoll), *C f rostrata* (Greenland Redpoll), *C f islandica* (Iceland Redpoll) and *C f cabaret* (Lesser Redpoll). The Dutch committee for avian systematics (CSNA) considers Lesser Redpoll a species in its own right, *C cabaret* (Sangster et al 1998), a treatment followed here.

Greenland and Iceland Redpolls are rarely encountered by European birders. Our experience on Fair Isle, Shetland, Scotland, together with correspondence with other observers, suggests a general unwillingness to identify these taxa in the field, despite some recent literature which addresses the subject (eg, Beadle & Henshaw 1997, Riddington & Votier 1997). This may be partly due to the fact that they are 'only subspecies', that they are scarce visitors to western Europe, or it may simply reflect a lack of information on field identification. This paper seeks to address the latter issue, rather than contribute to the taxonomic debate. An invasion of Greenland and Iceland Redpolls to northern Britain in the autumn of 1997 provided us with a valuable opportunity for field observations while the chance to examine many of the same individuals in the hand was an added bonus.

Put simply, Greenland Redpolls are similar to Mealy Redpolls but are larger and darker. Iceland Redpolls are also large but show wide plumage variation, from dark birds with a streaked rump (indistinguishable from Greenland Redpolls) to pale birds with an unstreaked whitish rump (Knox 1988, Herremans 1990). Salomonsen (1951) suggested that Iceland Redpolls represent a 'hybrid swarm' between Greenland and Arctic

Redpolls (of the subspecies *C h hornemanni*). Herremans (1990) proposed that the dark and pale Iceland Redpolls represent different taxa and that the dark population ('*C f islandica*') should be regarded as consubspecific with Greenland Redpoll and the pale population as conspecific with Arctic Redpoll (either representing a separate subspecies or belonging to either *C h exilipes* or *C h hornemanni*). We found it very difficult to assign some individuals to one taxon, or colour morph, with certainty and so we refer mainly to the two subspecies together as 'north-western Redpolls *C f rostrata/islandica*' (or simply 'NW Redpolls'). Since NW Redpolls are most similar to Mealy Redpolls, the text makes more detailed comparisons between these two but with references to Lesser Redpoll where appropriate.

Status and distribution

Iceland Redpolls breed in Iceland and are either sedentary or migrate short distances, occasionally wandering to Scotland in winter (Williamson 1956, Clement et al 1993). Greenland Redpolls breed on Baffin Island and in southern Greenland and may breed irregularly in Labrador (Todd 1963) and Scotland (Murton & Porter 1961). This taxon is more strongly migratory, moving south-west to winter in eastern Canada and north-eastern USA (west to Iowa and Illinois and south to New Jersey) or south-east to winter in Iceland and Scotland and, possibly, Ireland (Williamson 1956, Clement et al 1993). Observations on Fair Isle suggest that NW Redpolls are essentially irruptive visitors to northern Scotland. Since the establishment of Fair Isle Bird Observatory (FIBO) in 1948, small numbers have been recorded there in most autumns. However, in 1955, 1959, 1976 and 1997, there were sizeable invasions in autumn, with peak daily counts of 20-60 individuals (cf Dymond 1991).

NW Redpolls were recorded daily on Fair Isle between 9 and 23 September 1997, reaching a peak of 20 on 19 September. This followed a period of strong westerly or north-westerly winds across northern Britain. Most had moved on by

Identification of Greenland and Iceland Redpolls

220 NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammea rostrata/islandica*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Tim Loseby). This individual shows to perfection triple striping on flanks. Otherwise, fairly typical individual although with rather restricted buff wash to throat and face **221** NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammea rostrata/islandica*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Tim Loseby). As plate 220 but this individual with stronger and more extensive buff on throat **222** NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammea rostrata/islandica*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1996 (Roger Riddington). One of most obvious of NW Redpolls. Huge, with deep brown mantle, dark rich buff on head and strongly marked flanks

223 NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammea rostrata/islandica* and Common Chaffinch / Vink *Fringilla coelebs* in profile, Donegal, Ireland, September 1997 (Anthony McGeehan). Both birds at same distance from camera! Shows striking size and bulk of many NW Redpolls

the end of September but in late October there was a smaller secondary arrival. Sightings were again daily between 19 and 28 October, with a peak of at least four on 21 October. During September, almost all redpolls present on Fair Isle were NW Redpolls. There were no sightings of Mealy Redpolls during the month but up to two Lesser Redpolls were seen. The situation was more complex in October when Mealy, Lesser and NW Redpolls were all present on some days. At this time, a few redpolls were not identified to taxon.

A concerted effort was made to trap as many redpolls as possible. A total of 24 were captured, mostly in the FIBO Heligoland Traps, and all but one were examined by one of us. Of these 23, 20 were identified with confidence: 17 (85%) as NW Redpoll, two as Lesser Redpoll and one as

Mealy Redpoll. Many of the ringed birds remained on the island, allowing us the luxury of prolonged field observations after examination in the hand, and nine of the 23 examined were re-trapped a day or more after first capture.

Identification

It is important to remember that differences in light conditions, and posture or attitude of the bird, affect the appearance of redpolls. Harsh autumn and winter sunshine affects colours, in particular browns and general 'warmth'. The extent to which flank-feathers are fluffed out in low temperatures, or when a redpoll is relaxed, can affect both apparent size and shape as well as the appearance of flank-streaking itself. When alert, the flank plumage is compressed, giving a much sleeker appearance.

TABLE 1 Comparative measurements (mean \pm SE, n & range) of migrant NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammea rostrata/islandica*, Mealy Redpoll / Grote Barmsijs *C. flammea* and Lesser Redpoll / Kleine Barmsijs *C. cabaret* on Fair Isle, Shetland, Scotland. NW Redpolls were measured in 1997, Mealy Redpolls in 1984-86 and 1990-92, and Lesser Redpolls in 1981-97. Weight at first capture measured to nearest 0.1 g. Wing (maximum chord), tail measured to nearest 0.5 mm. Bill length (to feathering) and bill depth (at base of longest feather) measured to nearest 0.1 mm. Measurements as described by Svensson (1992)

	NW Redpoll	Mealy Redpoll	Lesser Redpoll
Wing	81.3 \pm 0.5 (17) 78.5-85.5	74.8 \pm 0.4 (45) 70.0-81.0	70.4 \pm 0.7 (10) 67.0-73.0
Weight	17.7 \pm 0.7 (17) 13.8-23.9	13.5 \pm 0.3 (43) 9.4-18.1	11.6 \pm 0.6 (10) 9.3-14.8
Bill length	9.9 \pm 0.2 (17) 8.8-11.0	8.5 \pm 0.1 (23) 7.0-10.0	8.3 \pm 0.3 (5) 7.5-8.9
Bill depth	6.5 \pm 0.1 (17) 6.0-6.9	6.3 \pm 0.1 (17) 5.8-7.0	5.8 \pm 0.2 (4) 5.2-6.2
Tail	62.4 \pm 0.6 (17) 58.0-66.0	56.6 \pm 0.4 (17) 54.0-60.0	53.9 \pm 0.7 (4) 52.5-55.0

224 NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammea rostrata/islandica*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Roger Riddington). This individual shows typically plain face and dark tawny-brown upperparts lacking grey. Note also bill structure: culmen quite straight distally and tip of bill looking rather fine. This individual does not look heavy-billed because deep base of bill is difficult to see. Upper rump quite pale and greater-covert wing-bar strikingly white

Moult, age and sex

Redpolls have only one moult per year. Adults undergo a complete post-breeding moult whereas young birds have a partial moult (not including remiges and rectrices) in their first autumn. Adults in autumn, therefore, show fresh remiges and rectrices, with slightly rounded or smoothly pointed tips, while first-winter birds show slightly worn remiges and rectrices, with sharply pointed tips (Svensson 1992). 14 of the 17 NW Redpolls trapped on Fair Isle in 1997 were aged as first-winter birds on the basis of tail shape while the other three were indeterminate. In addition, we found that at least nine (and possibly 12) of the 14 first-winter birds showed two generations of greater wing-coverts. Although this is a reliable criterion for ageing many European passerines, it is not mentioned by Svensson (1992) whose data are based mainly on Mealy Redpolls. On the very few first-year Mealy and Lesser Redpolls we handled in 1997, we found only one generation of greater wing-coverts. Sexing of adult birds is possible, with males showing a pinkish-red breast and some pink on the flanks, rump and

sides of head. Females show no pink on the breast, flanks and rump (Svensson 1992). However, redpolls are often quite difficult to age and sex in the hand, particularly isolated birds, and we caution that only the extremes are possible to age and sex in the field.

Size and structure

NW Redpolls are conspicuously large and chunky, and appear long-winged and long-tailed. Table 1 quantifies the key structural differences between the different redpoll taxa, presenting measurements obtained for NW Redpolls trapped on Fair Isle in 1997, with comparative measurements for Mealy and Lesser Redpolls. This shows that NW Redpolls are c 10% longer-winged and longer-tailed than Mealy Redpolls and c 30% heavier, on average. Overall size and bulk is typically the most striking feature about a NW Redpoll when first encountered. Although size and structure are notoriously difficult to judge on lone individuals, this will be the strongest pointer to NW Redpoll in many cases. This is easier to judge when other birds (redpolls or other finches) are present for

comparison. For example, many are similar to, or even larger than, Twite *C. flavirostris*. Furthermore, upon initial encounter with the first NW Redpoll of the 1997 invasion, its size, combined with the deep buff throat and upper breast and the prominent double wing-bar, momentarily recalled a Common Rosefinch *Carpodacus erythrinus*. That this was not completely fanciful was borne out by the fact that the largest NW Redpoll trapped during September 1997 was heavier and longer-winged than the smallest Common Rosefinch handled during the same period. The extent to which NW Redpoll dwarfs Lesser Redpoll was also brought home to us by direct comparisons. In the hand, a NW Redpoll weighed, on average, more than one and a half times as much as a typical Lesser Redpoll!

More subtle jizz features may also assist identification. NW Redpolls look hefty and square-headed, with a thick-set appearance reinforced by a heavy broad-based bill which is, on aver-

age, slightly longer and deeper than in Mealy or Lesser Redpoll. A convex upper mandible is often quoted as characteristic of NW Redpolls, as opposed to Mealy Redpolls which have bills that are more slender, with a straight culmen (Knox 1988, Svensson 1992). We found the bill shape of NW Redpolls on Fair Isle to be quite variable. While often slightly convex near the base, the culmen was typically straighter towards the tip so that the distal third of the bill was fine and quite sharply pointed. As such, bill structure also varied according to posture, appearing fine and Mealy Redpoll-like when birds were relaxed, with head-feathers fluffed out so that only the distal portion of the bill was easily visible. In summary, a markedly convex culmen on a large-billed redpoll is a strong pointer to NW Redpoll. However, we feel that differences in bill shape are difficult to judge, unless viewing conditions are exceptionally good and other redpolls are available for comparison.

225 NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammæa rostrata/islandica*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Roger Riddington). Pale base colour of rump contrasts with dark mantle and scapulars, heavily streaked across its entire length. Dark tawny-brown upperparts, poorly defined 'tyre mark' **226** NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammæa rostrata/islandica*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Roger Riddington). Another classic individual. Big and heavy, with deep-based bill and extensive black on bib and lores. Plain-faced, brown upperparts not especially dark although with rich buff fringing. Classic rich cinnamon-buff wash to throat and lower ear-coverts, stretching to upper flanks and breast. Note strong buff wash to pale tips to inner greater wing-coverts

Identification of Greenland and Iceland Redpolls

Plumage

The following features comprise what we consider to be the most useful plumage characters of NW Redpolls. It is important to stress that most of the differences are relative, rather than absolute, and there exists a certain amount of overlap in most of them. Just as with the more subtle examples of Arctic Redpoll, identification needs to be based on a combination of characters. We also admit that our observations of plumage characteristics are relevant only to autumn migrants and predominantly first-winter birds. As stressed by Lansdown et al (1991), the effects of wear substantially alter the appearance of redpolls. Paler (weaker) feather fringes and edges wear away more quickly than dark feather areas so that, on average, all redpolls appear darker and more heavily streaked in spring. This fact makes direct comparison between two (or more) taxa all the more desirable.

Many NW Redpolls show a bright, rich cinnamon-buff wash across the ear-coverts and throat, sometimes extending to the upper breast and

flanks. The colour approaches that of a fresh-plumaged Twite and is considerably deeper and more eye-catching than in a typical Mealy Redpoll (if Mealy Redpolls show buff on the face and throat, it tends to be paler in tone and more sandy or chamois). Typically, the rich buff ends abruptly on the upper breast where it contrasts with the cold white of the central underparts. This is superficially similar to Lesser Redpoll although the buff areas of the latter are usually even deeper, darker and more extensive than in NW Redpoll, and less likely to end abruptly on the breast, making the demarcation between buff and white less clear. On average, the darker and more buff ear-coverts and supercilium mean that NW Redpolls are more uniform about the head and less likely to show the striking pale supercilium of a typically 'frosted' Mealy Redpoll. Many NW Redpolls show extensive black around the bill, extending across the base of the upper mandible, covering the lores completely, and with a large, square and solid 'bib'. This seems to accentuate the deep-based bill.

227 NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammæa rostrata/islandica*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Roger Riddington). One of at least two strikingly paler NW Redpolls of September 1997 invasion. Curved culmen shown to perfection. Very little buff around face and throat; latter areas quite pale, verging towards chamois. Striking whitish supercilium. Upperparts with quite striking pale central mantle and nape although sides of mantle strongly buff-washed **228** Lesser Redpoll / Kleine Barmsijs *Carduelis cabaret*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Roger Riddington)

229 NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammæ rostrata/islandica* (left) and Lesser Redpoll / Kleine Barmsijs *C. cabaret*, Fair Isle, Shetland, Scotland, October 1997 (Roger Riddington) **230** NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammæ rostrata/islandica*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1989 (Tim Loseby)

However, this feature is too variable to be an important identification character on its own.

NW Redpolls have cold whitish underparts, with the buff throat extending at most to the mid breast and upper flanks. The flanks are marked with broad, well-marked dark streaks which typically merge to form rough stripes. When the flank-feathers are fluffed out in cold weather, the flank-patterning is extremely well-defined, characteristically forming three thick dark lines or stripes. Mealy Redpolls are also heavily streaked on the flanks but this is usually slightly finer and typically forms broken rather than continuous lines. The pattern of the undertail-coverts is similar to that in Mealy Redpoll, with a broad, fat, dagger-shaped central streak. Beadle & Henshaw (1997) noted that the undertail-coverts of Greenland Redpolls show bolder and thicker streaking than Mealy Redpolls but we did not find this to be a consistent difference.

NW Redpolls are usually noticeably dark above compared with Mealy Redpoll, the mantle and scapulars typically being dark, cold tawny-brown, fringed dark buff and showing a poor contrast against the dark brown centres of the

wing-coverts. Most importantly, they lack obvious grey tones. Mealy Redpolls are usually markedly paler, greyer and more frosty on the mantle whereas Lesser Redpolls are even darker, richer and less tawny-brown. Mealy Redpolls possess a whitish central panel ('tyre mark') running longitudinally down the mantle which may approach that of Arctic Redpoll in some individuals. In NW Redpolls, this is often largely absent or, at best, a poorly defined, grubby brownish-white although some may show brighter cleaner lines, more reminiscent of Mealy Redpoll. NW Redpolls show heavy, dark brown rump-streaking over a variable base colour. On some, the ground colour is scarcely paler than the streaking and, consequently, the rump appears uniformly dark in flight. On others, the ground colour is much paler, appearing distinctly whitish in flight and approaching that of Mealy Redpoll. Mealy Redpolls often show reduced streaking in the centre of the rump, adding to the overall pale appearance, particularly in flight, something not usually shown by NW Redpolls. In general, NW Redpolls are duller-rumped than Mealy Redpolls although, once again, we would stress that the

Identification of Greenland and Iceland Redpolls

231 Grote Barmsijs / Mealy Redpoll *Carduelis flammea flammea*, Pampushaven, Almere, Flevoland, Netherlands, 23 January 1989 (Arnoud B van den Berg)

232 Grote Barmsijs / Mealy Redpoll *Carduelis flammea flammea*, Tomkins County, New York, USA, 14 March 1998 (Arnoud B van den Berg)

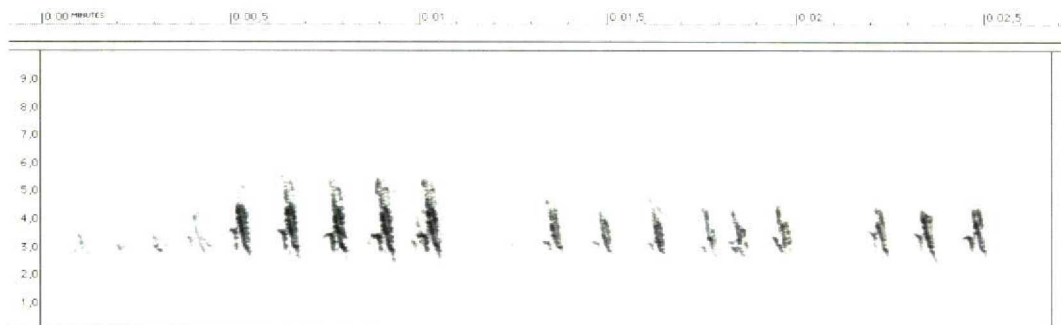

FIGURE 1 Flight calls of NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammica rostrata/islandica*, North Ronaldsay, Orkney, Scotland, 20 September 1997 (Magnus Robb)

FIGURE 2 Call of NW Redpoll / NW-Barmsijs *Carduelis flammica rostrata/islandica*, North Ronaldsay, Orkney, Scotland, 20 September 1997 (Magnus Robb)

appearance of the rump depends on posture: relaxed individuals with fluffed-out plumage look paler-rumped. Also, since NW Redpolls are darker above, the rump may look paler due to the higher degree of contrast with the upperparts. NW Redpolls show wing-bars broadly similar to those of Mealy Redpolls but, on average, they tend to be more buff-washed.

Calls

NW Redpolls have particularly loud, deep calls which are harsh and nasal and can, with practice, be distinguished from the higher-pitched, more 'tinny' calls of both Mealy and, especially, Lesser Redpolls. The individual call-notes in a sequence are often more slowly delivered by NW Redpolls too, making the calls seem more deliberate and precise.

Pale birds

As noted earlier, Iceland Redpolls occur in both pale and dark morphs, with intermediates between the two (Knox 1988, Herremans 1990). The majority of birds in the Fair Isle 1997 invasion corresponded either to Greenland Redpoll or to dark or intermediate Iceland Redpoll. Given

the apparent difference in migratory tendencies between these two taxa, it is not surprising that most NW Redpolls seen in Europe are dark birds: it is probable that most are Greenland Redpolls. Nevertheless, strikingly pale birds do occur occasionally and these cause the greatest identification problems. At one end of the spectrum, the palest Iceland Redpolls are said to be inseparable from Arctic Redpoll of the subspecies *C h exilipes* (Knox 1988, Lansdown et al 1991). Others may be more similar to typical Mealy Redpolls and, here again, the potential for confusion is great. To separate these from Mealy Redpoll requires especially careful assessment of size and structure, and accurate and precise notes on all relevant plumage characters. For example, one lone bird during the Fair Isle 1997 invasion was first assumed to be a large Mealy Redpoll, on the basis of its overall paleness, grey-brown upperparts, virtual absence of buff on the throat, strikingly pale rump and well-marked whitish supercilium. When seen later alongside other NW Redpolls, it was apparent that it had the structural characteristics of a NW Redpoll. When trapped, it weighed more than 21 g, with a wing length of 84.5 mm: clearly a NW Redpoll. In the hand, it was apparent that even this strikingly pale bird possessed distinctly brown-tinged upperparts and a faint buff wash to the face and throat which was also visible later in the field at close range. Other birds that may have been pale NW Redpolls have been observed on Fair Isle recently (cf Riddington & Votier 1997). We assume that these birds are pale Iceland Redpolls,

those which Herremans (1990) would consider conspecific with Arctic Redpoll. These birds emphasize the need for a measured and cautious approach to identifying NW Redpolls, with careful consideration of all possibilities.

Conclusion

This paper will not equip birders to identify with certainty every putative NW Redpoll they encounter. However, we hope it will help interested observers to identify the most obvious examples. We stress again that it is most likely that migrants to western Europe will be Greenland Redpoll. These are NW Redpolls at their most striking and many should be identifiable with care. A conspicuously large and chunky redpoll, with uniformly warm head coloration, dark brown upperparts lacking grey and contrasting with cold whitish underparts, heavy triple flank lines and perhaps an unusually deep call, may well be a NW Redpoll. Size and structure should eliminate most Lesser Redpolls immediately while careful consideration of all the points detailed above should rule out Mealy Redpoll in many cases. Above all, we urge observers to look hard at redpolls, not just to separate Arctic, Mealy and Lesser Redpolls but to seek out NW Redpolls too. Surely, we have much to learn about their status as migrants in western Europe.

Acknowledgements

We would like to thank Alan Bull, Jenny Bull and Mark Newell for help in trapping birds in the field. We are also very grateful to Ian Dickie, Anthony McGeehan, Steve Votier and the editors of Dutch Birding for discussion of the subject and for comments on the manuscript, and to Tim Loseby and Anthony McGeehan for supplying photographs.

Samenvatting

HERKENNING VAN GROENLANDSE EN IJSLANDSE BARMSIJS In dit artikel worden criteria gepresenteerd om twee weinig bekende ondersoorten van Grote Barmsijs *Carduelis flammea*, namelijk Groenlandse *C f rostrata* en IJslandse Barmsijs *C f islandica*, te onderscheiden van de nominatvorm van Grote Barmsijs *C f flammea* alsmede van Kleine Barmsijs *C cabaret*. Groenlandse Barmsijs broedt op Baffin Island en Zuid-Groenland en overwintert in Oost-Canada en het noordoosten van de VS (zuidelijk tot New Jersey) alsmede op IJsland, in Schotland en mogelijk in Ierland. IJslandse Barmsijs broedt op IJsland en vertoont minder trekgedrag dan Groenlandse Barmsijs. Omdat het onderscheid tussen Groenlandse en IJslandse Barmsijs niet eenvoudig bleek, zijn deze twee ondersoorten in het artikel samengenomen tot

'NW-Barmsijs *C f rostrata/islandica*'. Groenlandse Barmsijs is echter opvallender geproportioneerd dan IJslandse Barmsijs. Gezien het trekgedrag van Groenlandse Barmsijs (vergeleken met IJslandse Barmsijs) zullen veel NW-Barmsijsen in West-Europa Groenlandse betreffen. NW-Barmsijsen kunnen met de nodige voorzichtigheid, en gebruikmakend van meerdere kenmerken, in het veld gedetermineerd worden. Veel NW-Barmsijsen zijn opvallend groot en zwaar, met lange vleugels en staart, en dit is vaak een eerste aanwijzing voor NW-Barmsijs. Grootte sluit vaak Kleine Barmsijs al direct uit. Er zijn ook verschillen in verenkleed met Grote Barmsijs en Kleine Barmsijs maar benadrukt moet worden dat de hier gepresenteerde verschillen met name slaan op eerste-wintervogels in het najaar. In vergelijking met Grote Barmsijs vertonen NW-Barmsijsen in het algemeen een uniforme 'warmere' kopkleur, meer donkerbruine bovendelen zonder grijze tint, bovendelen die contrasteren met de 'koud'-witachtige onderdelen, zware, duidelijke flankstrepen (vaak drie) en een ongewoon diepe roep. Aanvullende maar moeilijker te beoordelen kenmerken van NW-Barmsijs zijn een zwaardere snavel, een convexe basis van de bovensnavel (in tegenstelling tot het geheel rechte culmen van Grote Barmsijs) en een gemiddeld donkerdere stuit met zwaardere streping. IJslandse Barmsijs komt voor in zowel een donkere als een lichte kleurvorm, met intermediären. Tijdens een invasie van NW-Barmsijsen op Fair Isle, Shetland, Schotland, in het najaar van 1997 was slechts een enkele vogel van de lichte kleurvorm, overeenkomend met de hypothese dat de meeste NW-Barmsijsen in West-Europa de donkerdere Groenlandse Barmsijs zullen betreffen in plaats van de variabele IJslandse Barmsijs. Lichte kleurvormen van NW-Barmsijs zijn het moeilijkst te onderscheiden, niet alleen van Grote Barmsijs maar ook van Witstuitbarmsijs *C hornemanni*. Van dergelijke lichte vogels moeten niet alleen grootte en gewicht worden gemeten maar ook gedetailleerde beschrijvingen van het verenkleed gemaakt om tot een verantwoorde determinatie te kunnen komen. Waarnemers worden aangespoord om niet alleen te letten op Witstuitbarmsijsen maar ook bedacht te zijn op het voorkomen van NW-Barmsijsen. Vermoedelijk verschijnt NW-Barmsijs regelmatig in West-Europa dan het huidige aantal gevallen suggereert.

References

- Beadle, D & Henshaw, B 1997. Identification of 'Greenland' Common Redpoll *Carduelis flammea rostrata*. *Birders J* 6: 44-47.
- Clement, P, Harris, A & Davis, J 1993. *Finches & sparrows: an identification guide*. London.
- Dymond, J N 1991. *The birds of Fair Isle*. Edinburgh.
- Herremans, M 1990. Taxonomy and evolution in redpolls *Carduelis flammea-hornemanni*; a multivariate study of their biometry. *Ardea* 78: 441-458.
- Knox, A G 1988. The taxonomy of redpolls. *Ardea* 76: 1-26.
- Lansdown, P, Riddiford, N & Knox, A 1991. Identification of Arctic Redpoll *Carduelis hornemanni exilipes*.

- Br Birds 84: 41-56.
- Murton, R K & Porter, S C 1961. Greenland-type redpolls nesting in Inverness-shire. Br Birds 54: 251-253.
- Riddington, R & Votier, S C 1997. Redpolls from Greenland and Iceland. Birding World 10: 147-149.
- Salomonsen, F 1951. The birds of Greenland 3. Copenhagen.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B & Roselaar, C S 1998. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1998. Dutch Birding 20: 22-32.
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Fourth edition. Stockholm.
- Todd, W E C 1963. Birds of the Labrador Peninsula and adjacent areas. Toronto.
- Williamson, K 1956. The autumn migration of the Greenland Redpoll (*Carduelis flammea rostrata*) into Scotland. Dan Ornitol Foren Tidsskr 50: 125-133.
- Williamson, K 1961. The taxonomy of the redpolls. Br Birds 54: 238-241.

J M Reid, Fair Isle Bird Observatory, Fair Isle, Shetland ZE2 9JU, Scotland, UK
Roger Riddington (corresponding author), Fair Isle Bird Observatory, Fair Isle,
Shetland ZE2 9JU, Scotland, UK; present address: Hillside Cottage, Aithsetter,
Shetland ZE2 9HG, Scotland, UK (shetamenity.trust@zetnet.co.uk)

Dikbekfuten bij Akersloot in april 1997 en Vlaardingen in januari 1998

Jan Wattel, C S (Kees) Roselaar, Willem van Rijswijk Jr & Enno B Ebels

Van 19 tot 21 april 1997 werd een Dikbekfuut *Podilymbus podiceps* waargenomen bij Akersloot, Noord-Holland. Deze waarneming betekende het eerste geval voor Nederland. Het tweede exemplaar volgde verrassend snel, van 1 tot 10 januari 1998 bij Vlaardingen, Zuid-Holland. In dit artikel worden beide gevallen gedocumenteerd.

Akersloot

Op zaterdag 19 april 1997 om c 14:00 fietste Jan Wattel, voormalig hoofd van de vogelafdeling van het Zoologisch Museum in Amsterdam (ZMA), in de Hempolder bij Akersloot. Terugfietsend richting huis reed hij langs de Doddesloot, een brede sloot aan de noordzijde van het weggetje van de werkloos van het Noordhollands Landschap naar het poldergemeel, die uitloopt in het Alkmaardermeer. Hier zag hij een Fuut *Podiceps cristatus* en een, naar zijn eerste indruk, vreemd grote Dodaars *Tachybaptus ruficollis*. Hij bekeek de vreemde vogel met een 10x50 verrekijker en zag onmiddellijk dat het een Dikbekfuut was. De vogel werd c 5 min met ideaal licht bekeken. JW had deze Amerikaanse soort nooit eerder gezien maar kende hem goed van afbeeldingen.

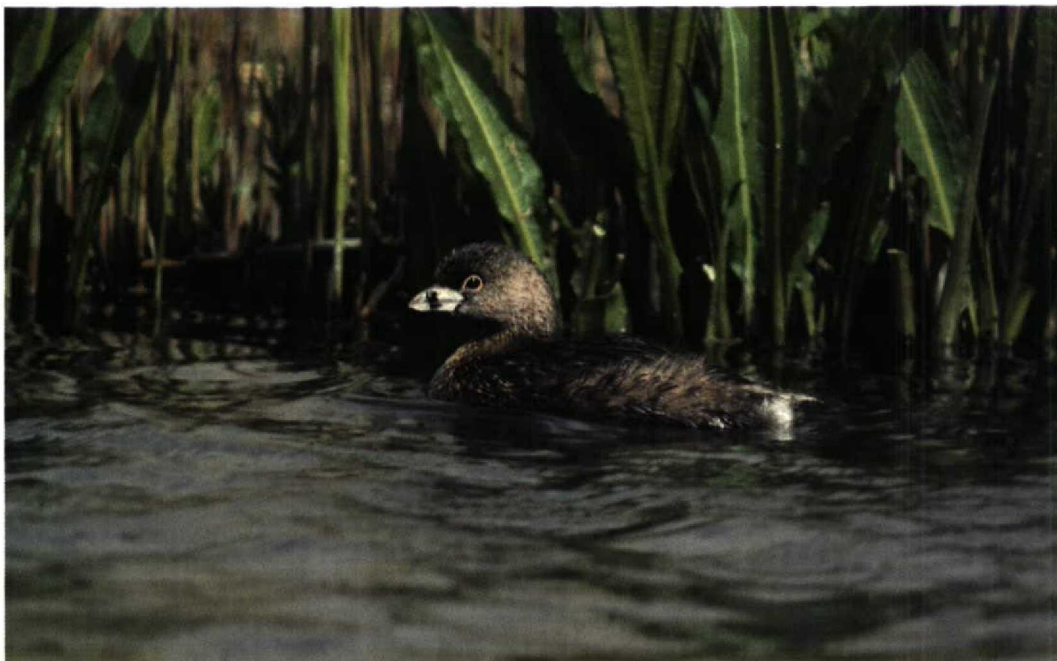
Om c 20:15 belde JW zijn voormalige collega C S (Kees) Roselaar met het nieuws dat hij die

middag een Dikbekfuut had gezien en dat hij bij nader onderzoek thuis bemerkte had dat dit een nieuwe soort voor Nederland moest zijn. Plannen om die avond terug te gaan om een meer uitvoerige beschrijving te maken, konden geen doorgang vinden. Daarom besloot CSR, ondanks de invallende schemering, een vogelaar met een auto te bellen en te bewegen met hem te gaan zoeken; eerst belde hij echter Klaas Eigenhuis om het nieuws te verspreiden. Uiteindelijk was Bert de Haan de eerste die opnam en bereid was om, samen met zijn zoon Ruben, mee te gaan. Om 20:50 waren zij gedrieën ter plekke en hoewel de zon al onder was, was het nog niet erg donker. De vogel werd direct teruggevonden en liet zich nog zeer goed bekijken. Van dichtbij (10-15 m) kon een gedetailleerde beschrijving gemaakt worden. Om c 21:05 werd de Dikbekfuut door een Meerkoet *Fulica atra* het riet in gejaagd en kwam daar tijdens de vallende duisternis niet meer uit. Later die avond belde BdH een medewerker van het Noordhollands Landschap om hem in te lichten over de te verwachten toestroom van vogelaars op zondag.

De volgende ochtend (zondag 20 april) werd vogelend Nederland om 06:30 gewekt door de bevestiging per semafoon dat de Dikbekfuut nog steeds in zijn favoriete sloot dobberde. Gedurende de hele dag liet hij zich door enkele 100en

233-234 Dikbekfuut / Pied-billed Grebe *Podilymbus podiceps*, Akersloot, Noord-Holland, 21 april 1997 (René Pop)

vogelaars bekijken, vaak van zeer dichtbij en regelmatig flinke vissen verorberend. Ook maandag 21 april werd hij hier tot in de avond waargenomen maar daarna niet meer (cf Wattel & Roselaar 1997).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op notities van JW gemaakt na de waarneming, op veldnotities van BdH en CSR, op foto's van Rob Bouwman, Marc Guyt, Jan van Holten, René Pop en René van Rossum en op video-opnamen (Plomp et al 1998).

GROOTTE & BOUW Ongeveer half zo groot als Fuut. Lichaam iets kleiner dan bij Kuifeend *Aythya fuligula*, vooral wat slanker, niet veel korter. Lichaam met stomp achter eind. Nek tamelijk lang en dik, dikker en korter dan bij Fuut, even lang als maar dikker dan bij Meerkoet, niet zo kort en dun als bij Dodaars. Kop rond, meer als Meerkoet dan als Fuut, in verhouding met lichaam groot, met 'zware' kaken. Snavel korter dan kop, recht van voren gezien opvallend hoog en breed, breder dan bij Fuut of Meerkoet. Snavellengte slechts iets groter dan snavelhoogte aan basis. Vleugel kort en afgerond.

KOP & HALS Voorhoofd en hovenkop donkergrijsbruin, bijna zwart op kap. Kap niet scherp afstekend tegen rest van kop, behalve op zijkop bij smalle maar zeer opvallende crèmewitte oogring. Kin zwart, geleidelijk in bruin overgaand, slecht zichtbaar, behalve als vogel omhoogkeek. Voorhals met zwakke rossige tint, niet opvallend. Lichtere, grijze veerbases op kop en nek (ten elders op lichaam) regelmatig zichtbaar, vooral na duiken wanneer natte veertoppen aan elkaar geplakt.

BOVEN- & ONDERDELEN Donkerbruin, bijna zwart op mantel, tamelijk uniform, afgezien van soms zichtbare lichtere grijze veerbases als op kop en hals. Onderstaartdekveren en buik wit met zwakke zeemkleurige tint. Onderstaart wit en in zit opvallend contrasterend met bruine flank. Buik wit en eveneens sterk contrasterend met bruine borst en flank. Buik alleen zichtbaar bij klapwieken of klein stukje vliegen.

VLEUGEL Bovenvleugel donker, geen wit zichtbaar. Bovenzijde slagpennen donker grijsbruin. Bovenvleugeldekveren contrasterend bruinzwart. Ondervleugel effen donker grijsbruin.

NAAKTE DELEN Oog donker, bruin of zwart. Snavel opvallend getekend, licht grijsblauw met scherp afgetekende zwarte subterminale band. Band op bovensnavel breder dan op ondersnavel. Poot alleen kort bij duiken zichtbaar, donker of zwart lijkend.

GEDRAG Veelvuldig duikend en vissen vangend. Niet schuw, tot op c 20 m te benaderen.

Determinatie

De combinatie van grootte, fuutachtige bouw, dikke lichte snavel met opvallende zwarte subterminale band, duidelijke witte oogring, zwarte kinvlek en overwegend donkerbruin verenkleed

met ongetekende donkere bovensvleugel sluit alle soorten uit, met uitzondering van Dikbekfuut. Dodaars valt af door het kleinere formaat met dunnere hals, de kleinere en donkerdere snavel zonder dwarsband, het ontbreken van de witte oogring en de andere koptekening. Alle andere kleine fuutachtigen hebben een slankere snavel. Alleen Atitlanfuut *P. gigas* (de enige andere vertegenwoordiger van het genus *Podilymbus*) heeft een vergelijkbare snavelvorm en -tekening. Deze (vrijwel) niet-vliegende soort is echter anderhalf keer zo groot als Dikbekfuut en wordt als uitgestorven beschouwd; het verspreidingsgebied was beperkt tot het Atitlanmeer in Guatemala (Harrison 1986). De zwarte keel, duidelijke oogring en scherp afgetekende zwarte snavelband duiden op een adulte vogel in zomerkleed (cf National Geographic Society 1983, Harrison 1986, Lewington et al 1991).

Vlaardingen

Op donderdag 1 januari 1998 gingen Willem van Rijswijk Jr en Willem van Rijswijk Sr ganzen kijken in de omgeving van Vlaardingen. Omdat zij de verkeerde weg kozen kwamen zij uit bij de Krabbeplass bij de Aalkeetbuitenpolder, ten westen van Vlaardingen. Tussen enkele Tafeleenden *A. ferina*, een Fuut en een Meerkoet ontdekte WvR Jr om c 12:00 door zijn telescoop een fuutachtige vogel. Deze viel direct op door zijn dikke snavel en markante puntstaartje. Een snelle vergelijking met bekende fuutachtigen en de ervaring met de Dikbekfuut bij Akersloot in april 1997 leverden de conclusie op dat het ging om een Dikbekfuut, ditmaal echter in winterkleed. De vogel werd onder gunstige lichtomstandigheden op een afstand van c 50 m waargenomen. Hij gedroeg zich erg schuw en verwijderde zich tot op 100 m. Om 12:15 werd de ontdekking bij het naastgelegen benzinstation telefonisch doorgegeven aan de Dutch Birding-vogellijn. Om 15:30 arriveerden de eerste belangstellenden en c 30 mensen zagen de vogel nog die middag. De volgende dagen verbleef de Dikbekfuut meestal in dezelfde hoek van de plas. Alleen bij slecht weer op 3 januari was het water zo onrustig in zijn favoriete hoek dat hij die dag midden op de grote plas bleef. Op zaterdag 10 januari werd hij voor het laatst gemeld. Later werd bekend dat de vogel reeds op 13 december 1997 gezien zou zijn door een plaatselijke vogelaar maar niet als zeldzaamheid was herkend; voor de periode voorafgaand aan 1 januari 1998 ontbreekt betrouwbare documentatie zodat 1 januari formeel als eerste datum wordt aangehouden.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op notities van WvR Jr en WvR Sr, foto's van Arnoud van den Berg en video-opnamen van Leo Boon.

GROOTTE & BOUW Groter dan Dodaars maar kleiner dan Fuut. Lichaam enkele cm korter dan Meerkoet, waarmee direct te vergelijken. In verhouding tot lichaam vrij forse kop en dikke nek. Staart kort en duidelijk opgewipt. Snavel kort en dik.

KOP & HALS Bruin. Kruin donkerder dan rest van kop. Kin en keel wit. Smalle lichte oogring, moeilijk zichtbaar.

BOVEN- & ONDERDELEN Overwegend donkerbruin. Hals warmbruin met roodachtige tint. Achterhals donkerder, ongeveer als kruin. Flank lichtbruin. Flankveren naar achterlichaam toe 'hoog' oplopend en opvallende, lichte vlek vormend. Onderstaartdekveren en onderstaart wit.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel licht grijsbruin met in midden van snavel vage zwarte vlekking op boven- en ondersnavel.

GEDRAG Bij verstoring in riet verdwijnend of diep onder water verdwijnend zodat alleen kop en hals zichtbaar. Veelvuldig en langdurig duikend. Geen vangst van prooi waargenomen.

Determinatie

Grootte, bouw en snavelvorm en -tekening duiden op Dikbekfuut. De witte kin en keel, vage donkere vlekking op de snavel en onduidelijke oogring gaven aan dat de vogel in winterkleed was. In vergelijking met zomerkleed is in winterkleed de kin wit en de oogring minder opvallend en ontbreekt de zwarte snavelband geheel of gedeeltelijk. Het verschil met Dodaars is in dit

235 Dikbekfuut / Pied-billed Grebe *Podilymbus podiceps*, Vlaardingen, Zuid-Holland, 2 januari 1998 (Arnoud B van den Berg)

kleed minder eenvoudig dan in zomerkleed. Dodaars is echter altijd kleiner met een dunnere hals en een donkerdere en minder dikke snavel (cf National Geographic Society 1983, Harrison 1986, Lewington et al 1991). Een hybride Dodaars x Dikbekfuut (zie onder) is in dit kleed moeilijker uit te sluiten. Een dergelijke vogel zou naar verwachting een slankere snavel en een wat kleiner postuur moeten hebben. De vogel van Vlaardingen vertoonde geen kenmerken die op een dergelijke herkomst wijzen.

Verspreiding en voorkomen

Dikbekfuut is een algemene broedvogel in grote delen van Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Noordelijke broedvogels (ondersoort *P. p. podiceps*) trekken, afhankelijk van de weerssituatie, meer of minder ver naar het zuiden. Dwaalgasten zijn vastgesteld op Hawaï en in West-Europa.

Bovenstaande waarnemingen van Dikbekfuut betroffen de eerste twee gevallen voor Nederland. Het is mogelijk dat beide waarnemingen op dezelfde vogel betrekking hadden; gezien de zeldzaamheid van deze soort op het Europese vasteland is het verschijnen van twee vogels kort na elkaar, op een onderlinge afstand van c 75 km en beide op c 10 km van de kust, opmerkelijk. Omdat er echter geen directe aanwijzingen zijn dat het om dezelfde vogel ging, zijn beide waarnemingen apart aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA; Wim Wiegant in litt).

Tot en met 1996 zijn c 33 gevallen van Dikbekfuut in Europa (inclusief de Azoren) bekend. Het merendeel is vastgesteld in Groot-Brittannië (20); andere gevallen zijn bekend van de Azoren (5), Frankrijk (4), Ierland (3) en IJsland (1) (Lewington et al 1991; Rogers & Rarities Committee 1997). In 1997 werden naast het Nederlandse geval maar liefst minimaal drie (mogelijk zes) verschillende vogels in Groot-Brittannië vastgesteld, twee in Ierland en één in Frankrijk (vanaf december 1996) (Birding World 10: 468, 11: 21, 1998). In 1994 vond in Cornwall, Engeland, een geslaagd gemengd broedgeval plaats met Dodaars; het broedgeval leverde drie hybride jongen op waarvan tenminste één in leven bleef en tot 28 maart 1995 werd gezien nabij de broedplaats (Rogers & Rarities Committee 1997; Birding World 7: 479, 1995, 8: 125, 1995 (foto), Br Birds 88: 507, 1995 (foto), 89: 485, 1996). De jongen vertoonden kenmerken van beide ouders en zouden in volwassen kleed, met name in de winter, voor determinatieproblemen kunnen zorgen.

Summary

PIED-BILLED GREBES AT AKERSLOOT IN APRIL 1997 AND AT VLAARDINGEN IN JANUARY 1998. On 19-21 April 1997, an adult Pied-billed Grebe *Podilymbus podiceps* in summer plumage stayed at Alkmaarder Meer near Akersloot, Noord-Holland, the Netherlands. The bird was easily identified by its size (larger than Little Grebe *Tachybaptus ruficollis*), large pale bill with black subterminal band, conspicuous white-eye ring, black chin and throat and predominantly dark brown plumage.

On 1-10 January 1998, a winter-plumage Pied-billed Grebe stayed at Krabbeplass, Vlaardingen, Zuid-Holland, the Netherlands. This location is c 75 km south of Akersloot; both locations are c 10 km inland from the North sea coast. This bird was identified by its size (only slightly smaller than Common Coot *Fulica atra*), large pale bill with dark subterminal smudges, brown plumage with darker cap and hindneck and rufous tinge on neck, pale belly and undertail and distinctively cocked tail. The pale eye-ring was hardly noticeable.

These records were the first and second for the Netherlands. It is possible that both records referred to the same individual, but there is no direct evidence for this and they have been accepted as separate records by the Dutch rarities committee (CDNA). Up to and including 1996, there were 33 records in western

Europe, in the Azores (5), Britain (20), France (4), Iceland (1) and Ireland (3). In 1997, apart from the Dutch bird, at least three (possibly up to six) different birds were reported in Britain, two in Ireland and one in France (from December 1996). In 1994, a mixed pair of Pied-billed Grebe and Little Grebe bred in Cornwall, England, producing three hybrid young, at least one of which survived and was seen at the breeding site until 28 March 1995. Such hybrids may cause identification problems, especially in winter plumage.

Verwijzingen

- Harrison, P 1986. Seabirds: an identification guide. Londen.
- National Geographic Society 1983. Field guide to the birds of North America. Washington.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Plomp, M, Groenendijk, C, Boon, L J R, ter Ellen, R, Janse, W, Rijksen, B & Opperman, E 1998. Dutch Birding video-jaaroverzicht 1997. Woerden.
- Rogers, M J & Rarities Committee 1996, 1997. Report on rare birds in Great Britain in 1995, 1996. Br Birds 89: 481-531; 90: 453-522.
- Wattel, J & Roselaar, C S 1997. DB Actueel: Dikbekfuit bij Akersloot. Dutch Birding 19: 95-96.

Jan Wattel, Prinses Irenelaan 9, 1911 HT Uitgeest, Nederland (oiseau@worldonline.nl)
C S (Kees) Roselaar, Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie, Zoölogisch Museum,
Postbus 94766, 1090 GT Amsterdam, Nederland (roselaar@bio.uva.nl)
Willem van Rijswijk Jr, Molensingel 2, 3043 KA Rotterdam, Nederland
Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)

Ivoormeeuw langs Nederlandse en Duitse kust in mei-juni 1997

Marc Argeloo

Op zaterdag 17 mei 1997 genoot ik, samen met mijn vriendin, al zittend op het strand tussen Bergen aan Zee en Egmond aan Zee, Noord-Holland, van een 'Magnum'. Het was met een temperatuur van 25°C lekker weer en bovendien liet de zon zich regelmatig zien. Niets leek een slome zomerse voorjaarsdag in de weg te zullen staan.

Even na 14:00 kwam er uit zuidelijke richting een meeuw aanvliegen waarvan de helderwitte kleur en de donkere kop me direct opvielen. Zonder mijn kijker te gebruiken, reageerde ik laconiek met 'goh leuk, een Zwartkopmeeuw'.

De vogel passeerde op 200-300 m en al gauw was het me duidelijk dat het geen Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus* was. In de volgende 23 minuten passeerde de vogel diverse malen op kleine afstand en waren met de kijker de volgende kenmerken te zien: zwarte poten, een donkere vlek op de kop, vooral rond de groengele snavel, op het voorhoofd, de kin en de keel en onder het oog, zwarte vlekjes op het uiteinde van de staartpennen, een donkere baan van zwarte puntjes op de bovenzvleugel, een gedrongen zware lichaamsvorm en brede maar spits toelopende vleugels. De vogel had een soepele

vlucht, minder stijf dan bij de aanwezige Zilvermeeuwen *L argentatus* en Stormmeeuwen *L canus*. Bij de heersende licht- en weersomstandigheden, een waterig zonnetje, sluierbewolking en op zee licht heilig, stak de helderwitte meeuw sterk af tegen de lucht en was daardoor ook op grotere afstand met het blote oog direct van de overige meeuwen te onderscheiden.

Overtuigd van de juistheid van de determinatie als Ivoormeeuw *Pagophila eburnea*, wilde ik zo snel mogelijk andere vogelaars waarschuwen. Bij het enige geopende strandpaviljoen 'Donkey Beach' was helaas geen telefoon beschikbaar. Ik besloot daarom naar huis te gaan. Vanaf de strandopgang wierp ik een laatste blik op de Ivoormeeuw en zag de vogel in noordelijke richting verdwijnen. Toen ik door de duinen terugliep naar mijn auto, kwam ik een bevriende vogelaar tegen. Helaas bleek zijn mobiele telefoon hier niet te werken. Na thuiskomst sprak ik de waarneming in op de Dutch Birding-inspreklijn. Vervolgens gaf ik hem door aan Nick van der Ham met het verzoek hem als 'determinatie zeker' over het semafoonnetwerk te verspreiden.

Rond 17:00 keerde ik terug naar het strand tussen Bergen aan Zee en Egmond en Zee waar zich inmiddels c 25 vogelaars hadden verzameld. Een mengeling van ongelooft en verbazing had zich van hen meester gemaakt. De Ivoormeeuw was verdwenen en wat moest je in vredesnaam met de waarneming van een arctische meeuw langs de Nederlandse kust in mei bij 25°C? Ik sprak de hoop uit dat, als de vogel niet meer in Nederland zou opduiken, hij langs de kust van Noorwegen of Engeland zou verschijnen want niets is frustrerender dan een dergelijke waarneming te doen en vervolgens de vogel 'in rook te zien opgaan'.

Het verhaal nam een interessante wending toen ik rond 21:00 Jacques Ruinaard en George Sangster van een duintop naar het strand af zag zakken. Ze waren zonder succes op zoek geweest naar een mogelijk nog in Egmond aan Zee verblijvende Baardgrasmus *Sylvia cantillans*. Op het strand waren ze in de namiddag een inwoner van Egmond aan Zee tegengekomen die hen vertelde dat hij de afgelopen week, tijdens zijn dagelijkse wandeling met de hond, diverse malen een vreemde vogel 's ochtends vroeg op het strand bij een aangespoelde Bruinvis *Phocoena phocoena* had gezien (de restanten van het kadaver lagen nog op de aangegeven plaats). De man beschreef hem als een witte duifachtige vogel met zwarte vlekjes op de vleugels en aan het uiteinde van de staart en een donker gezicht. Een en ander gaf mij de overtuiging dat de

Ivoormeeuw een aantal dagen (mogelijk reeds vanaf c 10 mei) op het strand tussen Bergen aan Zee en Egmond aan Zee had verbleven en dat ik 'slechts' getuige was geweest van zijn vertrek.

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Formaat als Stormmeeuw (waarmee direct vergelijkbaar) maar met gedrongen en zwaardere lichaamsbouw. Ronde kop en korte snavel. Vleugels nabij lichaam erg breed en naar punt sterk spits toelopend. Erg soepele vlucht, zeker in vergelijking met overige meeuwen. In directe vergelijking met Kokmeeuw *L ridibundus* duidelijk groter en zwaarder. Ook direct vergelijkbaar met Zilvermeeuw maar kleiner.

KOP Op afstand met blote oog donker gezicht al waarneembaar. Met name rond snavel, op voorhoofd, kin en keel en onder oog doorlopend donker zonder duidelijke kleur. Donkere vlek 'smerige' indruk makend. Achterhoofd en hals helderwit.

BOVENDELEN Mantel, schouders en stuit helderwit met sporadisch donker vlekje.

ONDERDELEN Borst en buik helderwit zonder zichtbare donkere vlekjes. Flank, anaalstreek en onderstaartdekveren niet goed gezien, vogel over gehele onderzijde helderwitte indruk makend.

BOVENVLEUGEL Bovenvleugel helderwit, toppen van grote en middelste handdekveren met duidelijke zwarte vlek, vlekken duidelijke zwarte baan op bovensleugel vormend. Intensiteit en aantal zwarte vlekken op grote en middelste dekveren naar lichaam toe afnemend. Verspreid op bovensleugel kleine zwarte vlekjes. Handpennen met donkere vlek aan uiteinde, in vlucht minder zwarte indruk makend dan vlekken op handdekveren.

STAART Staart helderwit met zwarte vlek op uiteinde van staartpennen, vlekken zwarte staartband vormend. Onder zwart nog klein wit randje zichtbaar. Directe vergelijking met donkere, meer bruine, brede staartbanden van tweede-kalenderjaar Stormmeeuw mogelijk. Zwarte staartband onderbroken bij eerste (en tweede?) staartpen rechts van midden, goed zichtbaar bij spreiden van staart. In vlucht bij heersende lichtomstandigheden indruk wekkend van één (of twee) adulte witte staartpennen.

NAAKTE DELEN Snavel grijsgroen. Poot zwart.

GEDRAG Rustig heen en weer vliegend (noord-zuid, totaal traject c 3 km) pal boven vloedlijn tot maximaal 200 m op zee. Af en toe dalend naar wateroppervlak en daar wat oppikkend, soms in de vloedlijn op zeer kleine afstand. Nooit landend op water of strand. Niet geassocieerd met vele andere aanwezige meeuwen; eenmaal door Stormmeeuw enkele seconden fel achterna gezeten.

Determinatie

Zowel een adulte als een onvolwassen Ivoormeeuw kan nauwelijks met een andere meeuwensoort worden verward. De combinatie van het helderwitte verenkleed met zwarte vlekken, de groengele snavel, de donkere vlek op de kop,

236 Ivoormeeuw / Ivory Gull *Pagophila eburnea*, eerste-zomer, Sankt Peter-Ording, Schleswig-Holstein, Duitsland, 24 mei 1997 (Detlef Gruber) **237** Ivoormeeuw / Ivory Gull *Pagophila eburnea*, eerste-zomer (dood gevonden te Langeneß, Schleswig-Holstein, Duitsland, 9 juni 1997), Ludwig Nissen-Haus, Husum, Schleswig-Holstein, Duitsland, 28 augustus 1998 (Marc Argeloo)

de zwarte poten en het formaat als een gedrongen zware Stormmeeuw met de brede, spits toelopende vleugels past uitsluitend op een onvolwassen Ivoormeeuw. De zwarte vlekjes in het verenkleed en de donkere vlek op de kop wijzen op een tweede-kalenderjaarvogel. Het vrijwel ontbreken van zwarte vlekjes op het lichaam duidt op een vogel in eerste zomerkleed (Grant 1982, Cramp & Simmons 1983). De kop was nog erg donker en mogelijk moest de kopruï van eerste winterkleed naar eerste zomerkleed nog worden voltooid (cf Grant 1982). Het ontbreken van één of twee staartpennen in het midden van de staart zou kunnen duiden op rui van eerste zomerkleed naar tweede winterkleed (Grant 1982, Cramp & Simmons 1983).

Vervolgwaarnemingen in Duitsland in mei-juni 1997

Mijn verzoek om de Ivoormeeuw ergens langs de Europese kust opnieuw te laten verschijnen werd verhoord. Eind mei bleek dat de vogel op 21 mei (vier dagen na de Nederlandse waarneming) was herontdekt te Sankt Peter-Ording, Schleswig-Holstein, Duitsland, en daar tot 24 mei was gebleven. Enkele dagen later ontving ik via Arnaud van den Berg foto's van de meeuw (cf Dutch Birding 19: 133, platen 129-130, 1997).

Dat het dezelfde vogel was, bleek uit de positie en omvang van de donkere kopvlek, het patroon van de zwarte vlekken op met name de middelste en grote handdekveren en het ontbreken in de staart van één of twee pennen direct rechts van het midden.

Langs de Duitse waddenkust is de Ivoormeeuw, na zijn vierdaagse verblijf te Sankt Peter-Ording, noordwaarts getrokken via Sankt Peter-Böhl, Westerhever, Nordstrand, Hallig Habel en Hallig Gröde naar Langeneß (alle in Schleswig-Holstein) waar de vogel uiteindelijk op 9 juni dood werd gevonden (Limicola 11: 146-147, 1997). Zijn laatste bestemming is het Ludwig Nissen-Haus in Husum, Schleswig-Holstein, geworden waar hij in opgezette staat valt te bewonderen.

Verspreiding en voorkomen

Ivoormeeuw heeft een semi-circumpolaire verspreiding en broedt op hoog-arctische eilanden van de centrale Canadese arctische archipel in het westen tot Severnaya Zemlya (North Land) in het Russische noordpoolgebied in het oosten (Volkov & de Korte 1996). Het broeden op de nog oostelijker gelegen Novosibirskiye Ostrova (New Siberian Islands) (bijvoorbeeld Snow & Perrins 1998) wordt door Volkov & de Korte (1996) onbewezen geacht. De totale wereldpopulatie wordt geschat op ruim 14 000 paren; hiervan broeden c 10 000 in het Russische noordpoolgebied (met alleen al c 2000 op Severnaya Zemlya), c 2400 in het Canadese noordpoolgebied, maximaal 1000 op Groenland en minder dan 1000 op Svalbard (Volkov & de Korte 1996).

Er is slechts weinig bekend over het trekgedrag van Ivoormeeuw. Het trek- en zwerfgedrag buiten het broedseizoen lijkt vooral bepaald te worden door de positie van de zuidrand van het drijfijjs van de Noordpool (cf Snow & Perrins

1998). De soort is vrijwel uitsluitend in de winter als dwaalgast bekend van Denemarken, de Faeröer, Finland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Ierland, Italië, de Kanaaleilanden, Noorwegen, Polen, Zweden en Zwitserland (Lewington et al 1991, Mitchell & Young 1997).

De waarneming van de (eerste-zomer) Ivoormeeuw op 17 mei 1997 is door de CDNA aanvaard. Het was het derde geval voor Nederland. De twee eerdere waarnemingen (allebei van eerste-winter vogels) waren op 9 februari 1987 op Schiermonnikoog, Friesland (Visser & van der Wal 1987), en van 9 tot 19 februari 1990 te Stellendam, Zuid-Holland (Dröge 1990). De waarnemingen van 21 mei tot 9 juni 1997 in Schleswig-Holstein vormden het vijfde geval voor Duitsland (cf Lewington et al 1991).

Dankzegging

Ik dank Holger Bruns, Jochen Dierschke en Klaus Günther (WWF Duitsland) voor het verzamelen van informatie over de Ivoormeeuw in Duitsland. Dank gaat ook uit naar de medewerkers van het Ludwig Nissen-Haus te Husum en Klaus Günther voor hun medewerking bij het fotograferen van de opgezette Ivoormeeuw.

Summary

IVORY GULL ALONG DUTCH AND GERMAN COAST IN MAY-JUNE 1997. On 17 May 1997, a first-summer Ivory Gull *Pagophila eburnea* was seen on the beach between Bergen aan Zee and Egmond aan Zee, Noord-Holland, the Netherlands. Presumably, it was already present earlier as, from c 10 May, a pigeon-like bird matching the

description of an immature Ivory Gull was seen several times at the remains of a beached Common Porpoise *Phocoena phocoena*. On 21 May 1997, the Ivory Gull was rediscovered at Sankt Peter-Ording, Schleswig-Holstein, Germany, and, after being seen at a number of places along the German Bight, found dead at Langeneß, Schleswig-Holstein, on 9 June 1997. The bird has been mounted and can now be seen in the Ludwig Nissen-Haus at Husum, Schleswig-Holstein. This record was the third for the Netherlands and the fifth for Germany. The species' distribution, occurrence in Europe and status in the Netherlands are also discussed.

Verwijzingen

- Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Dröge, F 1990. Ivoormeeuw te Stellendam in februari 1990. Dutch Birding 12: 238-241.
- Grant, P J 1982. Gulls: a guide to identification. Calton.
- Grant, P J 1986. Gulls: a guide to identification. Second edition. Calton.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Mitchell, D & Young, S 1997. Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Snow, D W & Perrins, C M (redactie) 1998. The birds of the Western Palearctic: concise edition. Oxford.
- Visser, C & van der Wal, C A 1987. Ivoormeeuw op Schiermonnikoog in februari 1987. Dutch Birding 9: 60-62.
- Volkov, A E & de Korte, J 1996. Distribution and numbers of breeding Ivory Gulls *Pagophila eburnea* in Severnaja Zemlja, Russian Arctic. Polar Res 15: 11-21.

Marc Argeloo, Wageweg 52, 1811 MK Alkmaar, Nederland

Fluitzwaan in Veenkoloniën in winters van 1997/98 en 1998/99

Op vrijdagmiddag 28 november 1997 bekeek Emo Klunder aan de Woortmanslaan bij Borgercompagnie, Groningen, een gemengde groep Kleine Zwanen *Cygnus bewickii*, Kolganzen *Anser albifrons* en Toendrarietganzen *A serrirostris*. Al snel viel zijn oog op een adulte zwaan met erg weinig geel op de snavel. Direct dacht EK aan een Fluitzwaan *C columbianus*. Hij spoedde zich naar huis om andere vogelaars telefonisch te waarschuwen. Na ongeveer twee uur arriveerden Theo Bakker, Koen van Dijken en Rik Winters en ook zij meenden dat het een Fluitzwaan was.

De volgende dag werd de Fluitzwaan, zij het

na enige uren hectisch zoeken, rond de middag teruggevonden en door meer dan 100 vogelaars uit heel Nederland gezien. De vogel verbleef tot en met de eerste week van december hoofdzakelijk in de provincie Groningen, in het uitgestrekte akkergebied in de Veenkoloniën tussen Kropswolde en Wildervank. Daarna was de Fluitzwaan meestal te vinden in Drenthe in het aangrenzende gebied tussen Spijkerboor, Annen en Eexterzandvoort. Hij bevond zich altijd in een groep Kleine Zwanen, variërend in aantal van vijf tot meer dan 150 exemplaren. Op zondag 8 februari 1998 werd de Fluitzwaan voor het laatst gemeld.

Vanaf 18 december 1998 werd de Fluitzwaan aangetroffen in een groep van c 100 Kleine en c 25 Wilde Zwanen *C cygnus* ten noorden van Gieten, Drenthe, in globaal hetzelfde gebied

waar de vogel de voorgaande winter verbleef. Op grond van de snaveltekening was duidelijk dat het om dezelfde vogel ging (Bert de Bruin pers obs). Vanaf 5 januari 1999 werd vermoedelijk dezelfde vogel gezien in een grote groep Kleine en Wilde Zwanen in de Lauwersmeer, Groningen (Bert de Bruin pers obs).

Hoewel er in het begin twijfels over waren, raakten na verloop van tijd de meeste waarnemers overtuigd van de juistheid (of onvermijdelijkheid) van de determinatie als Fluitzwaan (cf de Bruin & Klunder 1997). Toen de eerste duidelijke foto's van de vogel beschikbaar kwamen en de hoeveelheid geel op de snavel nauwkeurig kon worden vastgesteld, gaven ook de meeste twijfelaars zich gewonnen. Noord-Amerikaanse vogelaars konden zich, na bestudering van op het Internet geplaatste foto's, ook verenigen met de determinatie (Jan van der Laan pers meded).

De onderstaande beschrijving is gebaseerd op veldnotities van TB en EK en op foto's van TB, EK en Jan van Holten (cf Dutch Birding 19: 317, plaat 324, 1997, 20: 50, plaat 20, 1998).

GROOTTE & BOUW Als adulte Kleine Zwaan. Iets kleiner dan sommige Kleine Zwanen. Snavel op sommige foto's kort lijkend.

VERENKLEED Geheel wit, als Kleine Zwaan.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel zwart met kleine druppelvormige gele vlek onder oog, aan rechterzijde iets groter dan aan linkerzijde. Gele vlek geheel omgeven door zwart, aan bovenzijde duidelijk zichtbaar zwart lijntje tot aan oog, aan achterzijde zeer smal donker lijntje tussen geel en witte bevedering. Hoeveelheid geel, volgens computerberekeningen, 7,5-9,5% van laterale projectie van snavel bedragend (Jan van der Laan in litt; figuur 1). Roodoranje lijn aan basis van ondersnavel (alleen bij gunstige omstandigheden zichtbaar), niet anders of opvallender dan bij Kleine Zwaan. Poot zwart.

GELUID Niet gehoord.

GEDRAG Als Kleine Zwaan. Voortdurend samen met Kleine Zwanen, echter zonder speciale band met één van Kleine Zwanen.

Vanaf het begin was duidelijk dat bij de determinatie slechts twee soorten in aanmerking kwamen: Kleine Zwaan of Fluitzwaan. Trompetzwaan *C buccinator* (uit Noord-Amerika en nooit in Europa vastgesteld) is groter met een veel grotere snavel zonder geel; Wilde Zwaan is eveneens groter en heeft veel meer geel op de snavel (Königstedt & Barthel 1995). De hoeveelheid geel op de snavel is in feite het enige betrouwbare kenmerk om Fluitzwaan van Kleine Zwaan te onderscheiden (Evans & Sladen 1980, Patten & Heindel 1994). Het is echter een moeilijk ken-

238 Fluitzwaan / Whistling Swan *Cygnus columbianus* met Kleine Zwanen / Bewick's Swans *C bewickii*, Anloo, Drenthe, december 1997 (Jan van Holten)

FIGUUR 1 Geel-zwart-verhouding op snavel van Fluitzwaan / Whistling Swan *Cygnus columbianus* van Veenkoloniën, Drenthe/Groningen, in winter 1997/98 (Jan van der Laan)

merk, want wat is veel en hoeveel is weinig? De hoeveelheid bedraagt bij Fluitzwaan 0-15.8% en bij Kleine Zwaan 22.9-42.0% van de laterale projectie van de snavel (Evans & Sladen 1980). Er is dus sprake van een duidelijke scheiding. Fluitzwaan heeft gemiddeld 3.1% geel op de snavel; slechts 3% van de vogels heeft helemaal geen geel en 4.3% heeft meer dan 10% geel (Evans & Sladen 1980). Niet alleen de hoeveelheid geel op de snavel is bij Fluitzwaan variabel maar ook, evenals bij Kleine Zwaan, de geel-zwart-verdeling (Evans & Sladen 1980, Patten & Heindel 1994). De variatiebreedte bij Europese en Oost-Aziatische Kleine Zwanen is min of meer constant. Wel is bij Kleine Zwanen uit Oost-Azië (vroeger beschouwd als aparte ondersoort, *jankowskii*, cf Madge & Burn 1988) het aandeel van het donkere snaveltype iets groter (Scott 1981; George Sangster in litt). Andere kenmerken, zoals verschillen in gewicht en biometrische gegevens zijn slechts beperkt bruikbaar doordat ze in sterke mate overlappen en zijn derhalve niet diagnostisch. Gemiddeld is Fluitzwaan iets groter dan Kleine Zwaan (Evans & Sladen 1980, Madge & Burn 1988, Patten & Heindel 1994).

Op grond van de hoeveelheid geel op de snavel mag worden aangenomen dat de in de winter van 1997/98 in Drenthe en Groningen waargenomen vogel een Fluitzwaan was. De vastgestelde hoeveelheid geel op de snavel (7-9%) valt ruim binnen de bandbreedte van Fluitzwaan (0-15.8%) en duidelijk buiten dat van Kleine Zwaan (22.9-42.0%).

Fluitzwaan is een broedvogel van arctisch Noord-Amerika, van Alaska in het westen tot Baffin Island in het oosten. Hij overwintert langs de Pacifische kust van Zuid-Alaska tot Californië en langs de Atlantische kust van New Jersey tot

North Carolina (Madge & Burn 1988, Lewington et al 1991). In Europa is de soort een zeer zeldzame dwaalgast, met onder andere gevallen in Estland (1), Groot-Brittannië (1, iedere winter van 1986 tot 1990), Ierland (6, tussen 1978 en 1990) en Zweden (1, april 1979) (Lewington et al 1991, Evans 1994, Leibak et al 1994, Snow & Perrins 1998).

Dit was het vijfde geval van Fluitzwaan voor Nederland en het derde voor de provincie Groningen. Eerdere gevallen waren op 15 februari 1976 te Zonnemaire, Zeeland (Mullié 1980), op 7-15 februari 1980 te Nijkerk, Gelderland (Slagboom 1987), op 23 november 1986 in de Lauwersmeer, Groningen (Dorèl & van Gool 1989), en op 9 december 1992 te Eenrum, Groningen (Wiegant et al 1994). Het geval van 1997/98 betrof het eerste exemplaar dat voor iedere geïnteresseerde vogelaar te zien was en was bovendien het eerste waarbij de vogel uitvoerig bestudeerd en gedocumenteerd is. Verder was het de eerste Fluitzwaan na de toekenning van soortstatus door de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA; Sangster et al 1997). Dit feit zal ongetwijfeld bijgedragen hebben aan de grote belangstelling en de gedrevenheid bij verschillende betrokkenen om het geval zo goed mogelijk te documenteren. Omdat zwanen vrij oud kunnen worden is wel gesuggereerd dat de gevallen in 1986, 1992 en 1997/98, alle drie in de provincie Groningen, op één en dezelfde vogel betrekking zouden kunnen hebben. De beschrijving van de vogel van Eenrum geeft echter aan dat deze aan de linkerzijde van de snavel iets meer geel had dan aan de rechterzijde (Anne Diephuis pers meded). Hiermee vervalt de basis aan de 'één vogel'-theorie.

Summary

WHISTLING SWAN IN VEENKOLONIËN IN WINTERS OF 1997/98 AND 1998/99 From 28 November 1997 to 8 February 1998, and again from 18 December 1998, an adult Whistling Swan *Cygnus columbianus* was present at various localities in the Veenkoloniën area in the provinces of Drenthe and Groningen, the Netherlands. It was identified by the amount of yellow on the bill (7.5-9.5% of the lateral projection, measured from photographs; cf figure 1). This is well inside the range of Whistling Swan (0-15.8%) and well outside that of Bewick's Swan *C. bewickii* (22.9-42.0%). The bird was always found in a flock of Bewick's Swans (ranging in number from five to more than 150). It did not show an apparent relationship with one of the Bewick's Swans.

This was the fifth record of this North American species for the Netherlands (and the third for the province of Groningen). The previous ones were in February 1976, February 1980, November 1986 and December 1992.

Verwijzingen

- de Bruin, B & Klunder, E 1997. DB Actueel: Fluitzwaan in Veenkoloniën. Dutch Birding 19: 317-318.
- Dorël, F & van Gool, G W J 1989. Fluitzwaan in Lauwersmeer in november 1986. Dutch Birding 11: 118-119.
- Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
- Evans, M E & Sladen, W J L 1980. A comparative analysis of the bill markings of Whistling and Bewick's Swans and out-of-range occurrences of the two taxa. Auk 97: 697-703.
- Königstedt, D G W & Barthel, P H 1995. Die Unterscheidung der Schwäne *Cygnus*. Limicola 9: 289-323.
- Leibak, E, Lilleleht, V & Veromann, H 1994. Birds of Estonia: status, distribution and numbers. Tallinn.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Madge, S & Burn, H 1988. Wildfowl: an identification

- guide to the ducks, geese and swans of the world. Londen.
- Mullië, W C 1980. Een Kleine Zwaan met een zwarte snavel. Sterna 24: 78.
- Patten, M A & Heindel, M T 1994. Identifying Trumpeter and Tundra Swans. Birding 26: 306-318.
- Scott, D K 1981. Geographical variation in the bill patterns of Bewick's Swans. Wildfowl 32: 123-128.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B & Roselaar, C S 1997. Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1977-97. Dutch Birding 19: 21-28.
- Slagboom, T H 1987. Waarneming van een Kleine Zwaan *Cygnus columbianus* met bijna zwarte snavel. Limosa 60: 40-41.
- Snow, D W & Perrins, C M 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
- Wiegant, W M, Steinhaus, G H & CDNA 1994. Rare birds in the Netherlands in 1992. Dutch Birding 16: 133-147.

A (Bert) de Bruin, Albertine Agnesplein 8a, 9717 EV Groningen, Nederland (tete@wxs.nl)
Emo Klunder, Raadhuisakade 71-c, 9648 KD Wildervank, Nederland

European Honey-buzzards in Italy in January 1995 and 1997

On 21 January 1995, Maurizio Azzolini and Marcello Grusso observed and photographed a first-winter European Honey-buzzard *Pernis apivorus* at s'Ena Arrubia marsh, Oristano Gulf, Sardinia, Italy. The bird stayed in an area surrounded by a mixed *Pinus* and *Eucalyptus* re-afforestation. In addition, on 5 January 1997, Marco Trotta (pers comm) found a first-winter European Honey-buzzard in Circeo National Park, Lazio, Italy. During the rest of month, this bird stayed at two of the four Circeo lakes. It frequented a mixed *Pinus* and *Eucalyptus* wood along the bank of one of the two lakes.

These observations constituted the first confirmed records of wintering European Honey-buzzard in Italy and Europe. Both records refer to first-winter birds. This is in line with the statement in Cramp & Simmons (1980) that late-October or November birds are probably juveniles.

So far, there were only unconfirmed records of wintering European Honey-buzzard in Europe (including Malta), northern Africa (including Canary Islands) and the Middle East (cf Glutz von Blotzheim et al 1971, Cramp & Simmons 1980). In Italy, records at Como, Lombardia, on 9 March 1982 of three individuals (Toso 1982) and on 27 February 1983 (Fornasari & Micali 1983) may have concerned birds which had wintered in the area (Mezzalana & Iapichino 1992) or somewhere

else in Italy, Europe or the Western Palearctic. This may also apply to the record of a migrating bird in Alto Adige (Upper Adige or South Tirol) on 19 March 1995 (Maurizio Azzolini pers obs). Also, there are two late-December records for Sicily (Iapichino & Massa 1989). One of the records refers to a bird ringed in Finland and found on 22 December 1964 in a freezer of a taxidermist who asserted that it was received 'recently' (Carmelo Iapichino pers comm).

In Arabia, there are late-autumn and winter records of European Honey-buzzard in Bahrain (30 January 1991; Ornithol Soc Middle East Bull 27: 43, 1991; Hirschfeld 1995), Oman (five records in the north in September-December; Gallagher & Woodcock 1980), United Arab Emirates ('less than a handful of recent records' in September-February; Richardson 1990) and Yemen (latest record on 9 December; Brooks et al 1987).

European Honey-buzzard is a summer visitor to Europe. It winters mainly in equatorial Africa. It departs from mid-August to early September, with the adults leaving by the end of August. Most have left by late September to early October. A few (probably juveniles) linger into late October or even November. Possibly, these birds originate from very late broods of which the fledglings may become independent as late as mid-September (Cramp & Simmons 1980). Second-calendar year birds usually stay in Africa, explaining the (almost) absence of records of

first-summer birds in Europe (cf Forsman & Shirihai 1997). European Honey-buzzard returns from mid-April to early June, with the majority from mid-May to early June (Cramp & Simmons 1980). The earliest bird at the Straits of Messina, an important migration site of European Honey-buzzard, was seen on 4 April 1994 (Andrea Corso pers obs).

Considering the fact that it has recently become clear that Oriental Honey-buzzard *Pptilorhynchus* is a regular vagrant to or rare migrant in Arabia and the Middle East (cf Dutch Birding 1994, Forsman 1994, Richardson 1994, Shirihai 1994, Laine 1996, Symens et al 1996, Eriksen 1997), one may wonder whether some of the extra-seasonal records of European Honey-buzzard in the Western Palearctic are in fact due to confusion with Oriental Honey-buzzard (cf Forsman 1994).

We thank Marco Trotta for his information on the record of European Honey-buzzard in Circeo National Park in January 1997, and Ian Andrews (Arabia and Middle East), Helder Costa (Portugal), Philippe Dubois (France), Raymond Galea (Malta), Steve Gantlett (UK), Carmelo Iapichino (Italy), Juan Antonio Lorenzo Gutiérrez (Canary Islands) and Yossi Leshem (Israel) for their information on the winter occurrence of European Honey-buzzard in the Western Palearctic.

References

- Brooks, D J, Evans, M I, Martins, R P & Porter, R F 1987. The status of birds in North Yemen and the records of OSME expedition in autumn 1985. *Sandgrouse* 9: 4-66.
- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1980. The birds of the Western Palearctic 2. Oxford.
- Dutch Birding 1994. Two new raptors for Israel. *Dutch Birding* 16: 205-206.
- Eriksen, J 1997. The first Crested Honey Buzzard *Pernis ptilorhynchus* in Oman. *Sandgrouse* 19: 143-144.
- Forsman, D 1994. Field identification of Crested Honey Buzzard. *Birding World* 7: 396-403.
- Forsman, D & Shirihai, H 1997. Identification, ageing and sexing of Honey-buzzard. *Dutch Birding* 19: 1-7.
- Fornasari, L & Micali, G 1983. Falco pecchiaiolo. In: Toso, S (editor), *Nuovi avvistamenti*. *Avocetta* 7: 60.
- Gallagher, M & Woodcock, M W 1980. The birds of Oman. London.
- Glutz von Blotzheim, U N, Bauer, K M & Bezzel, E (editors) 1971. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 4. Frankfurt am Main.
- Hirschfeld, E 1995. Birds in Bahrain: a study of their migration patterns 1990-1992. Dubai.
- Iapichino, C & Massa, B 1989. The birds of Sicily. BOU check-list 11. Tring.
- Laine, L J 1996. The 'Borcka Puzzle' – the first Western Palearctic Crested Honey Buzzard. *Birding World* 9: 324-325.
- Mezzalana, G & Iapichino, C 1992. Falco pecchiaiolo *Pernis apivorus*. In: Brichetti, P et al (editors). *Fauna d'Italia* 29: Aves 1. Calderini.
- Richardson, C 1990. The birds of the United Arab Emirates. Dubai.
- Richardson, C 1994. Systematic list of the birds reported in 1993. *Emirates Bird Rep* 18: 18-91.
- Shirihai, H 1994. The Crested Honey Buzzard in Israel – a new Western Palearctic bird. *Birding World* 7: 404-406.
- Symens, P, Gaucher, P & Wachter, T 1996. Crested Honey-buzzards in Saudi Arabia in October 1994. *Dutch Birding* 18: 126-129.
- Toso, S 1982. *Nuovi avvistamenti*. *Avocetta* 6: 13.

239 European Honey-buzzard / Wespendif *Pernis apivorus*, first winter (second calendar year), s'Ena Arrubia marsh, Sardinia, Italy, 21 January 1995 (Maurizio Azzolini). Note that iris is already pale yellowish as in adult while cere is still pure bright yellow as in juvenile

Marcello Grussu, Gruppo Ornitologico Sardo, Via Cilea 79, 09045 Quartu S Elena (CA), Sardinia, Italy
Maurizio Azzolini, Gruppo Ornitologico Sardo, Via Cilea 79, 09045 Quartu S Elena (CA), Sardinia, Italy
Andrea Corso, GSRO, via Camastra 10, 96100 Siracusa, Italy

Bastaardarend in Lauwersmeer in augustus 1997

Op 23 augustus 1997 werd een mogelijke Bastaardarend *Aquila clanga* gezien door Willem de Ruiters in de Kollumerwaard in het Friese deel van de Lauwersmeer. De vogel verdween snel uit het zicht en een zoekactie dezelfde dag leverde niets op. Op 28 augustus zag Anne Tol bij het Jaap Deensgat, in het Groningse deel van de Lauwersmeer, een grote donkere roofvogel op een paaltje zitten die hij determineerde als Bastaardarend. De vogel vloog even later in noordelijke richting weg. De volgende morgen gingen Anne van Dijk, Eric Koops en AT op zoek naar de roofvogel. Omstreeks 09:15 vond AT hem terug op het militaire oefenterrein in de Marnewaard, Groningen. AvD en EK waren binnen enkele minuten op de plek en bevestigden de determinatie als *Aquila*-arend. Via mobiele telefoons en semafoons werden direct andere vogelaars gewaarschuwd. Binnen een half uur waren de eerste Groningers ter plaatse en in de loop van de dag kwamen c. 100 vogelaars uit de rest van het land naar de vogel kijken. De volgende dag was de arend in hetzelfde gebied aanwezig en trok wederom ruim 100 bezoekers. Op zondag 31 augustus werd hij rond de middag voor het laatst gezien, hoog wegvliegend in noordoostelijke richting (Tol & Ebels 1997, de Bruin et al 1997).

Onderstaande beschrijving is gebaseerd op foto's van Theo Bakker, Jaap van 't Hof en EK (cf Dutch Birding 19: 213, plaat 222, 1997) en video-opnamen van Leo Boon en Marc Plomp (Plomp et al 1998).

GROOTTE & BOUW Geen directe vergelijking met andere roofvogels mogelijk, maar ongeveer anderhalf tot twee keer zo zwaar lijkend als Buizerd *Buteo buteo*. In actieve vlucht duidelijk grote roofvogel, met brede 'stompe' en bolgehouden vleugels, enigszins herinnerend aan reiger *Ardea*. Vleugel over gehele lengte ongeveer even breed. Achterrand van vleugel enigszins S-vormig. In vlucht 6-7 'vingers' zichtbaar. Staartlengte ongeveer helft van vleugelbreedte. Mondhoek tot ongeveer halverwege oog reikend. Snavel hoog en smal. Vorm van neusgat door afstand niet zichtbaar.

KOP & HALS Gehele kop en hals zeer donker, zwartachtig bruin. Geen lichte vlek op achterhoofd.

BOVENDELEN Mantel, rug en stuit donkerbruin. Onderste deel van rug met vuilwitte vlek. Bovenstaartdekveren vuilwit, U-vormige lichte band vormend. Band in midden smaller, mogelijk onderbroken.

ONDERDELEN Borst donkerbruin als kop. Buik duidelijk lichter; meer grijsbruin. Overgang tussen borst en buik scherp begrensd. Anaalstreek en onderstaartdekveren

zeer licht, gelig bruin. Tarsus licht grijsachtig bevederd, op afstand in zonlicht wit oplichtend (indruk van lange onbevederde poten gevend).

BOVENVLEUGEL Hand- en armpennen zwart tot zwartbruin. Binnenste handpennen iets lichter dan overige slagpennen. Basis van vrijwel alle handpennen en toppen van handpendekveren wit, lichte vlek vormend. Tertiairs met brede vuilwitte top. In zit duidelijke rij witte vlekjes op toppen van grote dekveren. Op toppen van middelste dekveren minder duidelijke rij witte vlekjes. In vlucht licht vleugelveld op middendeel van vleugel, gevormd door lichte toppen aan grote en middelste dekveren. Handpendekveren en kleine en middelste dekveren even donker als kop.

ONDERVLEUGEL Slagpennen zeer donker. Kleinste, kleine en middelste ondervleugelde dekveren zeer donker, bijna zwart (als kop). Grote ondervleugelde dekveren donkerbruin, lichter dan overige ondervleugelde dekveren.

STAART Bovenstaart zwartachtig bruin, even donker als slagpennen.

NAAKTE DELEN Oog niet goed zichtbaar, waarschijnlijk donker. Basale deel van snavel geel, punt donkergrijs. Poot bevederd, tenen onbevederd en geel.

Vanaf het begin was duidelijk dat het om een *Aquila*-arend ging. De determinatie binnen deze groep is vaak problematisch, zeker indien een individu niet direct met andere soorten kan worden vergeleken. Vooral het onderscheid tussen Bastaardarend en Schreeuwarend *A pomarina* geldt over het algemeen als erg moeilijk, en in enkele gevallen zelfs als onmogelijk. De arend van de Lauwersmeer kon echter uitvoerig worden bestudeerd, zowel in zit als in vlucht, werd veel gefotografeerd en werd op video vastgelegd. Hierdoor werd de determinatie aanzienlijk vergemakkelijkt. Op grond van grootte, vleugelstand tijdens zweven, verhouding vleugelbreedte-staartlengte en witte stippen op de vleugel kon de keuze beperkt worden tot Bastaardarend of Schreeuwarend.

De rij vlekken op de grote dekveren, middelste dekveren en tertiairs en de witte band over de bovenstaartdekveren wijzen op een Bastaardarend of Schreeuwarend in een van de jongere kleden: een vogel in tweede of derde kalenderjaar. De lichte vlekken vormen een baan (vleugelstreep) die vrij breed kan zijn en dan een licht vleugelveld vormt. Een jonge Schreeuwarend heeft hooguit twee rijen lichte vlekken over de dekveren, een jonge Bastaardarend ten minste twee. Witte toppen aan de slag- en staartpennen waren in het veld en op de foto's niet te zien; mogelijk waren deze door sleet beperkt van omvang of geheel weggesleten.

Van doorslaggevend belang voor de determinatie was de donkerbruine, bijna zwarte grondkleur

240 Bastaardarend / Spotted Eagle *Aquila clanga*,
Lauwersmeer, Groningen, 29 augustus 1997
(Jaap van 't Hof)

241 Bastaardarend / Spotted Eagle *Aquila clanga*,
Lauwersmeer, Groningen, 29 augustus 1997
(Eric Koops)

van de vogel. Deze 'zwarte' kleur was met name te vinden op de kleine en middelste dekveren op zowel de boven- als de ondervleugel. Deze veerpartijen contrasteerden niet zichtbaar met de slagpennen en waren in geen geval lichter. Dit kenmerk is diagnostisch voor Bastaardarend (Forsman 1991, 1993, 1999, Harris et al 1996, Génsbøl 1997). Bij Schreeuwarend zijn de kleine en middelste dekveren altijd lichter dan de slagpennen, al is dat in het veld niet altijd goed te zien. Deze veren zijn bovendien duidelijk bruin van kleur en niet zwartachtig. Alleen een volwassen zwaar gesleten Bastaardarend heeft eventueel lichtere dekveren dan slagpennen.

Zowel Bastaardarend als Schreeuwarend hebben op de bovenvleugel bij de basis van de binnenste handpennen een lichte vlek. Deze wordt voornamelijk gevormd door witte schachtstrepen, maar ook door lichte toppen aan de handpendekveren. Bij Bastaardarend hebben bijna alle grote handpendekveren lichte toppen, bij Schreeuwarend alleen de binnenste drie tot vijf. De handpenvlek wordt dus verder naar de 'voorvleugel' (bijna tot aan de voorrand) doorgezet dan bij Schreeuwarend. Dit was bij de vogel van de Lauwersmeer ook het geval. De lichte handpenbasis vormt een verlenging van de lichte baan over de dekveren en is dus geen geïsoleerde vlek. De lichte handpenbasis is het duidelijkst bij jonge vogels (Forsman 1993, 1999). Veel Bastaardarenden hebben aan de buitenzijde van de toppen van de grote onderhanddekveren een wit 'kommateken', gevormd door lichte bases van de handpennen. Bij Schreeuwarend is vaak sprake van een dubbel kommateken. Dit is echter geen doorslaggevend kenmerk (Forsman 1993, 1999).

De vrij rechthoekige 'afronding' van de uitgeslagen vleugel en de zes tot zeven 'vingers' vormen ondersteunende kenmerken voor determinatie als Bastaardarend, maar waren op zich niet doorslaggevend.

De vogel kwam in het veld als vrij massief en groot over. De grootte van een solitaire arend zonder vergelijking is echter moeilijk in te schatten. Dit blijkt uit een vergelijking van de maten van een aantal in Nederland vastgestelde of als dwaalgast te voorspellen soorten arenden (cf del Hoyo et al 1994). De afmetingen van vogel van de Lauwersmeer konden niet exact worden bepaald of worden ingeschat om andere arenden uit te sluiten. Op basis van het bovenstaande was het kleed van doorslaggevend belang voor de determinatie, niet de afmetingen.

Dit was de 16e Bastaardarend voor Nederland (cf van den Berg & Bosman 1996, van IJzendoorn et al 1996) en het tweede geval voor de provincie Groningen. De eerste Bastaardarend voor Groningen werd in mei 1976 op Rottumerplaat aangetroffen (de Bruin & de Bruin 1997).

Summary

SPOTTED EAGLE AT LAUWERSMEER IN AUGUST 1997 On 23 and 28-31 August 1997, a Spotted Eagle *Aquila clanga* was present at Lauwersmeer, Friesland/Groningen, the Netherlands. The identification was based on the basically blackish brown colour on the head and on the lesser and median coverts of both upperwing and underwing. The colour was as dark as the flight feathers, if not darker. This is a diagnostic feature of an immature. The bird probably was in second or third calendar-year plumage, based on the whitish tips to the tertials and the greater and median upperwing-coverts.

This was the 16th record of Spotted Eagle for the

Netherlands and the second for the province of Groningen.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1996. Lijst van Nederlandse vogels. Vijfde editie. Santpoort-Zuid.
de Bruin, B & de Bruin, S 1997. Lijst van Groningse Vogels. Grauwe Gors (3-4), suppl.
de Bruin, S, van Dijk, A & Koops, E 1997. Bastaardarend in de Lauwersmeer in augustus 1997. Taxon 1: 36-40.
Forsman, D 1991. Die Bestimmung von Schell- *Aquila clanga*, Schrei- *A. pomarina* und Steppenadler *A. nipalensis*. Limicola 5: 145-185.
Forsman, D 1993. Roofvogels van Noord-west Europa. Haarlem.
Forsman, D 1999. The raptors of Europe and the

- Middle East. Londen.
Génsbol, B 1997. Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Haarlem.
Harris, A, Shirihai, H & Christie, D 1996. The Macmillan birder's guide to European and Middle Eastern birds. Londen.
del Hoyo, J, Elliot, A & Sargatel, J (redactie) 1994. Handbook of the birds of the world 2. Barcelona.
van IJzendoorn, E J, van der Laan, J & CDNA 1996. Herziening Nederlandse Avifaunistische Lijst 1800-1979: tweede fase. Dutch Birding 18: 157-202.
Plomp, M, Groenendijk, C, Boon, L J R, ter Ellen, R, Janse, W, Rijksen, B & Opperman, E 1998. Dutch Birding video-jaaroverzicht 1997. Videocassette. Woerden.
Tol, A & Ebels, E B 1997. DB Actueel: Bastaardarend in Lauwersmeer. Dutch Birding 19: 213-214.

Sybrand de Bruin, Coendersweg 73-2, 9722 GD Groningen, Nederland (sybdeb@wxs.nl)
Anne van Dijk, Dukdalf 141, 9732 BR Groningen, Nederland
Eric Koops, Esdoornlaan 504, 9741 MD Groningen, Nederland

Forsters Stern te Kinderdijk in januari 1995

Op donderdag 5 januari 1995 besloten Michel Kapoen en Piet van Meerkerk een wintertelling te verrichten bij de grote plas van de Hoge Boezem van de Overwaard bij Kinderdijk, Zuid-Holland, een voor publiek gesloten natuureservaat. Het was helder weer, met een schrale zuid-zuid-oostwind en matige vorst.

Rond 09:30 stalden MK en PvM hun fietsen bij het oude gemaal. Vrijwel op hetzelfde moment vloog een stern over hen heen, richting de aangrenzende Nederwaard. De gedachten gingen onmiddellijk uit naar een Witwangstern *Chlidonias hybridus*, ook gezien de waarnemingen in Flevoland in de winter van 1991/92 (van den Berg 1992).

Net toen MK en PvM arriveerden, vloog de stern het gebied uit en verdween langs de molens in zuidoostelijke richting. PvM besloot Herman Dam te bellen, om vervolgens de stern weer te gaan zoeken. MK en PvM arriveerden bijna gelijktijdig met HD bij een groot wak, waar ook de stern zich opeens weer ophield, maar vervolgens vrijwel meteen richting Lek vloog. Gedrieën togen ze naar de rivier maar daar aangekomen, zagen ze de stern opnieuw richting Overwaard vliegen en uit het gezichtsveld verdwijnen. HD besloot andere vogelaars op de hoogte te gaan brengen, en MK en PvM gingen het reservaat in om toch de telling te gaan hou-

den, stiekem hopend op een nieuwe ontmoeting met de stern.

Bij de grote plas aangekomen, ging hun wens in vervulling; de stern vloog daar nog rond. Gezien het formaat en de vrij diep gevorkte staart viel Witwangstern af, en voorzichtig begonnen ze aan een Forsters Stern *Sterna forsteri* te denken. De vogel liet zich nu goed bekijken, en toen het zwarte masker, de gevorkte staart en de donker oranje rode poten zichtbaar werden, begon het tot hen door te dringen dat het inderdaad een Forsters Stern was.

Met een 80-200 mm lens was PvM in staat enkele dia's te maken. Nadat de stern was gefotografeerd, verdween hij om c 13:30 in zuidelijke richting. Voorgoed, naar later zou blijken.

De volgende ochtend leverde een intensieve zoektocht geen resultaat op. Het was opvallend hoe weinig vogelaars de moeite hadden genomen om naar Kinderdijk te komen. Het feit dat die dag zowel de grote plas als de poldersloten dichtgevroren waren, zou er een oorzaak van kunnen zijn dat de vogel niet meer was teruggekeerd.

GROOTTE & BOUW Grootte als van Vissdief *S hirundo* maar iets zwaarder lijkend. Vooral borst vrij zwaar in vlucht. In zit vleugelpunten duidelijk voorbij staart stekend. Staart duidelijk gevorkt. Snavel stevige indruk makend.

KOP Hoofdzakelijk wit, met opvallend zwart 'bandietenmasker'. Kruijn met donkere vlekjes en streepjes.

BOVEN- EN ONDERDELEN Mantel en schouder zilver-

242-243 Forsters Stern / Forster's Tern *Sterna forsteri*, eerste-winter, Kinderdijk, Zuid-Holland, 5 januari 1995 (Piet van Meerkerk)

grijs, lichter dan vleugel. Onderdelen wit.
VLEUGEL Dekveren, hand- en armpennen grijs getekend. Tertiaals met donker centrum.
STAART Buitenste pennen donker, kleur overige pennen lichtgrijs.

NAAKTE DELEN Iris donker. Snavel zwart, met wat rood aan basis. Poot donker oranje-rood.

GELUID Niet gehoord.

GEDRAG Regelmatig op grond zittend, met opgetrokken poten. In vlucht poten naar voren stekend. Optrekken van poten waarschijnlijk reactie op kou.

De witte kop met het zwarte masker, de lichte mantel en de donkere oranje-rode poten passen alleen op Forsters Stern (Malling Olsen & Larsson 1994). Aan de hand van de beschrijving is het duidelijk dat de vogel in eerste winterkleed was. De tekening op de dekveren, tertiaals, arm- en handpennen wijst in die richting en ontbreekt bij adult-winter. Ook de kortere staart is een goed kenmerk voor een eerste-winter.

Forsters Stern broedt in grote delen van Noord-Amerika en overwintert in Noord- en Midden-Amerika. In Europa is de soort een zeldzame dwaalgast met de meeste gevallen in Groot-Brittannië en Ierland; het merendeel betreft winterwaarnemingen (cf Harrison 1985, Mitchell & Young 1997).

Dit was het tweede geval voor Nederland en het vijfde voor het vasteland van Europa. Het eerste geval voor Nederland en het vasteland van Europa was bij Ritthem, Zeeland, op 1-2 november 1986 (Ovaa 1987). Drie andere gevallen

voor het vasteland van Europa waren vogels in Spanje op 27 oktober 1987, Zweden op 26 april 1993 en Portugal op 31 december 1993 en 1 januari 1994 (Br Birds 88: 273, 1995; 90: 87, 1997; 91: 48, 1998).

Summary

FORSTER'S TERN AT KINDERDIJK IN JANUARY 1995 On 5 January 1995, a first-winter Forster's Tern *Sterna forsteri* was seen at Kinderdijk, Zuid-Holland, the Netherlands. The black mask and dark orange-red legs made identification straightforward, whilst the presence of dark markings on the tertiaals and remiges indicated it was a first-winter. This record constituted the second for the Netherlands and the fifth for the European mainland. The first for the Netherlands and the European mainland was at Ritthem, Zeeland, on 1-2 November 1986; other records for the European mainland were in Spain on 27 October 1987, in Sweden on 26 April 1993 and in Portugal from 31 December 1993 to 1 January 1994.

Verwijzingen

van den Berg, A B 1992. Twee Witwangsters in Flevoland in winter van 1991/92. Dutch Birding 14: 214-218.

Harrison, P 1985. Seabirds: an identification guide. Tweede editie. Londen.

Malling Olsen, K & Larsson, H 1994. Sterns van Europa en Noord-Amerika. Haarlem.

Mitchell, D & Young, S 1997. Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe. Londen.

Ovaa, A H 1987. Forsters Stern bij Ritthem in november 1986. Dutch Birding 9: 158-161.

Piet van Meerkerk, Boezem 1, 2959 AE Streefkerk, Nederland

Little Swift possibly breeding in Spain in 1996-98

On 21 May 1996, in the mountains close to Bolonia, Sierra de la Plata, near Tarifa, Cádiz, Spain, C W Stone discovered two Little Swifts *Apus affinis* (de Juana & Comité de Rarezas de la SEO 1998). They were seen at a cave in which Pallid Swifts *A pallidus* and House Martins *Delichon urbica* were nesting and where several White-rumped Swifts *A caffer* were present as well. On 24 July 1996, Rogier Karskens, André van Kleunen, Diederik Kok and Roland van der Vliet visited the same site at Bolonia and observed five Little Swifts. They could be watched at close range, minimally 15-20 m, DK photographed at least two different birds. On 24 August 1996, at least three Little Swifts were noted (Justin Jansen pers comm). The records on 21 May 1996 and 24 July 1996 (not 23 July as mentioned in the following reference) have been accepted by the Spanish rarities committee (de Juana & Comité de Rarezas de la SEO 1998).

On 18 July 1997 (one) and on 11 July 1998 (two) and 8 September 1998 (two), more Little Swifts were recorded at Bolonia (Jan Bisschop, Han Zevenhuizen and Ronald de Lange pers comm, respectively). The birds of 8 September 1998 were photographed as well.

The following cumulative description of the five Little Swifts seen on 24 July 1996 is based on the field notes compiled by RK, AvK, DK and RvdV and the photographs taken by DK (cf Dutch Birding 18: 209, plate 201, 268, plate 250, 1996).

SIZE & STRUCTURE Small swifts, clearly smaller than accompanying Pallid Swifts. Wing less sickle-shaped, more blunt-tipped. Tail short and square-ended.

HEAD Dark brown-blackish, except for large white throat-patch.

UPPERPARTS & UNDERPARTS Rather evenly coloured dark brown-blackish, except for broad square white rump (white extending to sides of flank).

WING Coloration as underparts. Remiges perhaps bit paler than coverts. No white trailing edge to secondaries.

TAIL Coloration as upper- and underparts.

The identification was straightforward (cf Chantler 1993, Chantler & Driessens 1995). Of the Western Palearctic *Apus* swifts, only Little, White-rumped and Pacific Swifts *A pacificus* show a white rump. Little is easily distinguished from these two by its square tail. Also, White-rumped is longer-winged and more intensely

black. In addition, it has a smaller white rump-patch and a white trailing edge to the secondaries. These differences were obvious, especially when Little and White-rumped were seen together. Pacific is much larger and browner than both Little and White-rumped; it also shows a smaller rump-patch than Little.

The Little Swifts recorded on 24 July 1996 (five) and 11 July 1998 (two) were regularly seen entering the cave, sometimes staying inside as long as a minute, suggesting they were breeding here. These records at Bolonia form the first indications of breeding of Little Swift in Spain and Europe (cf de Juana & Comité de Rarezas de la SEO 1998). It is worth mentioning that already on 30 May 1992 at least one Little Swift was recorded at Bolonia (table 1).

Little Swift is widespread in Africa south of the Sahara as well as in the Middle East (including Afghanistan and Iran) and the Indian subcontinent (including India, Pakistan and Sri Lanka), with isolated populations in northern Africa, the Near East (including Israel, Jordan and Turkey) and south-western Arabia (Chantler & Driessens 1995). The Western Palearctic populations are largely sedentary, breeding from mid-February to late September (cf Ivri et al 1990, Sayad & Franchimont 1991). In Europe, Little Swift has been recorded as a vagrant in Britain, Greece, the Iberian peninsula, Ireland, Italy, Malta and Sweden (Lewington et al 1991, Mitchell & Young 1997). In Spain, there are now 14 accepted records, with 11 in mainland Spain (table 1). All mainland records are from southern coastal localities, with eight in March-June (including six in

TABLE 1 Accepted records of Little Swift / Huisgierzwaluw *Apus affinis* in mainland Spain (pre-1996 records supplied by Ricard Gutiérrez in litt)

Date(s)	Locality	Number
04 Jun 1981	Torremolinos, Málaga	8+
30 Jan & 16 Feb 1982	Málaga, Málaga	1
21 Apr 1983	between Facinas and Tahivilla, Cádiz	1
25 Mar 1985	Torremolinos, Málaga	1
09 Apr & 22 Apr 1985	Zahara de los Atunes, Cádiz	1
19 May 1987	Laguna de la Janda, Cádiz	1 (freshly dead)
13 Jun 1987	Roquetas de Mar, Almería	1
03 Apr 1992	Torremolinos, Málaga	1
30 May 1992	Bolonia, Sierra de la Plata, Cádiz	1+
13 May 1995	Matalascañas, Huelva	1
21 May & 24 Jul 1996	Bolonia, Sierra de la Plata, Cádiz	2 & 5

April-May). The birds likely originate from northern Africa, possibly involving non- and post-breeding individuals.

I thank Ricard Gutiérrez for supplying the details of the accepted pre-1996 records of Little Swift in mainland Spain.

References

Chantler, P 1993. Identification of Western Palearctic swifts. *Dutch Birding* 15: 97-135.
Chantler, P & Driessens, G 1995. Swifts: a guide to the swifts and treeswifts of the world. Mountfield.
Ivri, Y, Peled, N & Yuval, Y 1990. [Observations on a

colony of the Little Swift *Apus affinis galilejensis*.] *Torgos* 8 (2): 31-41, 74-75. [In Hebrew; English summary.]
de Juana, E & Comité de Rarezas de la SEO 1998. Observaciones de aves raras en España, año 1996. *Ardeola* 45: 97-116.
Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. London.
Mitchell, D & Young, S 1997. Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe. London.
Sayad, A & Franchimont, J 1991. Anthropophilie pous-sée du Martinet à coupon blanc (*Apus affinis*). *Porphyrio* 3 (1/2): 47-48.

Roland E van der Vliet, Oosterdorpstraat 89, 3871 AC Hoevelaken, Netherlands

Breeding of White-rumped Swift in Portugal

White-rumped Swift *Apus caffer* is a monotypic species, almost exclusively restricted to Africa. Its distribution there matches that of many Afro-tropical species, being common in southern Africa, north-eastwards to Ethiopia and occupying a wide belt across sub-Saharan regions (Chantler & Driessens 1995). An isolated breeding concentration in Senegal may represent a relict population from the period when the Afrotropical fauna stretched further north and west in coastal western Africa (Burton, 1995).

Since the mid-1950s, Red-rumped Swallow *Hirundo daurica* has been expanding its range along the northern shores of the Mediterranean (Glutz von Blotzheim & Bauer 1985). The increasing use of man-made structures may have accelerated this process (Turner & Rose 1989). Certainly in Portugal, it has markedly increased over the past 40 years (Santos Junior 1960, Rufino 1989). Along with about six other retort-nest-building hirundines, Red-rumped Swallows are nest-parasitized by White-rumped Swift (Chantler & Driessens 1995), thus it is not altogether surprising that the former's expansion in Iberia would be marked by the attendance of the latter. How this essentially tropical swift 'crossed' the Sahara is another question though the 'Senegal connection' via the Sahel is a possibility. In the mid-1960s, White-rumped Swifts were proved to be breeding in southern Spain (Fry & Elgood 1968, le S Milstein 1968; cf Allen & Brudenell-Bruce 1967, Ferguson-Lees & Allen 1967). Later, Moroccan breeders were located (Chapman 1969). Until 1995, Morocco and Spain were the only countries known to hold

breeding White-rumped Swifts in the Western Palearctic, and the species was merely a vagrant to Portugal (Costa 1997) (for more information on the breeding occurrence of White-rumped Swift in Spain, see Hagemeyer & Blair 1997 and Purroy 1997).

In mid-June 1995, six White-rumped Swifts were found at Mina de São Domingos just east of Mértola in the southern Alentejo (Moore 1996). This is a large area of abandoned mine spoil and buildings surrounded by dry steppe pasture and *Eucalyptus* plantations with a high density of breeding Red-rumped Swallows which had been fairly well watched throughout May 1995. A pair of swifts was tracked to a 'retort-nest' (facing south), c 12 m above the ground in the darkest alcove of a large roofless ore silo.

In late July, activity at the nest was frequent, a turnover of three hours being usual. Before re-entering the alcove, the swifts invariably circled in a distinctive steeply angled 'figure eight' c 20 m above the ground, apparently wary of disturbance (once when disturbed, an approaching bird uttered a very distinctive descendo of *pi-pi-pi* notes). The birds fed over the woods by day but descended to lower levels at dusk, flying with great manoeuvrability a few cm above the ground. They were invariably feeding at night fall.

On 30 July, after confirming the absence of the pair, the nest was very briefly illuminated using a large mirror to allow photographs to be taken at long range. To minimize disturbance, the nest was then examined by entering the alcove by rope. The nest's mouth appeared to have been partly opened and was full of feathers and fine straw, making it impossible to examine the interior. About to withdraw, a fortuitous cough close

244 Nest occupied by White-rumped Swift / Kaffergierzwaluw *Apus caffer* nestlings, Mina de São Domingos, Alentejo, Portugal, 30 July 1995 (C C Moore). Nest presumed to be originally that of Red-rumped Swallow *Hirundo daurica* 245 White-rumped Swift / Kaffergierzwaluw *Apus caffer*, Mina de São Domingos, Alentejo, Portugal, 30 July 1995 (C C Moore)

to the nest immediately elicited 30 seconds of whinnying nestling sounds, not unlike nestlings of Lesser Kestrel *Falco naumanni*. Unfortunately, the area was not visited again until November, when no birds were seen. In 1996 and 1997, a pair nested again, once at the original site and once c 500 m away, again in similar circumstances and again apparently arriving late at the breeding site. On 4 October 1997, two birds in presumed juvenile plumage (faintly frosted tips of remiges, duller black plumage and a more conspicuously pale chin, compared with the blue-black plumage, fully black primaries and duller chin patch of adults) were seen nearby.

Brooke (1970) suggested that the nestling calls in White-rumped Swift only occur immediately around hatching time. Thus, using this event as a temporal marker and data provided by Barrios (1993), it can be deduced that egg-laying probably occurred three weeks beforehand. Furthermore, though phenological data are scarce, a fledging date can be calculated to be about the first week of September. Barrios (1993) indicated that the species is probably double-brooded near Gibraltar with some second-brood young leaving the nests as late as early November. This being the case, the intermediate dates for Portugal might suggest a retarded first-brood phenology although a second brood can certainly not be ruled out, given no coverage of the site from August to November. If they are single-brooded at Mina, it is possible that this is related to the different climate at the sites, Mina (75 km inland) having a more continental Iberian regime (Ribeiro

et al 1987) than the region around Gibraltar. Certainly, the relatively late arrivals of White-rumped Swift at Mina lends credence to this argument.

References

- Allen, F G H & Brudenell-Bruce, P G C 1967. The White-rumped Swift *Apus caffer* in southern Spain. *Ibis* 109: 113-115.
- Barrios, F 1993. Vencejo cafre, vivir en casa ajena. *Garcilla* 87: 22-23.
- Brooke, R K 1970. Taxonomic and evolutionary notes on the subfamilies, tribes, genera and subgenera of the swifts (Aves: Apodidae). *Durban Mus Novit* 9 (2): 13-24.
- Burton, J F 1995. *Birds and climate change*. London.
- Chantler, P & Driessens, G 1995. *Swifts: a guide to the swifts and treeswifts of the world*. Mountfield.
- Chapman, K A 1969. White-rumped Swifts in Morocco. *Br Birds* 62: 337-339.
- Costa, H & Comité Português de Raridades da SPEA 1997. Aves de ocorrência rara ou accidental em Portugal. *Pardela* 5: 4-19.
- Ferguson-Lees, I J & Allen, F G H 1967. Studies of less familiar birds 145: White-rumped Swift or Little Swift. *Br Birds* 60: 286-290.
- Fry, C H & Elgood, J H 1968. The identity of white-rumped swifts in Europe. *Br Birds* 61: 37-41.
- Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M (editors) 1985. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 10. Wiesbaden.
- Hagemeijer, W J M & Blair, M J (editors) 1997. *The EBCC atlas of European breeding birds: their distribution and abundance*. London.
- le S Milstein, P 1968. Little or White-rumped Swift? *Br Birds* 61: 36-37.
- Moore, C C 1996. Nidificação de Andorinhão-cafre em Portugal. *Pardela* 2 (2): 20-21.

Breeding of White-rumped Swift in Portugal

Purroy, F J (co-ordinator) 1997. Atlas de las aves de España (1975-1995). Barcelona.
Ribeiro, O & Lautensach, H 1987. Geografia de Portugal II (o Ritmo Climático e a Paisagem) Edições João Sá da Costa Lda. Lisbon.
Rufino, R 1989. Atlas das aves que nidificam em

Portugal Continental. Lisbon.
Santos Junior, J R 1960. Occurência da *Hirundo daurica* do Norte de Portugal. Publ Inst Zool 'Dr. Augusto Nobre' 72.
Turner, A & Rose, C 1989. A handbook to the swallows and martins of the world. London.

C C Moore, v/v Monte Mar R/C, Monte Santa Luzia, 2775 Paredes, Portugal

Noordse Boszanger op Terschelling in oktober 1996

Op 2 oktober 1996 zaten Johan Goudwaard, Cor Oskam, Arie Ouwerkerk, Kees Ouwerkerk en Roland van der Vliet zeetrek te tellen bij Oosterend, Terschelling, Friesland. Omstreeks 17:00 zag AO een zangvogeltje langsvliegen en landen in het helm vlak voor de post. 'Voor de zekerheid' besloot hij het te checken, ervan uitgaande dat dit de zoveelste Roodborst *Erithacus rubecula* was. Groot was zijn verbazing toen bleek dat het een boszanger *Phylloscopus* betrof met twee duidelijke vleugelstrepen. Na de uitroep 'Bladkoning' voegden de andere vier waarnemers zich direct bij AO. Het was snel duidelijk dat het geen Bladkoning *P. inornatus* kon zijn, onder meer vanwege de effen gekleurde tertials. Vanwege de lichte poten opperde RvdV de mogelijkheid van Noordse Boszanger *P. borealis*, een determinatie waar de anderen het snel mee eens waren. De vogel werd daarna direct doorgegeven per semafoon zodat in totaal 14 op het eiland aanwezige vogelaars de vogel konden bekijken. De volgende ochtend leverde een zoekactie niets op.

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities van RvdV en foto's van AO en Rudy Offereins.

GROOTTE & BOUW Stevige, dikke, grote boszanger met korte staart. Dikke, grote kop. Forse, dikke poten. Snavellengte ongeveer gelijk aan teugellengte plus doorsnede oog. Lange handpenprojectie. Korte onderstaartdekveren.

KOP Bovenkop effen donker mosgroen, donkerder dan bij Fitis *P. trochilus* of Tjiftjaf *P. collybita*. Wenkbrauwstreep crèmegeel en scherp begrensd door bovenkop en oogstreep, niet samenkomend boven snavel. Wenkbrauwstreep halverwege teugel beginnend, daar scherp begrensd, achter oog verbreedend en daarna met knik omhoog lopend tot op achterhoofd, waar abrupt eindigend. Oogstreep zeer donker mosgroen, als bovenkop. Oorstreek vlekkelig en duidelijk afgegrensd van onderdelen door donkere rand.

BOVENDELEN Min of meer egaal mosgroen, als bovenkop.

VLEUGEL Mosgroen als bovendelen met twee crèmekleurige vleugelstrepen. Toppen van grote dekveren onderste vleugelstreep vormend; deze was lang en opvallend, niet tot aan onderrand van vleugel reikend. Toppen van middelste dekveren bovenste vleugelstreep vormend, eveneens onderrand van vleugel niet bereikend; deze vleugelstreep meer bestaand uit aparte veertoppen waardoor hakkelig en minder duidelijk dan onderste. Beide vleugelstrepen even breed. Lichtgroene randen aan slagpennen alleen in goed licht te zien, geen vleugelpaneel vormend. Geel vlekje bij vleugelboeg als bij Fitis. Tertials zonder lichte rand of top.

ONDERDELEN Wit met (in goed licht) onduidelijke geelgroene waas. Op zijhals meer grijsgroen; daardoor contrast met witte keel en voorborst, ook in slechter licht waarneembaar.

NAAKTE DELEN Bovensnavel donker. Ondersnavel oranjeachtig zonder donkere punt. Oog donker. Poot licht oranjezoze.

ROEP Kort, afgebeten, metaalachtig, zacht *tzit*.

GEDRAG Veel bewegend op duinzand. Soms omhoog kruipend in helm. Wanneer vliegend, dan slechts over korte afstand, en laag blijvend. Benaderbaar tot op 1 m. Tijdens bewegen vaak omhoog kijkend en soms staart omhoog houdend.

246 Noordse Boszanger / Arctic Warbler *Phylloscopus borealis*, Terschelling, Friesland, 2 oktober 1996
(Arie Ouwerkerk)

De combinatie van forse bouw, lange snavel, lichte poten, grijs waas op zijhals, niet samenkomen van de wenkbrauwstreep boven de snavel en roep sloot alle andere boszangers met vleugelstrepen uit. Bladkoning en Humes Bladkoning *P. humei* hebben bovendien lichte randen aan de tertials. Pallas' Boszanger *P. proregulus* vertoont een duidelijke streep op de bovenkop, alsmede een lichtgele stuit. Van de meest op Noordse Boszanger lijkende soorten hebben Grauwe Fitis *P. trochiloides* en Groene Fitis *P. nitidus* meestal een enkele vleugelstreep maar Swinhoes Boszanger *P. plumbeitarsus* twee. Deze drie soorten hebben een niet van de onderdelen afgescheiden oorstreek en donkere poten en roepen duidelijk tweelettergrepig (Groene Fitis en Swinhoes Boszanger vaak drielettergrepig) (cf Alström & Olsson 1987, 1989, Lewington et al 1991, Jonsson 1997).

Noordse Boszanger broedt in de bossen van Fennoscandinavië oostwaarts tot in Alaska, VS. De soort overwintert grotendeels in Zuidoost-Azië. Jaarlijks bereiken dwaalgasten West-Europa. In Nederland waren er tot 1996 acht gevallen (een vondst en zeven ringvangsten) in de periode 9 september tot 2 november. De waarneming van 1996 was dus het negende geval en de eerste veldwaarneming. Een jaar na

deze eerste veldwaarneming vond de tweede plaats: op 28 september 1997 op de Maasvlakte, Zuid-Holland (Dutch Birding 19: 259, plaat 268-269, 1997).

Summary

ARCTIC WARBLER ON TERSCHELLING IN OCTOBER 1996 On 2 October 1996, an Arctic Warbler *Phylloscopus borealis* was found on Terschelling, Friesland, the Netherlands. It was seen by 14 observers during the afternoon. Identification was based on the combination of size, long bill, pale legs, double wing-bar, plain tertials, greyish wash on the side of neck, supercilia not joining above bill and voice. This constituted the ninth record and only the first-ever sight record of this species for the Netherlands, to be followed by a second on 28 September 1997 at Maasvlakte, Zuid-Holland (Dutch Birding 19: 259, plate 268-269, 1997).

Verwijzingen

- Alström, P & Olsson, U 1987. Field identification of Arctic and Greenish Warbler. Proc 4th Int Identif Meeting Eilat Nov 1986: 54-57.
- Alström, P & Olsson, U 1989. Unterscheidung von Wander- *Phylloscopus borealis* und Grünlaubsänger *P. trochiloides*. Limicola 3: 269-279.
- Jonsson, L 1997. Vogels van Europa. Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Vijfde druk. Baarn.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.

Roland E van der Vliet, Oosterdorpsstraat 89, 3871 AC Hoevelaken, Nederland
Arie Ouwerkerk, p/a Lergerbosweg 2, 8896 JM Terschelling-Hoorn, Nederland

Huiskraai broedend in Hoek van Holland in 1997 en 1998

Sinds april 1994 bevinden zich twee Huiskraaien *Corvus splendens* in Hoek van Holland, Rotterdam, Zuid-Holland. Het betreft het eerste geval en de eerste twee exemplaren van deze soort voor Nederland; het tweede geval betreft een derde, solitair exemplaar dat van november 1994 tot ten minste augustus 1997 bij Renesse, Zeeland, verbleef (cf Ebels & Westerlaken 1996, van Dongen et al 1997). Vanwege het feit dat de beide vogels van Hoek van Holland van verschillend geslacht leken te zijn (Ebels & Westerlaken 1996), werd niet uitgesloten dat de vogels hier tot broeden zouden komen, omdat Huiskraaien elders in de wereld tot vaak grote populaties zijn gekomen na aankomst van de eerste exemplaren (cf Meininger et al 1980, Bijlsma & Meininger 1984, Ryall 1994, 1995, Ebels & Westerlaken 1996).

In 1997 bleken de vogels inderdaad tot broeden te zijn gekomen. Op 7 april 1997 zag Roy Slaterus beide vogels met nestmateriaal nabij de kruising Schelpweg-Duinweg. Op 3 mei zag RS de vogels hier opnieuw (Roy Slaterus in litt) en uit waarnemingen ingesproken op de Dutch Birding-vogellijn bleek deze locatie een vaste stek te zijn geworden. Op 17 augustus 1997 werd één jong gemeld (van Dongen et al 1997). Op 21 augustus zagen Co van der Wardt en Monique van der Wardt drie Huiskraaien bij elkaar foerageren op de parkeerplaats bij de kruising Schelpweg-Helmweg. Eén van de vogels onderscheidde zich door een wat lichtere buik en bedelde om voedsel bij de andere twee (Co van der Wardt in litt). Op 6 september 1997 werd het jong gefotografeerd langs de Koningin Emmaweg in Hoek van Holland door Felix Verschoor. De op de foto zichtbare forse en gewelfde snavel, het steile voorhoofd, de donkere maar niet zwarte kleur van kop, hals en borst

en de lange vleugels passen alleen op Huiskraai (Madge & Burn 1993, Cramp & Perrins 1994). De doffe donkerbruine kleur van kop, hals en borst duidt op een jonge vogel evenals de op borst en buik zichtbare lichte bases aan de veren; door de kortere veren zijn de lichte bases bij juvenielen meer opvallend dan bij adulte vogels (Cramp & Perrins 1994). De bruine kleur van kop, hals en borst past beter op het eerste winterkleed dan op het juveniele kleed waarin deze delen dofgrijs zijn. De postjuveniele rui begint waarschijnlijk snel na het uitvliegen (drie tot vier weken na het uitbroeden) en omvat in ieder geval kop, lichaam en kleine en middelste dekveren; deze rui naar eerste winterkleed kan in september-oktober voltooid worden (Cramp & Perrins 1994). De op de foto zichtbare donkerbruine iris en de zwarte poten geven ook aan dat de vogel al enkele maanden oud was omdat juveniele een vuilwitte tot grijsblauwe iris en grijs-vleeskleurige poten hebben (Cramp & Perrins 1994). Op 29 oktober 1997 zag RS langs de Duinweg de drie vogels, die 's avonds met Kauwen *C monedula* gingen slapen in het park ten westen van de Duinweg; het was zichtbaar dat één van de drie vogels iets bruiner op de hals was dan de andere twee. Op 21 maart 1998 zagen Klaas Eigenhuis en Jaap van 't Hof de drie vogels op één van de daken bij de Duinweg (Vogeljaar 46: 191, 1998 (foto)); de jonge vogel verschilde van de ouders door de doffere kleur van het verenkleed (Jaap van 't Hof pers meded). Op 17 april 1998 zag RS de drie vogels nabij de kruising Duinweg-Schelpweg, waarbij twee vogels wederom werden gezien met nestmateriaal. Een verschil in verenkleed tussen ouders en jong viel hem ditmaal niet op maar omdat RS meer gespist was op het maken van geluidsopnamen dan op het bestuderen van het verenkleed, kan het kleurverschil bij de derde vogel gemakkelijk over het hoofd zijn gezien. Het doffe bruine waas is het meest opvallend bij gesleten vogels in het tweede kalenderjaar; de twee oudervogels vertoonden in april 1994, toen ze naar mag worden aangenomen ongeveer één jaar oud waren, een opvallende bruine waas op hals en vleugels (Ebels & Westerlaken 1996). RS maakte op alle genoemde waarnemingsdatums geluidsopnamen. Op enkele opnames zijn de drie vogels kort na elkaar te horen waarbij individuele verschillen in roep te horen zijn (Roy Slaterus in litt).

Op 9 juli 1998 zag Wim Janssen twee adulte Huiskraaien en een pas uitgevlogen jong in de bomen langs de Schelpweg; er was een vierde

vogel aanwezig maar deze werd te slecht gezien om te bepalen of het een jonge of adulte vogel was (Wim Janssen pers meded). Op 18 juli 1998 zag Enno Ebels op de parkeerplaats bij de kruising Schelpweg-Helmweg twee adulte Huiskraaien die even later gezelschap kregen van het jong. Het jong verschilde van de twee ouders door de donkerdere en doffere kleur van de kop, hals en borst en door het iets afwijkende kopprofiel; de bovensnavel was minder sterk gekromd en eindigde in een 'haakje' en het voorhoofd leek minder steil. Opvallend was de lichte, 'zachte' mondhoek die zich vanaf de basis tot ongeveer halverwege de snavel uitstrekte. De vogel bedelde af en toe bij een van de andere vogels. Op 22 juli werden opnieuw vier vogels gemeld (drie adulte en een jong; Remco Hofland pers meded), zodat aangenomen mag worden dat de jonge vogel uit 1997 nog (of weer) aanwezig was. Op 23 juli 1998 zag Leo Boon twee adulte en het jong nabij de patatkraam bij de kruising Schelpweg-Helmweg; de drie vogels, waarvan het jong voortdurend bedelde, werden op video en foto vastgelegd (cf Dutch Birding 20: 190, plaat 152, 1998, daar abusievelijk vermeld als adult te Kollumerland, Friesland, Dutch Birding 20: 240, 1998). De opvallende lichte mondhoek van het jong was roze gekleurd, evenals de binnenmond (Leo Boon pers meded). Tot in november 1998 werden vervolgens met enige regelmaat tot vier vogels bij elkaar gemeld op de Dutch Birding-vogelijijn.

Het nest is beide jaren niet gevonden maar waarschijnlijk bevond het zich in de hoge bomen nabij de kruising Duinweg-Schelpweg waarin de oudervogels vaak rustend werden aangetroffen (Roy Slaterus in litt, Enno Ebels pers obs). Huiskraaien broeden overwegend in bomen, altijd dicht bij waar mensen wonen; vooral in India wordt echter ook regelmatig op gebouwen en hoge kunstwerken als masten en lantaarnpalen gebroed (Cramp & Perrins 1994). De gemiddelde legselgrootte van Huiskraai in de reguliere broedgebieden is vier eieren, waarvan ongeveer drierde wordt uitgebroed; het aandeel uitgevlogen jongen is ruim de helft (Cramp & Perrins 1994). Het enkele jong in zowel 1997 als 1998 in Hoek van Holland betekende dus een laag broedsucces.

Op grond van bovenstaande waarnemingen en documentatie wordt geconcludeerd dat zowel in de zomer van 1997 als die van 1998 een geslaagd broedgeval plaatsvond, beide keren met één grootgebracht jong. Dit waren de eerste broedgevallen voor Nederland en Europa (cf

247 Huiskraai / House Crow *Corvus splendens*, eerstejaars, Hoek van Holland, Zuid-Holland, 6 september 1997 (Felix Verschoor) 248 Huiskraaien / House Crows *Corvus splendens*, adult (rechts) en juveniel, Hoek van Holland, Zuid-Holland, 23 juli 1998 (Leo J.R. Boon/Cursorius)

Ebels & Westerlaken 1996). De jonge vogels betekenden de vierde en vijfde Huiskraai voor Nederland en zijn als zodanig door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) aanvaard. Het dichtstbijzijnde broedgebied bevindt zich te Suez, Egypte (Madge & Burn 1993).

Op grond van bovenstaande broedgevallen lijkt de kans reëel dat Huiskraai als broedvogel vaste voet aan de grond krijgt in Nederland. De ervaring met deze soort in andere nieuwe broedgebieden geeft aan dat dit scenario tot concurrentie met inheemse vogelsoorten kan leiden waarbij de inheemse soorten vaak sterk in aantal achteruitgaan (Long 1981, Ryall 1994; 'can be a serious pest', Snow & Perrins 1998). Deze ervaring heeft geleid tot pleidooien om de kolonisatie van Huiskraaien in nieuwe gebieden door menselijk ingrijpen af te remmen of geheel te stoppen in een stadium waarin dat nog mogelijk is (Ryall 1994). In Hoek van Holland zou die mogelijkheid nu nog aanwezig zijn. De vraag is echter of menselijk ingrijpen daadwerkelijk gewenst en te legitimeren is. Bij deze vraag speelt de opvatting een rol of Huiskraai moet worden beschouwd als een ongewenste exoot die het bestaande ecologi-

sche evenwicht drastisch kan verstoren (en dus als ongewenste faunavervalsing) of als een succesvolle kolonist die handig gebruik maakt van de kansen die internationaal vervoer over zee biedt om nieuwe gebieden te veroveren. Bij de laatste opvatting is menselijk ingrijpen moeilijker te legitimeren, zeker als de soorten die kunnen lijden onder de succesvolle expansie van Huiskraai niet tot kwetsbare soorten met een beperkt verspreidingsgebied horen. Nabijgelegen kolonies van bijvoorbeeld een kwetsbare soort als Visdief *Sterna hirundo* (c. 800 paar in de Vogelvallei Maasvlakte, c. 7 km van Hoek van Holland, één van de grootste kolonies van Nederland) zouden bedreigd kunnen worden bij een snelle toename van het aantal Huiskraaien en via expansie langs de Hollandse kust is bedreiging van broedgebieden elders in het land en vervolgens verder zeker niet denkbeeldig (Peter Meininger in litt). Zulke bedreigende situaties doen zich evenwel met name en veel sterker voor bij kwetsbare soorten op eilanden of anderszins geïsoleerde broedgebieden wanneer hun broedgebied wordt 'bezet' door bijvoorbeeld als verstekeling met schepen meegekomen vogelsoorten of ratten die met name door preda-

tie en voedselconcurrentie de oorspronkelijke soorten in hun voortbestaan bedreigen (cf Quammen 1996). In dergelijke situaties is er (nog) meer aanleiding om de inheemse soorten te beschermen door de nieuwkomers te bestrijden.

De 'status aparte' van Huiskraai op de Nederlandse lijst (als 'ship-assisted' dwaalgast toch toegelaten tot de lijst) geeft aan dat de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA), verantwoordelijk voor het bepalen van de status van vogelsoorten in Nederland, Huiskraai als een 'natuurlijke' aanvulling op de Nederlandse avifaunistische lijst beschouwt (cf van den Berg & Roselaar 1995). Hoewel de CSNA geen zeggenschap heeft over de wenselijkheid van menselijk ingrijpen om de verspreiding van Huiskraai af te remmen, geeft hun standpunt dat Huiskraai niet als exoot beschouwd dient te worden wel voeding aan de discussie. In Durban, Zuid-Afrika, zorgen 10 000en Huiskraaien, nakomelingen van de vijf tot zes exemplaren die hier in september-oktober 1972 voor het eerst werden gezien (Long 1981), samen met 10 000en Treurmaina's *Acridotheres tristis* (die hier in 1888 of 1900 werden geïntroduceerd, Long 1981) voor grote problemen. Het advies van Zuid-Afrikaanse ornithologen aan Nederlandse collega's tijdens het 22e Internationale Ornithologische Congres in Durban in augustus 1998 was daarom om de populatie van Huiskraai in de kiem te smoren en zo snel mogelijk uit te roeien (Peter Meininger in litt).

Alles overziend lijkt het raadzaam dat potentieel betrokken partijen, zoals Vogelbescherming Nederland, Faunabescherming, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, en SOVON Vogelonderzoek Nederland, op korte termijn een strategie bepalen hoe om te gaan met een eventuele succesvolle verdere groei van de broedpopulatie van Huiskraai in Hoek van Holland en daarbuiten. Binnen Vogelbescherming Nederland is reeds een start gemaakt met deze discussie (Gerard Steinhaus pers meded). De actualiteit van deze vraag is verder toegenomen nu in het najaar van 1998 ook één of twee Huiskraaien zijn vastgesteld in Friesland (Kollumerland, 15-19 augustus) en Groningen (Winsum, 20-22 september, mogelijk hetzelfde exemplaar) (van den Berg & Bosman 1999; *Birding World* 11: 293, 1998 (foto)).

Ik dank Leo Boon, Remco Hofland, Roy Slaterus, Gerard Steinhaus (Vogelbescherming Nederland) en Co van der Wardt voor de verstrekte informatie.

Summary

HOUSE CROW BREEDING AT HOEK VAN HOLLAND IN 1997 AND 1998. In the summer of 1997, two House Crows *Corvus splendens* present at Hoek van Holland, Zuid-Holland, the Netherlands, from at least 10 April 1994 onwards (Ebels & Westerlaken 1996) bred and successfully raised one young. On 6 September, the young was photographed, then presumably a few weeks to a few months old. It had a dull brownish-grey head, neck and breast as well as conspicuous pale feather bases on the underparts. The brown wash on head, neck and breast and the dark iris and dark legs indicate a bird moulting to first-winter plumage, as juveniles show a dull grey head, neck and breast, a pale iris and greyish-flesh legs. The three birds were seen anew in April 1998 when the two adults were again nest building. On 9, 18, 22 and 23 July 1998, a young of a few weeks old was seen and photographed together with two adults in the same area (cf Dutch Birding 20: 190, plate 152, wrongly captioned as adult at Kollumerland, Friesland). From at least 22 July onwards, also last year's young was seen again and into at least November 1998 all four birds were repeatedly reported together.

These records represented the fourth and fifth House Crows for the Netherlands (the third was a bird at Renesse, Zeeland, from November 1994 to August 1997) and the first breeding records for the Netherlands and Europe. The nearest regular breeding areas are at Suez, Egypt.

A successful colonization of the area in forthcoming years seems possible. It is debatable whether measures should be taken to prevent this (as suggested by, eg, Ryall 1994). This depends mainly on the opinion whether House Crow should be regarded as an unwelcome intruder threatening indigenous species or as an example of a successful species which has taken advantage of modern developments (ship traffic) and which distribution can, therefore, be considered 'natural'. Following the first view, extermination in an early stage would be the most logical solution. If the latter view is followed, however, it would be preferable to let developments take their own course.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland - Rare birds of the Netherlands. Haarlem.
- van den Berg, A B & Roselaar, C S 1995. Status van Huiskraai in Nederland. *Dutch Birding* 17: 256-257.
- Bijlsma, R G & Meininger, P L 1984. Behaviour of the House Crow, *Corvus splendens*, and additional notes on its distribution. *Gerfaut* 74: 3-13.
- Cramp, S & Perrins, C M 1994. The birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
- van Dongen, R M, de Rouw, P W W & Hofland, R 1997, 1998. Recente meldingen Nederland: augustus-september 1997, oktober-november 1997, februari-maart 1998. *Dutch Birding* 19: 262-268, 309-314; 20: 91-95.
- Ebels, E B & Westerlaken, H 1996. Huiskraaien bij Hoek van Holland sinds april 1994 en bij Renesse

sinds november 1994. Dutch Birding 18: 6-10.
Long, J L 1981. Introduced birds of the world. Newton.
Madge, S & Burn, H 1994. Crows and jays: a guide to the crows, jays and magpies of the world. Londen.
Meininger, P L, Mullié, W C & Bruun, B 1980. The spread of the House Crow, *Corvus splendens*, with special reference tot the occurrence in Egypt. Gerfaut 70: 245-250.
Quammen, D 1996. The song of the Dodo. Island bio-

geography in an age of extinctions. New York.
Ryall, C 1994. Recent extensions of range in the House Crow *Corvus splendens*. Bull Br Ornithol Cl 114: 90-100.
Ryall, C 1995. Additional records of range extensions in the House Crow *Corvus splendens*. Bull Br Ornithol Cl 115: 185-187.
Snow, D W & Perrins, C M 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.

Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)

Brieven

Records of white-eyes in Belgium

In the paper on the identification of Chestnut-flanked *Zosterops erythroleurus* and Japanese White-eyes *Z japonicus* (Lethaby 1998), some data are presented on the occurrence of escaped white-eyes in Europe. The mentioned Belgian reports, however, were partly incorrect or incomplete. They should be as follows:

Chestnut-flanked White-eye

14 April 1990, De Haan, West-Vlaanderen, trapped and ringed (ringer Philippe Schepens; Herroelen 1997).
5 October 1991, Meetkerke, West-Vlaanderen, trapped (not ringed) (ringer Philippe Schepens; reported on Dutch Birding birdline; Gunter De Smet in litt).
2 November 1994, Heist, West-Vlaanderen (Dirk Verroken en Luc Verroken; reported on Dutch Birding birdline; Gunter De Smet in litt).

Madagascar White-eye *Z maderaspatanus*

14 October 1980, Hoboken, Antwerpen, trapped, ringed and photographed (ringer L Wijs-Verhaag; not Chestnut-flanked White-eye as erroneously stated in Lethaby 1998).

Oriental White-eye *Z palpebrosus*

18-25 February 1996, Tienen, Vlaams-Brabant, two individuals at feeding table (Jonckers 1996, Herroelen 1997).

Please also note that the Belgian rarities committee (BAHC) has not considered any of the white-eyes reported in Belgium (contra Philippe Schepens in litt in Lethaby 1998; Gunter De Smet in litt).

White-eyes have been imported into Europe for 10s of years and still are. For example, between September 1993 and September 1994, 520 Chestnut-flanked, 2240 Japanese and 150 unidentified white-eyes were imported into Belgium (or were in transit) through Zavellem airport in Brussels (Ministère des Classes Moyennes et de l'Agriculture, sine dato). All these birds came from Hongkong, China. The first successful breeding in captivity in Belgium of Oriental and Chestnut-flanked White-eyes occurred in 1972 and 1982, respectively (Witte Spreeuwen 24: 336-337, 1974; 33: 316-317, 1983; Paul Herroelen in litt).

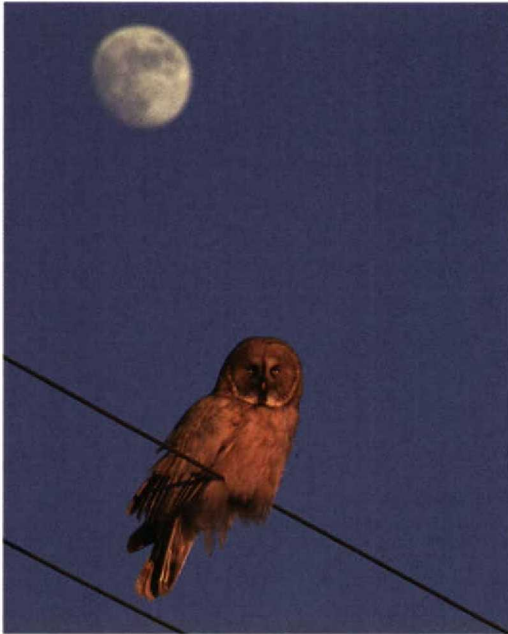
We thank Paul Herroelen and Gunter De Smet for pointing out the inaccuracies in Nick Lethaby's paper, which were entirely the responsibility of the editors of Dutch Birding, and for supplying the correct information.

References

- Herroelen, P 1997. Naamlijst van de vogels van België (soorten, ondersoorten, status en aantal broedparen) 1901-1995. Tweede editie. Boutersem.
Jonckers, M 1996. Toeristen op de voedertafel. Ons Vogelblad 29: 5-6.
Lethaby, N 1998. Identification of Chestnut-flanked and Japanese White-eyes. Dutch Birding 20: 57-61.
Ministère des Classes Moyennes et de l'Agriculture, service vétérinaires, Section CITES/Protection Animale, sine dato. Rapport sur les mortalités d'oiseaux en transport international. Bruxelles.

Editors of Dutch Birding, Postbus 116, 2080 AC Santpoort-Zuid, Netherlands (editors@dutchbirding.nl)

Varia

249-250 Leucistic Great Grey Owl / Laplanduil *Strix nebulosa*, Oulu, Finland, March 1998 (Jari Peltomäki)

Again leucistic Great Grey Owl in Finland in March 1998

During the winter of 1997/98, a late influx of Snowy Owl *Nyctea scandiaca* and a few Great Grey Owl *Strix nebulosa* occurred in Finland. In March 1998, apart from a Snowy Owl, at least three Great Grey Owls stayed around Oulu and one of them was a rare leucistic individual. The

bird could be watched by many birders and was called Linda, after the popular blond Finnish violin player Linda Brava. The bird looked remarkably similar to another leucistic Great Grey Owl staying with two normally coloured individuals at Sonkari, Vesanto, 60 km west of Kuopio, during March-April 1994 (Dutch Birding 17: 19-20, 1995).

Jari Peltomäki, PO Box 42, 91901 Liminka, Finland (finnature@liminganlahti.suomi.net)

Recensies

JON L DUNN, LARRY ROSCHE & JOHN W VANDERPOEL 1997. *The advanced birding video series: the large gulls of North America*. Bird Images video guides (Peregrine Video), 28 Carousel Walk, Sherburn-in-Elmet, North Yorkshire LS25 6LP, UK, GBP 16.95 (plus GBP 1.00 p&p; GBP 2.00 outside Europe).

With Jon Dunn as a narrator, this video presents 119 minutes of images of large white-headed gulls, the smallest being Baltic Gull *Larus fuscus*. It covers California

Gull *L californicus*, Great Black-backed Gull *L marinus*, Kelp Gull *L dominicanus*, Glaucous-winged Gull *L glaucescens*, Western Gull *L occidentalis* (also hybrids Glaucous-winged x Western), Yellow-footed Gull *L livens*, Glaucous Gull *L hyperboreus* (also *L h leucocetes*), Iceland Gull *L glaucoides glaucoides*, Kumlien's Gull *L g kumlieni*, Thayer's Gull *L g thayeri* (no less than 14 minutes), European Herring Gull *L argentatus* (not all ages), American Herring Gull *L smithsonianus*, Vega Gull *L vegae*, Yellow-legged Gull *L mi-*

chabellis, Slaty-backed Gull *L. schistisagus*, Baltic Gull (only adults) and Lesser Black-backed Gull *L. graellsii*. Apart from films, also stills and stop-action techniques are used, offering excellent ways to explain what features to look for. For beginners in gull watching, a succinct but thorough introduction shows the basics of topography by zooming-in on gonys, gonydeal angle, primary extension, mirror, tertial or scapular. Under age chronology, moult and age groups (Yellow-footed being the only large white-headed gull acquiring adult plumage in less than 3.5 years) are also presented in an educational manner. For many species, the intraspecific variation in, for instance, second-winter plumages is well illustrated. Differences in vocalizations are not highlighted. The footage not only originates from the Americas but also from north-eastern Asia, north-western France and elsewhere. The inclusion of Pontic Gull *L. cachinnans* and more plumages of Baltic Gull would have made it a complete guide not only for North America but also for the Atlantic coast of Europe (albeit taxa like Heuglin's Gull *L. heuglini* may occur further west in Europe than presently known). This video can be regarded as one of the most detailed ever produced on birds and only the best of experts may trace a few mistakes or shortcomings. Everyone who wants to know more about the identification of large white-headed gulls should buy the video and, surely, learn a lot. ARNOLD B. VAN DEN BERG.

MALCOLM OGILVIE & STEVE YOUNG 1998. *Photographic handbook of the wildfowl of the world*. New Holland Publishers Ltd, 24 Nutford Place, London W1H 6DQ, UK. 175 pp. ISBN 1-85368-625-5. GBP 29.99.

This book covers all the species of ducks, geese and swans of the world and has the same attractive, well produced format and lay-out of the quite recently published *Photographic handbook of the seabirds of the world* and *Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe*. Included are 718 full-colour photographs of 236 species and subspecies of wildfowl.

The text of each species account consists of a section 'identification' (describing the various plumages and the main confusion risks), followed by a shorter section on distribution and status. I find the texts by Malcolm Ogilvie quite complete for the standards of a photographic handbook. A very good aspect of this book is that in polytypic species, each subspecies is treated separately; the text of a subspecies consists of the same sections as that of a monotypic species and each subspecies is generally featured with several photographs. The result is that the space devoted to a subspecies is often about the same as that devoted to a monotypic species. In this way, the taxonomy followed by the author has no consequences for the included amount of information on a certain taxon (whether treated as a species or subspecies), which is undoubtedly a big advantage. The texts of this book present quite a lot of easily accessible information on the subspecific identification of various species of wildfowl. I especially liked the accounts on Common

Eider *Somateria mollissima* (six subspecies recognized, covering four pages) and on Canada goose *Branta canadensis/hutchinsii* (11 subspecies recognized, covering five and a half pages).

For obvious reasons of space limitations, I can understand the decision that the large number of hybrid-types in wildfowl were not featured in this book, although inclusion of the more common hybrids and those with high confusing potentials would have greatly enhanced its value for identification purposes. I was, however, surprised that even in the accounts of species where hybrids form important confusion risks (eg, hybrid wigeons for American Wigeon *Mareca americana*), these hybrids were often not mentioned at all.

The photographs selected by Steve Young are all of good quality and are well reproduced on glossy paper. Most of the photographs are, of course, taken in the wild and the work has been completed with photographs of birds in captivity. These captive birds are said to have been used only where necessary, but there are still quite a few of them. The selection of published photographs is often good, depicting various plumages, although this could have been better in some cases. For instance, the three photographs of Ferruginous Duck *Aythya nyroca* (one of which is taken in captivity) all show a male, so no females are depicted.

The captions accompanying the photographs could certainly have been better. Most importantly, the captions do not include the date when the bird was photographed (and sometimes also the location is lacking). I simply can not understand the reasoning behind this. The time of the year gives important information about the plumage of the bird, which now unfortunately goes lost for the readers. Hence, dates should always be included – especially in photographic handbooks. Furthermore, strange things have happened with the locality names of the European White-winged (or Velvet) Scoters *Melanitta fusca* photographed in the Netherlands (p. 156): 'Braunensderrn' should read Brouwersdam, 'Ujmmiden' should read IJmuiden and 'Grunichen' should probably read Groningen, but this photograph is actually also taken at IJmuiden! More things have gone wrong on this page, since plate 5, captioned as an immature European White-winged Scoter, is in fact an immature American White-winged Scoter *M. deglandi*. This is the same photograph which appeared as a mystery bird in *Birding World* 3: 371, 1990. Though the *Photographic handbook of the wildfowl of the world* gives no locality (nor date) in the caption of this photograph, it was photographed in California, USA, in April 1990 by Paul Doherty who also wrote the solution of the mystery bird (*Birding World* 3: 393-394, 1990).

I am a fan of photographic handbooks (one never has too many photographs of a certain species) and, despite the short-comings mentioned, I have no hesitation in recommending this book. It contains lots of information and many good photographs, which will prove to be valuable references, and it will certainly be helpful when identifying the many species or subspecies of wildfowl. DIEDERIK KOK.

CDNA-mededelingen

Recente CDNA-besluiten In haar vergadering van 29 augustus 1998 heeft de CDNA besloten om per 1 januari 1999 gevallen van Zwarte Rotgans *Branta nigricans* (meer dan 70 gevallen en tegenwoordig meerdere gevallen per jaar) en Middelste Bonte Specht *Dendrocopos medius* (sinds enkele jaren meerdere broedgevallen en territoria per jaar) niet langer te beoordelen. Beide soorten zullen voor toekomstige registratie worden 'overgedragen' aan het Bijzondere Soorten-project (BSP) van SOVON. Ook is onlangs in overleg met de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) besloten dat de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) met ingang van 1 januari 1999 een onafhankelijke commissie wordt en niet meer een subcommissie van de CDNA. Net als de CDNA valt de CSNA onder de gedeelde verantwoordelijkheid van de DBA en de NOU.

Met betrekking tot recent gesplitste beoordeeltaxa is de volgende stand van zaken te melden. Momenteel heeft de CDNA door het ontbreken van goede identificatiecriteria geen duidelijke richtlijnen om binnen het canadese ganzen-complex de taxa *Branta canadensis parvipes* en *Branta hutchinsii hutchinsii* van elkaar te onderscheiden, behalve de in de literatuur genoemde maten en gewichten. Daarom lijkt op dit moment alleen een kleine *hutchinsii* of een grote *parvipes* kans te maken om aanvaard te worden op taxon-niveau. Eenzelfde probleem bestaat momenteel ook bij het izabelklauwier-complex dat onder meer in de soorten Turkestaanse Klauwier *Lanius phoenicuroides* en Daurische Klauwier *L. speculigerus* is gesplitst en waarbij met name de herkenning van vrouwtjes en onvolwassen vogels tot problemen kan leiden. In afwachting van een toegezegd herkenningsartikel van Tim Worfolk zullen de twee als izabelklauwier *L. phoenicuroides/speculigerus/isabellinus* aanvaarde gevallen (Texel, Noord-Holland, oktober 1985 en Texel, oktober 1993) en de twee als Turkestaanse/Daurische Klauwier *L. phoeni-*

curoides/speculigerus aanvaarde gevallen (Texel, mei 1995 en Lauwersoog, Groningen/Friesland, december 1996) nu nog niet opnieuw beoordeeld worden. Intussen is dit wel mogelijk bij Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris borealis* en Scopoli's Pijlstormvogel *C. diomedea* na het verschijnen van het herkenningsartikel in Dutch Birding 20: 216-225, 1998. Alle Nederlandse veldwaarnemingen van Kuhls/Scopoli's Pijlstormvogel zullen daarom getoetst worden aan de herkenningscriteria die in dit artikel worden genoemd. De vier Nederlandse vondsten zijn overigens al aanvaard als *C. borealis*. Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus* zal beoordeeld worden aan de hand van het in Birding World 11: 295-317, 1998, verschenen artikel, waarin nog eens duidelijk is gemaakt dat een (bijna) zwarte mantelkleur niet voldoende is voor aanvaarding. Met name het stadium van de rui van de grote slagpennen (zowel in voor- als najaar!) blijkt bij dit taxon diagnostisch te zijn.

Vaak blijken begin- en einddatums van gevallen niet te kloppen op de ingestuurde waarnemingsformulieren. Daarom is besloten om van gevallen na 1 januari 1998 de datums in de Recente meldingen (zoals gepubliceerd in Dutch Birding en afgeleid van de Dutch Birding-vogellijn) als richtlijn aan te houden.

Tenslotte krijgt de CDNA vaak het verzoek van waarnemers om de foto's bij ingediende gevallen na beoordeling terug te sturen. Omdat de CDNA niet beschikt over de financiële middelen om de waarnemers te betalen voor ingestuurde foto's (jaarlijks c 200!) of een kleurenkopie van deze foto te maken, verzoekt zij met klem alle waarnemers minimaal één foto per geval af te staan aan het archief van de CDNA, al is het alleen maar om bijvoorbeeld latere generaties vogelaars de mogelijkheid te geven de waarnemingen te toetsen aan dan geldende herkenningscriteria. Op die manier blijft een geval ook voor het nageslacht bewaard en aanvaardbaar na eventuele nieuwe revisies. JAN VAN DER LAAN

DBA-nieuws

Nieuw Internet-adres en nieuwe e-mailadressen Na enkele jaren van omzwervingen over het *world wide web* heeft de DBA sinds kort een eigen Internet-domein. Via het nieuwe adres <http://www.dutchbirding.nl> wordt toegang verkregen tot de DBA-homepage, met informatie over de DBA, Dutch Birding, recente meldingen, CDNA en CSNA, Masters of Mystery en in de nabije toekomst links naar andere interessante vogel-sites op het web.

Gekoppeld aan het nieuwe domein heeft de DBA vijf nieuwe e-mailadressen, via welke bestuur, redactie, abonnementenadministratie en de beide onder de gedeelde verantwoordelijkheid van DBA en NOU vallende commissies (CDNA en CSNA) direct bereikbaar zijn.

Het betreft de volgende adressen:

dba@dutchbirding.nl (bestuur: algemene inlichtingen, oude nummers);

editors@dutchbirding.nl (redactie: zaken met betrekking tot het tijdschrift Dutch Birding, opsturen van artikelen);

cdna@dutchbirding.nl (CDNA: inlichtingen, opvragen van waarnemingsformulieren, elektronisch indienen van gevallen);

csna@dutchbirding.nl (CSNA: inlichtingen); circulation@dutchbirding.nl (abonnementenadministratie, adreswijzigingen, nieuwe abonnementen).

De nieuwe adressen staan alle vermeld in het colofon.

New Internet address and new e-mail addresses

Recently, the DBA has acquired its own Internet domain. Through <http://www.dutchbirding.nl> access is given to the DBA-homepage with information on the DBA, Dutch Birding, recent reports, CDNA and CSNA, Masters of Mystery and, in the near future, links to other interesting birding sites.

In combination with the new domain, the DBA has five new e-mail addresses, giving direct access to the board, editors, circulation manager and the two committees (CDNA and CSNA) under the joined responsibility of the DBA and the Netherlands Ornithologists' Union (NOU). These addresses are:

dba@dutchbirding.nl (board: general information, back issues);

editors@dutchbirding.nl (editors: all matters regarding the journal Dutch Birding);

cdna@dutchbirding.nl (Dutch rarities committee: information; electronic submission of records);

csna@dutchbirding.nl (Dutch committee for avian systematics: inquiries);

circulation@dutchbirding.nl (circulation, changes of address, new subscriptions).

All new addresses can be found on the inside of the cover.

Nieuwe semafoongroep Binnenkort worden de huidige vijf semafoongroepen opgeheven en zullen deze opgaan in één nieuwe semafoongroep. De DBA heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met deze nieuwe semafoongroep. De huidige semafoonbezitters zullen als eerste overgaan naar het nieuwe systeem en zodra dit systeem naar behoren functioneert is er plaats voor een beperkt aantal ervaren vogelaars die begunstiger zijn van de DBA. Om de kwaliteit van de semafoonberichten te garanderen zijn er door de semafooncommissie een aantal toelatingsvoorwaarden vastgesteld. Zo moeten vanaf heden aspirant-semafoonbezitters worden voorgedragen door een bestaande semafoonbezitter. Aanmeldingen kunnen telefonisch plaatsvinden bij Sander Lagerveld, telefoon 072-5622545. Met nadruk wijzen wij erop dat de DBA geen invloed heeft op de uiteindelijke toelating. THEO ADMIRAAL

Telefonische bereikbaarheid DBA-informatielijnen Per 1 januari 1999 komen de oude nummers van de Dutch Birding-vogellijn (06-nummer) en de Dutch Birding-inspreeklijn (078-nummer) definitief te vervallen. Op dit moment worden deze nummers nog regelmatig gebeld, waarschijnlijk omdat deze nummers in telefoontoestellen zijn voorgeprogrammeerd. Wij verzoeken iedereen zijn telefoongeheugens te controleren om er zeker van te zijn dat de volgende nummers gebeld worden: Dutch Birding-vogellijn 0900-2032128 (75 cpm); Dutch Birding-inspreeklijn 010-4281212. THEO ADMIRAAL

Uitverkochte nummers van Dutch Birding Veelvuldig doen leden navraag waar zij *uitverkochte* nummers van Dutch Birding kunnen vinden. Een goed advies was helaas nooit voorhanden en tot op heden hebben wij mensen moeten teleurstellen. Hierbij doen wij een dringend beroep op de lezer die wellicht in het bezit is van dubbele nummers of misschien geen prijs meer stelt op zijn oude nummers. Bent u zo iemand, of kent u zo iemand? Neem dan even contact op met Ron van den Enden, Molenveltlaan 30, 2071 BS Santpoort-Noord, Nederland, telefoon 023-5375389. Over een redelijke vergoeding valt natuurlijk met ons te praten!

Out-of-stock back issues of Dutch Birding Frequently, subscribers request information where to find back issues of Dutch Birding that are out of stock. Good advice was, unfortunately, not available and we had to disappoint many of those interested. Therefore, we want to appeal to readers who perhaps have duplicate copies or who are no longer interested in keeping their copies. Do you have back issues available, or do you know somebody who has? If so, please, contact Ron van den Enden, Molenveltlaan 30, 2071 BS Santpoort-Noord, Netherlands. A reasonable price can be negotiated!

Wijzigingen in DBA-bestuur Per 1 januari 1999 zijn Peter Meijer en secretaris Chris Quispel uit het DBA-bestuur getreden. Peter is ruim acht jaar bestuurslid geweest (en verzorgde de advertentieadministratie) en Chris zes jaar. Ook vanaf deze plaats worden zij hartelijk bedankt voor de nuttige werkzaamheden die zij de afgelopen jaren voor de DBA hebben verricht. Leon Edelaar en Rob Olivier zijn inmiddels toegetreden tot het bestuur. Leon zal zich onder meer bezig gaan houden met ledenwerfacties en Rob zal zijn talenten onder meer gaan aanwenden ten behoeve van de DBA-Internetsite. Op dit moment bestaat het DBA-bestuur naast de genoemde nieuwkomers uit Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter) en Marc Plomp, die het secretariaat heeft overgenomen van Chris Quispel. GIBSBERG VAN DER BENT

DBA-vogelweek in najaar 1999 Het komende najaar staat de DBA-vogelweek gepland voor de week van zaterdag 2 oktober tot en met zaterdag 9 oktober 1999. De locatie is uiteraard opnieuw het onvolprezen Texel, Noord-Holland. Met de nieuwe eigenaars van het Texel Birdwatching Center is overeengekomen dat de DBA ook gedurende deze week voor de lezingen gebruik kan maken van de gemeenschapsruimte van het centrum. Hier zullen in principe alle lezingen worden gehouden. Over het programma is nog niets bekend. In de volgende nummers van Dutch Birding, op de DBA-vogellijn en via de DBA-homepage op Internet zal men hiervan op de hoogte worden gesteld. GIBSBERG VAN DER BENT

Aankondigingen & verzoeken

Colour-ringed Northern Lapwings For studies on their breeding biology, Northern Lapwings *Vanellus vanellus* are being colour-ringed at the sewage farms near Münster, Nordrhein-Westfalen, Germany, since 1994. Together with a metal ring (Vogelwarte Helgoland) up to five colour rings are used for each individual. The following colours occur in combination: red, yellow, light blue and black, and since 1999 white, violet, light green and black. Birds are marked on the tarsus with two rings (colour rings or one colour ring and a metal ring). In addition, up to one colour ring is used on the tibia of each leg.

Please send your observations of colour-ringed Northern Lapwings, together with information on place, date, time of day and, if possible, on behaviour, number of Northern Lapwings etc, to: Imogen Blühdorn, Biologische Station Rieselfelder Münster, Coermühle 181, 48157 Münster, Germany, e-mail ib.biolstat.ms@t-online.de. All observers will receive information on date and place of ringing of 'their lapwing' and about its former findings.

Pontische Meeuwen in Nederland: verzoek om waarnemingen Sinds kort blijkt Pontische Meeuw *Larus cachinnans cachinnans* in aanzienlijk hoger aantal in Nederland voor te komen dan werd gedacht. De CDNA heeft daarom zelfs besloten gevallen van deze soort met ingang van 1 januari 1998 niet meer te beoordelen. Paul Knolle bereidt voor Dutch Birding een artikel voor over het voorkomen van Pontische Meeuw in Nederland, in relatie met de presentie van deze soort in omliggende landen. Om over zo volledig mogelijke gegevens te beschikken wordt waarnemers van Pontische Meeuwen verzocht de volgende gegevens op te sturen: datum (indien genoteerd ook tijdstip) en plaats van waarneming (lieft met vermelding van gemeente en atlasblok), aantal waargenomen individuen, leeftijd van de vogels en – graag per soort aangegeven – aantallen van tegelijkertijd aanwezige andere soorten meeuwen. Vanzelfsprekend zijn ringgegevens

zeer welkom. Gevallen van voor 1 januari 1998 behoren aan de CDNA te zijn voorgelegd en te zijn aangevaard, of alsnog te worden ingediend. Bij gevallen van na 1 januari 1998 wordt de waarnemer(s) verzocht aan te geven op grond van welke waargenomen kenmerken de determinatie plaatsvond. Alle inzenders van bruikbare gegevens zullen in het artikel worden bedankt. Gegevens kunnen worden gezonden aan: Paul Knolle, Venderinklanden 13, 7542 MK Enschede, Nederland.

Programma NOU-symposium over vogeltaxonomie Het NOU-symposium over vogeltaxonomie, onder de titel 'Vogelen in de volgende eeuw' (cf Dutch Birding 20: 178, 1998), wordt gehouden op zaterdag 10 april 1999 in het auditorium van het Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis (NNM), Darwinweg 2, Leiden, Zuid-Holland (vijf minuten lopen van het NS-station Leiden; ingang via het Pesthuis). Het programma ziet er als volgt uit: 10:00 zaal open; 10:30 opening (Rudy Drent, voorzitter NOU); 10:35 Drawing species limits in birds: what can DNA sequences contribute? (Andreas Helbig, Vogelwarte Hiddensee); 11:05 Higher order systematics of birds: what have genetic data contributed (Arne Mooers, Zoologisch Museum Amsterdam); 11:35 Stellopers in de praktijk: van individuen naar populaties (Meinte Engelmoer, co-auteur van *Geographical variation in waders*; 12:05-13:30 lunch; 13:30 Het phylogenetisch soortbegrip (George Sangster, CSNA); 14:15 Soortbegrip of soortmodel (Jan Wattel, lid NOU); 15:00 rondetafeldiscussie (olv Edi Gittenberger, Universiteit Leiden/NNM); 16:00 Einde.

Naar nu blijkt valt het Nationaal Museumweekend in 1999 op 10 en 11 april. De meeste Nederlandse musea, inclusief het NNM, zijn om die reden het gehele weekend – dat dus gelijk valt met dit NOU-symposium – voor iedereen gratis te bezoeken. Dit zal naar verwachting leiden tot grote drukte.

Voor verdere inlichtingen kan men contact opnemen met René Dekker, NNM, telefoon 071-5687623, e-mail dekker@naturalis.nnm.nl.

Masters of Mystery

Solutions of fifth round 1998

The solutions of mystery photographs IX-X of the fifth round of 1998 (Dutch Birding 20: 245-246, 1998) appear below.

SWAROVSKI
OPTIK

IX The general structure and the prominent malar and submoustachial stripes of this bird point quite simply towards a thrush *Turdus*. Most thrushes show clear dark spotting on the breast and flanks, instead of the mystery bird's quite

uniform grey breast and contrasting white belly. The general coloration of the underparts resembles first-winter Black-throated Thrush *T. ruficollis atrogularis*, but even a less well-marked individual of this species should show a more mottled breast and streaked flanks (compare, eg, the first-winter Black-throated in nearly the same position in plate 161 in the same issue of Dutch Birding as the mystery bird (Dutch Birding 20: 199, 1998)). Eyebrowed Thrush *T. obscurus* can be ruled out as it shows brownish to orange flanks and lower breast as well as a different head-pattern. The combination of the plain bluish-grey head, grey breast and flanks contrasting with the white belly and the yellow orbital ring are in fact characteristic for Tickell's Thrush *T. unicolor*. This Central Asian species has occurred once in the Western Palearctic, an adult male on Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, on 15 October 1932. The clear grey breast and flanks indicate that it is a male, but an adult male Tickell's does not show the dark malar stripe and streaked throat and upper breast shown by the mystery bird. Dark streaks on throat and breast are shown by females, but these typically have a brown wash to the underparts. Therefore, the combination of grey breast and dark streaks on throat and breast indicate a first-winter male. The dusky patterned bill is another sign of immaturity.

This first-winter male Tickell's Thrush was photographed at Keoladeo Ghana National Park, Bharatpur, Rajasthan, India, on 20 December 1993 by Arnold Meijer. 44% of the entrants identified it correctly, with most incorrect answers mentioning Black-throated Thrush.

X It is not difficult to recognize this mystery bird as a larger-sized gull *Larus*. As always with gulls, trying to age the bird should be done first. All wing-coverts show the pattern and coloration of juvenile feathers: mostly dark brown with pale fringing and some pale patterning. Also, the eye is dark, the bill is still all-black, the visible primaries are black without pale tips and rather pointed and there are no adult-type feathers (eg, plain blue-grey feathers) visible on the upperparts. Consequently, the bird must be less than one year old. The scapulars of the mystery bird are mostly still juvenile feathers, being uniform dark brown with a pale fringe. Several upper scapulars, however, have just been replaced. These new first-winter scapulars differ from the retained juvenile scapulars in their more boldly pattern with a dark anchor mark, giving a less plain dark overall impression. The first-winter scapulars can

also be seen to be very fresh, in contrast to the juvenile scapulars which show some wear (most noticeably on the hindmost scapulars). Since this bird is replacing its scapulars, it can be aged as a juvenile moulting to first-winter plumage.

Several of the larger-sized gull species can be rather quickly eliminated based on a combination of characters. Greater Black-backed Gull *L. marinus* shows a different structure with a heavier, thicker and relatively shorter bill and more chequered greater coverts and tertials. American Herring Gull *L. smithsonianus* has uniform brown underparts, thus not as pale as those of the mystery bird. Baltic Gull *L. fuscus* is smaller than the mystery bird with a more slender and elongated build. Pontic Gull *L. cachinnans cachinnans* is more similar to the mystery bird, but this species has a longer, more slender bill, without the pronounced gonys angle shown by the mystery bird, and, amongst others, also a different pattern on the greater coverts. Hence, the main possibilities to focus on are Lesser Black-backed *L. graellsii*, Yellow-legged *L. michahellis* and Herring Gull *L. argentatus*. The variation in juvenile and first-winter plumages of these species is very large and, therefore, the identification has to be based on as many characters as possible.

The tertial pattern always presents an important clue when identifying a first-year (juvenile/first-winter) gull. The tertials of the mystery bird are dark except for a narrow whitish fringe around the feather-tip which does not reach the base of the feather but ends rather abruptly (except for the inner (upper) tertials). This tertial pattern fits both first-year Yellow-legged and Lesser Black-backed Gull, though the whitish fringe which is on most tertials confined to the distal third is slightly more typical for Yellow-legged. The tertials of first-year Herring Gull are typically very different from those of the mystery bird, a distinctly chequered pattern with pale notches, unlike the pale tertial fringes shown by the mystery bird, but some Herring can show tertial patterns approaching those of Yellow-legged.

The pattern of the greater coverts is another important field mark for first-year gulls. In the mystery bird, the greater coverts are packed together rather closely, which does not allow a study of the exact pattern. Despite this, the outer greater coverts appear solid dark with a pale fringe, whereas the inner show a more chequered pattern; this greater covert pattern can be found in both Yellow-legged and Lesser Black-backed Gull. Compared with Lesser Black-backed, the number of greater coverts with solid dark

bases is generally lower in Yellow-legged (dark bases more restricted to the outermost coverts), making the dark panel over the greater coverts less conspicuous. Also, Yellow-legged usually shows rather broad whitish fringes to the greater coverts as shown by the mystery bird, whereas these are generally finer and less prominent in Lesser Black-backed, often even lacking on the outermost greater coverts. In Herring Gull, all greater coverts are normally clearly barred and chequered, unlike the mystery bird.

The patterns of the tertials and greater coverts thus indicate Yellow-legged and Lesser Black-backed Gull, most strongly the former. Separating first-year Yellow-legged from first-year Lesser Black-backed can be problematic, though usually size and structure are particularly helpful. As many entrants will have noticed, most of the surrounding gulls in the mystery photograph are Herrings (there is a Lesser Black-backed just partly visible in the extreme left of the picture). The mystery bird is slightly larger than the accompanying Herrings, which is good for Yellow-legged; a Lesser Black-backed would be expected to be slightly smaller. The structure of the mystery bird also matches that of Yellow-legged perfectly:

long legs, slim rear end, full, high-positioned chest, thick neck, marked angle between nape and flat crown and heavy bill with rather well-developed gonys. Lesser Black-backed would normally show shorter legs, a more slender build, a smaller head and a smaller and less blunt-tipped bill.

The whitish head with dark eye-mask is also typical for Yellow-legged Gull; in juvenile Lesser Black-backed Gull, the head is usually not as pale but instead finely streaked with brown. The mystery bird also shows the rather unmarked whitish vent and belly of Yellow-legged, with dark streaks and vermiculations largely restricted to the flanks and breast(-sides). The underparts of Lesser Black-backed are normally darker and more heavily patterned, although they become paler during the winter. The identification of a first-year Yellow-legged can often be clinched most easily in flight, when it typically shows a rather narrow, but well demarcated dark tail-band (broader in Lesser Black-backed), contrastingly white, almost unmarked uppertail-coverts and rump (more patterned in Lesser Black-backed) and slightly paler inner primaries (absent in Lesser Black-backed).

251 Yellow-legged Gull / Geelpootmeeuw *Larus michahellis*, juvenile moulting to first-winter plumage, Scheveningen, Zuid-Holland, Netherlands, 18 August 1998 (Peter de Krijff)

252 Herring Gull / Zilvermeeuw *Larus argentatus*, juvenile, Scheveningen, Zuid-Holland, Netherlands, 17 August 1997 (Peter de Knijff)

253 Lesser Black-backed Gull / Kleine Mantelmeeuw *Larus graellsii*, juvenile, Scheveningen, Zuid-Holland, Netherlands, 17 August 1997 (Peter de Knijff)

This Yellow-legged Gull was photographed at Scheveningen, Zuid-Holland, the Netherlands, on 18 August 1998 by Peter de Knijff. Another photograph of the same bird appears as plate 251. It is interesting to compare this bird with the juvenile Herring Gull in plate 252 and the juvenile Lesser Black-backed Gull (ringed as a pullus at the Maasvlakte, Zuid-Holland, the Netherlands) in plate 253, since all three photographs were taken in the same time of year. While the Herring and the Lesser Black-backed look very fresh, the Yellow-legged is typically already quite abraded in August (most noticeable on the tertials and juvenile scapulars). In general, juvenile Yellow-legged Gull also starts its post-juvenile moult to first-winter plumage distinctly earlier than the other two species (as a result of its earlier hatching). This also holds for the mystery bird which is already moulting its scapulars, whereas the scapulars of the Herring and Lesser Black-backed are still all juvenile feathers.

This mystery bird was identified correctly by

Diederik Kok, *Pelmolenweg 4, 3511 XN Utrecht, Netherlands (d.s.kok@students.chem.uu.nl)*
Nils van Duivendijk, *Guldenhoeve 34, 3451 TG Vleuten, Netherlands (duivendijk@multiweb.nl)*

34% of the entrants, with the most mentioned incorrect answers being Lesser Black-backed (29%), Herring (11%) and Pontic Gull (10%).

11 entrants managed to identify both mystery birds correctly: Sietse Bernardus, Ruud van Beusekom, Rob Bouwman, Steve Dodgson, Jan van der Laan, Sander Lagerveld, Timo Marijnissen, Jamie McLaren, Rudy Offereins, Hein Prinsen and Rik Winters. From them, Steve Dodgson, Timo Marijnissen and Hein Prinsen were drawn as the winners of a copy of *A field guide to warblers of North America* by Jon L Dunn and Kimball Garrett, donated by Houghton Mifflin (publishers).

Hannu Jännes is still leading the competition with eight correct identifications, closely followed by Sietse Bernardus, Jan van der Laan, Sander Lagerveld and Timo Marijnissen with seven and Rob Bouwman, Mark Nieuwenhuis, Jyrki Normaja and Dave van der Spoel with six. A more comprehensive overview of the leadership of the competition will be given at <http://www.dutchbirding.nl>.

Sixth round 1998

Please, study the rules (Dutch Birding 20: 42-43, 1998) carefully and identify the birds in mystery photographs XI and XII of the sixth and last round of the 1998 competition. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to d.s.kok@students.chem.uu.nl
- by Internet via the homepage of the Dutch Birding Association, <http://www.dutchbirding.nl>

Entries for the sixth round have to arrive by **25 February 1999**. From those entrants having identified both mystery birds correctly, three persons will be drawn who will receive a copy of the video *The large gulls of North America* by Larry Rosche and Jon L Dunn, donated by Bird Images. Swarovski Benelux will award a pair of the highly acclaimed Swarovski SLC 8x30 WB binoculars to the overall winner at the end of the competition.

Diederik Kok, *Pelmolenweg 4, 3511 XN Utrecht, Netherlands (d.s.kok@students.chem.uu.nl)*
Nils van Duivendijk, *Guldenhoeve 34, 3451 TG Vleuten, Netherlands (duivendijk@multiweb.nl)*

XII

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic in **November-December 1998** and focuses on north-western Europe. Some reports from early November and before can be found in Dutch Birding 20: 246-253, 1998. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

In Northern Ireland, a **Whistling Swan** *Cygnus columbianus* was found at Lough Neagh, Antrim, on 9 November. On 18 December, last winter's fifth for the Netherlands had returned to north-eastern Drenthe for its second winter. Also in the Netherlands, an adult **Greenland White-fronted Goose** *Anser albifrons flavirostris* was present at Bandpolder, Lauwersmeer, Friesland, on 29 December. On 8 November, a flock of 12 **Lesser White-fronted Geese** *A erythropus* still stayed at Trolle-Ljungby, Skåne, Sweden. On 15 November, the regular flock at Petten, Noord-Holland, the Netherlands, had arrived; accidentally, on 30 November, an adult male was shot here by hunters. Despite this loss, the Petten number had increased to 27 on 5 January. Also in the Netherlands, a flock of eight (including 'Limping Lotta') left Anjumerkolken, Friesland, for

Strijen, Zuid-Holland, on 12 November; elsewhere, a total of c 10 singles and twos were seen plus another seven at Anjumerkolken on 30 December. Two **canada geese** *Branta canadensis/hutchinsii* were found at Lagoa das Furnas, São Miguel, Azores, on 15 November and one or two remained on Islay, Argyll, Scotland, during December. The first **Black Brant** *B nigricans* for Poland was an adult at Władysławowo, Gull of Gdansk, from 31 October to 8 November. In the Netherlands, numbers are still on the increase and, from 1 January 1999, it is removed from the list of species considered by the Dutch rarities committee (CDNA). The oil disaster caused this autumn by a stranded freighter in the vulnerable Wadden Sea near Amrum, Schleswig-Holstein, Germany, killed 11 400 **Common Eider** *Somateria mollissima*, 3700 **Common Scoters** *Melanitta nigra* and probably 1000s of waders. In the Coto Doñana, Andalucía, Spain, five **Ruddy Shelducks** *Tadorna ferruginea* were seen on 10 November. If accepted, a **Black-bellied Whistling Duck** *Dendrocygna autumnalis* (showing no signs of captivity) at Kotu, the Gambia, from 3 December will be the first for Africa. The fourth **Lesser Scaup** *Aythya affinis* for Denmark was a first-winter female at Bruunshåb, Viborg, Nordjylland, from 21 November into December. In Scotland, a group of one male and two females remained at Loch of Spiggie, Shetland, from 1

November to 2 December, while other females were seen on Islay and in Orkney during December. On 25 November, a female had returned to North Slob, Wexford, Ireland. In the Canary Islands, two males and six females remained at Roquito del Fraile, Tenerife, through November-December. On São Miguel, Azores, a male Lesser Scaup was seen on 31 October, a first-winter male and a female **Ring-necked Duck** *A collaris* on 1-3 November, an **American Wigeon** *Mareca americana* on 1 November and a male and a female **Blue-winged Teal** *Anas discors* on 1 November. On Flores, Azores, two female **Black Ducks** *A rubripes* were seen at Lagoa Comprida on 5 November, two single immature **Surf Scoters** *M perspicillata* at Lajes and Santa Cruz on 7 November and an adult winter **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* at Lagoa Funda on 7 November. The first **Bufflehead** *Bucephala albeola* for the Azores was an immature at Lajes do Pico, Pico, on 10 November. Also on Pico, three **American Wigeons** were seen at Lagoa Caiado on 13 November. Two female-type **Common Goldeneyes** *B clangula* at Faja dos Cubres, São Jorge, on 13-16 November constituted the first record in the 20th century for the Azores (there was a previous record before 1888). Also on São Jorge, a first-winter male **Ring-necked Duck** was seen on 16 November. During December, eight were reported in Britain and three in Ireland. A **Bufflehead** was reported in Cantal, France, on 5 November (while another at Roadford, Devon, England, from 20 November apparently wore a metal ring). During November, a minor influx of **Surf Scoter** became apparent in western Europe with, for instance, 11 in Scotland, six in Ireland, four in England and one in Finistère, France; in December, there were at least six in Britain, five in Ireland and two in France (including a first-winter female at Boulogne-sur-Mer, Pas-de-Calais, from 29 December into January). During December, at least two **American Wigeons** were reported in Ireland and c 10 in Britain. Single male **Black Ducks** were seen at Tacumshin, Wexford, on 15-16 November, at Stithians, Cornwall, England, until at least 8 December, at Barrow Harbour, Kerry, Ireland, on 10-12 December, and in Lugo, Spain, on 13-14 December. For November, three single male **Green-winged Teals** *A carolinensis* were reported in Ireland and c 10 in England; for December, about the same number was reported in both countries. The first **Common Quail** *Coturnix coturnix* for Iceland was seen at Húsavík on 23 October.

The long-staying adult **Pied-billed Grebe** remained at Rostellan, Cork, Ireland, during November-December and one was present on Tresco, Scilly, England, from 24 November until at least 24 December (presumably, the same as on Bryher, Scilly, until 1 November). During November-December, a minor influx of **Great Northern Diver** *Gavia immer* occurred in Germany (c 10 individuals, most of which in the south) and the Netherlands (13, including a group of four at Veerse Meer, Zeeland, in December), with singles also in Switzerland and Lecco, Italy (on 10 December). In north-eastern France, a **White-billed Diver** *G adamsii*

was claimed at Kraft-Plobsheim, Bas-Rhin, from 9 December. A **Swinhoe's Storm-petrel** *Oceanodroma monorhis* was seen at Ras al Khabba, Oman, on 2 November (the first was recorded as recent as 1997). The second **Double-crested Cormorant** *Phalacrocorax auritus* for the Azores was a first-winter at Lagoa Comprida, Flores, on 8 November (for the first, see Dutch Birding 14: 173-176, 1992). Single **White Pelicans** *Pelecanus onocrotalus* turned up at Ebro delta, Catalunya, Spain, on 22 November and at Mondragon, Vaucluse, France, from 28 December into January. A **Cattle Egret** *Bubulcus ibis* stayed on São Miguel, Azores, from 30 October to at least 2 November. On Tenerife, a **Great White Egret** *Casmerodius albus* flew past on 22 October and a **Great Blue Heron** *Ardea herodias* was frequently seen at Embalse de la Cruz Santa at least until 17 December. Numbers of Great White Egret in northern Italy are increasing rapidly with 100 at a roost near Bologna in late November and over 200 between Orbetello, Burano and Diaccia Botrona, Toscana, during December. The c 12th Great Blue Heron for the Azores was an adult at Faja dos Cubres, São Jorge, on 14-16 November. In Algarve, Portugal, a **Glossy Ibis** *Plegadis falcinellus* was seen at Quinta do Lago on 28 October and an immature at Pêra Marsh from 30 October. The influx in the Netherlands on 4-18 October concerned a minimum of 10 birds in two flocks of up to seven individuals in Friesland/Groningen and three in Noord-Holland (cf Dutch Birding 20: 247, 1998). The flock of six juvenile **Greater Flamingos** *Phoenicopterus roseus* present from 1 September at Fanel, Lac de Neuchâtel, Switzerland, of which one was colour-ringed in the Camargue, remained until 5 November.

The first **Marsh Harrier** *Circus aeruginosus* for the Azores was an immature on Terceira on 17 November. On 1-3 November, three single juvenile **Pallid Harriers** *C macrourus* were (still) seen in southern Sweden. The third annual report on birds from the Cape Verde Islands (Bull Zool Mus Univ Amsterdam 16: 65-71, 1998) included details on seven new species: a female **Montagu's Harrier** *C pygargus* on 14 March 1997, an adult winter **Solitary Sandpiper** *Tringa solitaria* on 12 March 1997, an adult male **Namaqua Dove** *Oena capensis* on 21 July 1995, three **Red-throated Pits** *Anthus cervinus* in February-March 1997, a **Savi's Warbler** *Locustella luscinioides* on 23 September 1997, a **Western Bonelli's Warbler** *Phylloscopus bonelli* on 20 September 1997 and a **Southern Grey Shrike** *Lanius meridionalis* on 24 January 1997. The ringed juvenile **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* present since September at Ostalbkreuz, Baden-Württemberg, Germany, was still seen on 6 November. The third winter record for Sicily, Italy, was a rufous-morph adult at Simeto on 20 December. As in previous winters, **Spotted Eagles** *Aquila clanga* were back in France at Étang de Lindre, Moselle, from 1 November, in the Camargue, Bouches-du-Rhône, from 1 November into January (two), and at Saint-Martin-de-Seignaux, Landes, from 29 December. In Switzerland, one was back south

254 Red-flanked Bluetail / Blauwstaart *Tarsiger cyanurus*, adult female, Llobregat delta, Catalunya, Spain, 17 November 1998 (*Ricard Gutiérrez*) **255** Audouin's Gull / Audouins Meeuw *Larus audouinii*, first-winter, Lac Léman, Switzerland, 9 September 1998 (*Lionel Maumary*) **256** Rose-breasted Grosbeak / Roodborstkardinaal *Pheucticus ludovicianus*, first-winter male, Bryher, Scilly, England, October 1998 (*Nigel Bean*) **257** American Robin / Roodborstlijster *Turdus migratorius*, first-winter male, St Agnes, Scilly, England, October 1998 (*Nigel Bean*)

of Aarberg at Auwenhalbinsel, Niederriedstausee, Bern, from 22 December into January. In the Azores, **Ospreys** *Pandion haliaetus* were seen at Sete Cidades, São Miguel, on 1-21 November and at Lagoa Comprida, Flores, on 8 November. In the Camargue, a **Lanner Falcon** *Falco biarmicus* was seen from 14 December and a **Saker Falcon** *F. cherrug* from 30 December. The first **Sora Crakes** *Porzana carolina* for the Azores were two adults and a first-winter at Faja dos Cubres, São Jorge, on 14-16 November. Also in the Azores, two **American Coots** *Fulica americana* were seen at Lagoa das Furnas, São Miguel, on 9 November. In India, two adults **Siberian White Crane** *Grus leucogeranus* without young had arrived at Keoladeo Ghana, Bharatpur, Rajasthan, on 11 November. Possibly the third **Macqueen's Bustard** *Chlamydotis macqueenii* for Cyprus (the first two were not specifically identified, the last being in 1993) was a first-year at Spiros Pool, Larnaca, on 24 November.

Juvenile **American Golden Plovers** *Pluvialis dominicus* stayed at Getterön, Halland, Sweden, on 17-25 October and on Ouessant, Finistère, on 2 November. Two **European Golden Plovers** *P. apricaria* at Dauka on 13 November constituted the sixth and seventh for Oman. In the Azores, a **Northern Lapwing** *Vanellus vanellus* was seen on Pico on 11 November, a first-winter **Killdeer Plover** *Charadrius vociferus* on Flores on 8 November (sixth record), a first-winter **White-rumped Sandpiper** *Calidris fuscicollis* on Pico on 11 November, an **Upland Sandpiper** *Bartramia longicauda* on Flores on 6 November, a **Spotted Redshank** *T. erythropus* on Terceira on 19 November (seventh record), and **Spotted Sandpipers** *Actitis macularia* on São Miguel (one) on 31 October, on Faial (one) on 10 November, on Pico (at least five) on 11-12 November, and on São Jorge (at least one) on 13-16 November. In Israel, a group of 22 **Sociable Lapwings** *V. gregarius* stayed during November in the north-western Negev; moreover,

four stayed at Kefar Ruppim. On 18 December, the fourth for Ireland was found on Bullock near Banagher, Offaly. The first two **Pectoral Sandpipers** *C. melanotos* for the United Arab Emirates were seen at Hatta lake, Dubai, on 27-28 October. The second **Wilson's Snipe** *Gallinago delicata* for Europe at Lower Moors, St Mary's, Scilly, stayed from 10 October to at least 30 December (cf *Birding World* 11: 382-385, 1998). In the Canary Islands, one was claimed at Embalse de Valle Molina, Tenerife, on 9 December. On 20-21 November, the second **Pintail Snipe** *G. stenura* for Israel was photographed at Kefar Ruppim (for the first, see *Dutch Birding* 10: 1-11, 1988); the first for Europe was found dead on 27 December 1996 on Sicily (*Birding World* 11: 435-437, 1998). The seventh **Long-billed Dowitcher** *Limnodromus scolopaceus* for Spain was at Llobregat delta, Catalunya, from 30 October to 21 November. In Sweden, a first-winter was present from 24 October to 15 November at Foteviken, Skåne. The third for Oman was seen at Sohar Sun Farms on 6 November. In Ireland, up to three juveniles stayed at The Cull, Wexford, from 18 October into December, and one was at Ballycotton, Cork, from 7 November to at least 14 December. In Britain, six individuals were reported during November and four during December. In Spain, a **Lesser Yellowlegs** *T. flavipes* was present in the Ebro delta, Catalunya, in early November. In England, four were reported during November. A colour-ringed **Terek Sandpiper** *Xenus cinereus* encountered at Westerhever, Schleswig-Holstein, on 25 July 1998 appeared to have been ringed as an adult on the nest at Kemi, Lapland, Finland, on 21 June 1992. In Israel, a **Grey Phalarope** *Phalaropus fulicaria* stayed at Kefar Ruppim on 7-21 November.

For the third winter, two adult **Great Black-headed Gulls** *Larus ichthyaetus* were seen at Lentini, Siracusa, Sicily, on 27 December. In the Azores, an adult **Laughing Gull** *L. atricilla* was found on Flores on 6 Novem-

258 Possible Heuglin's Gull / mogelijke Heuglins Meeuw *Larus heuglini*, juvenile, Anjalankoski, Finland, 24 October 1998 (Henry Lehto)

259 Surf Scoter / Brilzee-eend *Melanitta perspicillata*, first-winter female, Ouessant, Finistère, France, 26 October 1998 (Vincent Legrand) **260** Pied-billed Grebe / Dikbekkuut *Podilymbus podiceps*, Bryher, Scilly, England, October 1998 (Nigel Bean) **261** Ruby-crowned Kinglet / Roodkroonhaan *Regulus calendula*, Vestmannaeyjar, Iceland, 11 October 1998 (Örn Óskarsson) **262** Olive-backed Pipit / Siberische Boompieper *Anthus hodgsoni*, Zeebrugge, West-Vlaanderen, Belgium, 6 November 1998 (Johan Buckens)

ber, a first-winter **Bonaparte's Gull** *L. philadelphia* on Pico on 11 November (fourth record), and **Ring-billed Gulls** *L. delawarensis* at Faja Grande, Flores, on 8 November (one first-winter), at Lajes do Pico, Pico, on 10 November (one first-winter), and on Terceira on 16-19 November (at least four first-winters and an adult). In France, a first-winter **Laughing Gull** was seen at Noirmoutier, Vendée, on 31 October and 18 November. In the north-eastern USA, an influx of **Franklin's Gulls** *L. pipixcan* followed a storm from the Plains in the second week of November; for instance, dozens were seen around Cape May, New Jersey, possibly the species' best showing ever in this part of the world. The third **Audouin's Gull** *L. audouinii* for Switzerland was a first-winter at Lac Léman on 9 September (the bird was also reported for 6 September on the French side of the lake). An alleged **American Herring Gull** *L. smithsonianus* at Scheveningen, Zuid-Holland, the Netherlands,

from 1 November to at least early January (plate 276-278) is now believed to be a first-winter **European Herring Gull** *L. argentatus* with much dark on the uppertail (contra *Birding World* 11: 417, 1998). In the south-easternmost province of the Netherlands, Limburg, large-gull counts on 5 December totalled 5245 Herring, 57 Pontic *L. cachinnans cachinnans*, 30 Mediterranean Yellow-legged *L. michahellis michahellis*, 16 Lesser Black-backed *L. graellsii*, and six Greater Black-backed Gulls *L. marinus*. Presumably, the first **Heuglin's Gull** *L. heuglini* for Cyprus was an adult at Larnaca sewage works on 23 November. In Britain, **Kumlien's Gull** *L. glaucoides kumlieni* has been removed from the list of species considered by the British Birds Rareties Committee (BBRC); interestingly, there is no record of this taxon yet for the Netherlands and Belgium. From 24 December onwards, a juvenile **Thayer's Gull** *L. g. thayeri* was reported from Newport, Mayo, Ireland. The

263 Ring Ouzel / Beflijster *Turdus torquatus*, Dana, Jordan, 6 December 1998 (René Pop)

264 Sardinian Warbler / Kleine Zwartkop *Sylvia melanocephala*, Atlantic Ocean, off Morocco, 28 October 1998 (Sven Achtermann)

first **Greater Black-backed Gull** for Sicily turned up on 2 December at Catania. In New Jersey, an adult winter **Black-tailed Gull** *L. crassirostris* was sporadically seen at Cape May on 3-10 December (there are c six previous records for the east coast of North America; Birding 30: 470-483, 1998). A subadult **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* turned up at Farsund, Vest-Agder, Norway, on 17 November. A first-winter **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* was reported in Highland, Scotland, on 7 December and, in Ireland, an adult was briefly seen at Newport, Mayo, on 31 December. In Tunisia, an adult winter **Lesser Crested Tern** *Sterna bengalensis* was present at Ras Lalla Hadria, Djerba, on 14-25 December. A first-winter **Forster's Tern** *S. forsteri* was reported in Cornwall on 5 November. On 27 November, a **Long-billed Murrelet** *Brachyramphus perdix* (recently split from Marbled Murrelet *B. marmoratus* by AOU) was found at Narragansett Bay, Rhode Island, USA, where it stayed into December; another was seen in Oregon this autumn. Until 1996, there had been 36 records of this Asian species in North America of which at least 12 in the eastern half (Birding 29: 460-475, 1997). More surprisingly, there are rumours that one was found dead at Zürichsee, Switzerland, in the winter of 1997/98 (first being misidentified as Black Guillemot *Cephus grylle*); if accepted, it would be the first for Europe. An **Ancient Murrelet** *Synthliboramphus antiquus* flew past Point Pelee, Ontario, Canada, in the second week of November.

The fourth **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* for Israel was a first-winter at Kefar Ruppim on 20 November. On 2 January, a **Snowy Owl** *Nyctea scandiaca* turned up on Sylt, Schleswig-Holstein. At Eilat, Israel, a **Striated Scops Owl** *Otus brucei* was reported from 4 November through December. A **Hume's Owl** *Strix butleri* was calling at Mughsayi, Oman, on 10 November. At Oued Souss, Agadir, Morocco, a **Short-eared Owl** *Asio flammeus* was seen on 24 November. A **White-rumped Swift** *Apus cafer* was reported at Mirador del Rio, Lanzarote, Canary Islands, on 16 October. In the Netherlands, numbers of **Middle Spotted Woodpecker** *Dendrocopos medius* remained high during 1998 in Limburg and, from 1 January 1999, the species is removed from the list of species considered by the Dutch rarities committee (ICDNA).

The second record of **Oriental Lark** *Alauda gulgula* for Oman concerned at least three individuals at Sohar Sun Farms on 5-7 November. In Israel, 14 were present during November at Kefar Ruppim. The second **Blyth's Pipit** *A. godlewskii* for Belgium was trapped at Hoevenen, Antwerpen, on 16 October. In Scotland, one was reported on Stronsay, Orkney, on 7-21 November. The first for Sweden was at Flundreviken, Visby, Gotland, on 18-21 November and the first for Denmark was at Skjern, Vestjylland, on 22-28 November. At Portland Bill, Dorset, England, two were found on 22 November; after trapping on 23 November, one remained until 6 December. The first **Olive-backed Pipit** *A. hodgsoni* for California, USA, was trapped on

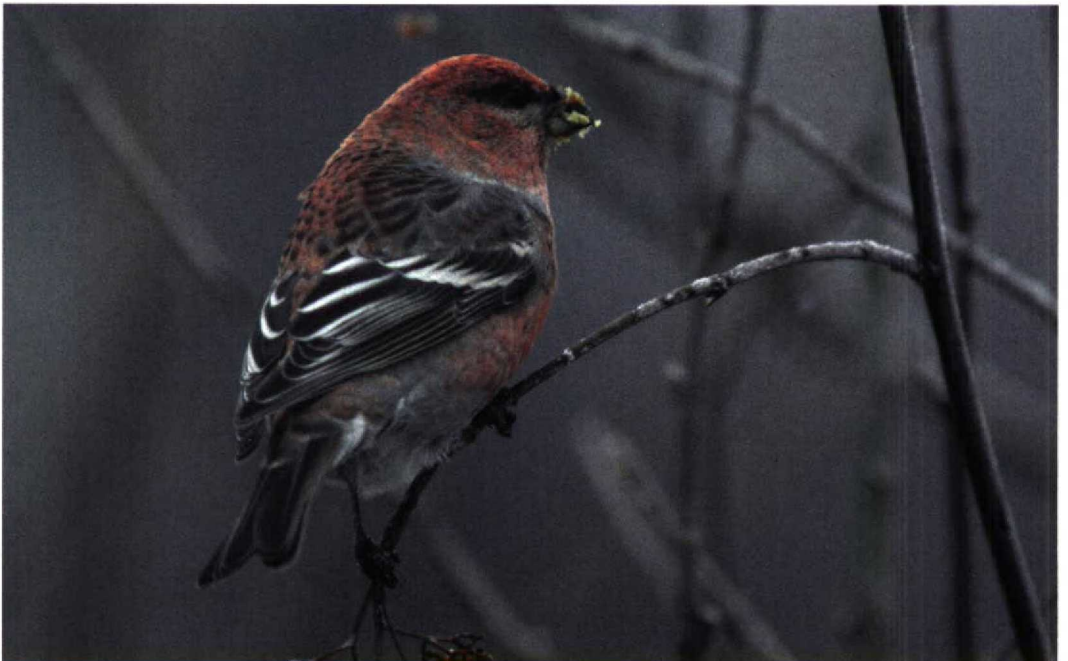
the Farallon Islands during October. The first for Belgium was present at Zeebrugge, West-Vlaanderen, on 4-6 November. Like last winter, a **Grey Hypocolius** *Hypocolius ampelinus* stayed at Eilat from the last days of December into January. On 6 December, the fifth **Siberian Accentor** *Prunella montanella* for Finland was found at a feeder at Kerava, Helsinki, where it had been present for a few weeks and it seemed ready to stay for the winter. The first **Red-flanked Bluetail** *Tarsiger cyanurus* for Spain was an adult female trapped at Remolar-Filippines, Llobregat delta, on 17 November. An **Isabelline Wheatear** *Oenanthe isabellina* was seen in the Crau, Bouches-du-Rhône, on 8 November. The 11th **Pied Wheatear** *O. pleschanka* for Italy was a first-winter male at Orbetello lagoon, Toscana, on 28 November. In England, a female stayed at Tynemouth, Tyneside, on 8-14 December. A **Grey-cheeked Thrush** *Catharus minimus* was found dead in a garden in St Ives, Cornwall, on 23 October. The second and third **Ring Ouzel** *Turdus torquatus* for Jordan were seen at Dana on 6 December; other Jordan rarities were a **Redwing** *T. iliacus* at Wadi Al Btum on 1 December and a **Goldcrest** *Regulus regulus* at Azraq on 1-2 December. On 29 December, a Redwing was also seen at St John's, Newfoundland, Canada. The third **Eyebrowed Thrush** *T. obscurus* for Arabia occurred at Dauka, Oman, on 13 November. A first-year female **Black-throated Thrush** *T. rufigollis atrogularis* was seen in Småland, Sweden, on 14 November and a male stayed from 29 December into January in Berkshire, England.

In France, a **Blyth's Reed Warbler** *Acrocephalus dumetorum* was reported on Ouessant on 4-6 November. One allegedly trapped in Belgium in late September appears to be misidentified (contra Dutch Birding 20: 260, 1998). In Britain, **Savi's Warbler** *L. luscinioides* has been added (together with **Ferruginous Duck** *A. nyroca*) to the list of species considered by the BBRC. On 26-29 October, photographs were made of a **Sardinian Warbler** *Sylvia melanocephala* quickly becoming hand-tame during a northward journey aboard the TS Albatros from Lanzarote, Canary Islands, via Agadir to Tanger, Morocco. An **Arctic Warbler** *P. borealis* trapped at Broome Bird Observatory, Western Australia, during 23-25 January 1998 constituted (only) the first record for mainland Australia (Aust Bird Watcher 17: 365-369, 1998). A **Yellow-browed Warbler** *P. inornatus* trapped at Remolar-Filippines on 16 November might be the first good record for north-eastern Spain; on 18 November, a **Siberian Chiffchaff** *P. collybita tristis* was also trapped in this area. The sixth **Hume's Warbler** *P. humei* for Germany was found on 7 November on Helgoland, Schleswig-Holstein. The second **Caucasian Mountain Chiffchaff** *P. lorenzii* for Israel was seen at Ceuetura sewage farm on 31 October. Photographs of an alleged **Plain Willow Warbler** *P. neglectus* trapped on 3 October in Belgium show a Common Chiffchaff *P. collybita* (contra Birding World 11: 378, 1998). The second **Ruby-crowned Kinglet** *R. calendula* for Iceland and Europe was photographed on Vestmannaeyjar on 10-11

265 Siberian Accentor / Bergheggenmus *Prunella montanella*, Kerava, Helsinki, Finland, December 1998
(Markku Rantala & Kari Eischer)

266 Pine Grosbeak / Haakbek *Pinicola enucleator*, Halmstad, Värmland, Sweden, 23 November 1998
(Felix Heintzenberg)

October. The feral population of parrotbills *Paradoxornis* in reedbeds in northern Italy now seems to concern the pale-eyed **Ashy-throated Parrotbill** *P. alphonisianus* rather than the dark-eyed **Vinous-throated Parrotbill** *P. webbianus* (cf Dutch Birding 20: 253, 1998). If accepted, **Eastern Great Grey Shrikes** *L. excubitor homeyeri* on Lågskär on 3 October, at Joensuu on 30 October and at Esbo on 15-29 November will be the first three records for Finland. In Sweden, a first-year **Steppe Grey Shrike** *L. pallidirostris* at Haby Buk, Bohuslän, from 31 October to 1 November followed upon one at Munkfors, Värmland, on 15-18 October. The first for Cyprus was at Larnaca from 20 November until at least 4 December. In Israel, another two were seen at Gamla on 16 December and at K33, Eilat, on 19 December. A **Eurasian Jackdaw** *Corvus monedula* was present from 31 December into January at St John's, Newfoundland, Canada; presumably, the same individual was first seen in December 1994. The male **Spanish Sparrow** *Passer hispaniolensis* present from July 1996 at Waterside, Cumbria, England, remained during the period. The first **Snow Finches** *Montifringilla nivalis* for Portugal were two birds from early December onwards at Cabo St Vincent, Algarve. A **Red-eyed Vireo** *Vireo olivaceus* was at Helston, Cornwall, on 3-10 November. In southern Sweden, it has been the best year since 1983 for **Pine Grosbeak** *Pinicola enucleator* with many flocks of 10-15 birds near Stockholm; on 28 October, 134 were counted at Ladholmen, Värmlandsnäs, Värmland (also seven **Two-barred Crossbills** *Loxia leucoptera* on 27 October), and, on 31 October, 37 at Kinnekulle, Västergötland. In mid-December, probably 1000s were feeding on berries in central Sweden. In southern Norway, the invasion became apparent from 14 November onwards reaching a first height with a count of 60 on 18 November at Hodne, Klepp, Rogaland; until 26 December, 842 individuals were reported with more than 220 at Farsund, Vest-Agder, on 7 December, and more than 70 at Huseby, Oslo, on 8 December. In Denmark, at least 77 were seen in Skagen, Nordjylland, during 8-24 November, including 48 of which 23 adult males on 22 November at Gyvelstien (in 1965-97, there were 23 records for Denmark). On 10 and 12 November, singles flew by in Latvia. A major influx of **Hawfinches** *Coccothraustes*

coccothraustes occurred in late October and early November in Israel, where more than 300 were seen in the Jerusalem area and 30 were ringed at Beer Sheva, with some reaching Eilat. In late November, there was an influx in Cyprus with, for instance, 30 at Paphos during December. In Jordan, two were seen as far south as Wadi Dana on 6 December. In the Azores, a **Snow Bunting** *Plectrophenax nivalis* was present at Faja Grande, Flores, on 6-8 November. The first for the Balearics was a female at S'Illot on 15 November. Single **Pine Buntings** *Emberiza leucocephalos* stayed in the Camargue on 2-18 December and from 29 December and a male was discovered at Utö, Södermanland, Sweden, on 12 December.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, British Birds, Limicola, Ornithos, Vår Fågelvärld and Winging It were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242) and Rare Bird News (0881-888-111). I wish to thank Sven Achtermann, Leo Boon, Colin Bradshaw (BBRC), Ruud Brouwer, P A Buckley, Agris Celmins, Rolf Christensen, Tony Clarke (Azores; Canarian Nature Tours), Andrea Corso, Eric Dempsey, Jochen Dierschke (Germany), Philippe Dubois, Hugues Dufourny, Marc Duquet, Enno Ebels, Gonçalo Elias (Portugal), Tommy Frandsen (Azores), Peter Fraser (UK), Steve Gantlett, Martin Garner, Jeff Gordon (Cyprus), Marcello Grussu, Klaus Günther, Morten Günther, Ricard Gutiérrez, Hans ter Haar, Cornelis Hazevoet, Felix Heintzenberg, Erik Hirschfeld (Oman), Justin Jansen, Bertil Johansson, Adrian Jordi, Robert Keizer, Yann Kolbeinsson, Paul Lehman, Pierre Le Maréchal (France), Mike Leven, André van Loon, Bruce MacLavish, Anthony McGeehan, Peter Meininger (Tunisia), Fatima Melo (Azores), Richard Millington, Killian Mullaney, Mika Ohtonen, Georges Oliosio, Gerald Oreel, René Pop, Valdis Roze, Luciano Ruggieri, George Sangster, Dave Sargeant, Bob Scott, Brian Short, Hadoram Shirihai, Arkadiusz Sikora, James P Smith, Maarten van Steenis, Norman van Swelm, D W Taylor, Ray Tipper, Roland van der Vliet (the Gambia) and Arend Wassink (Jordan) for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **oktober-november 1998**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden

beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

GANZEN TOT VALKEN Groepjes **Dwergganzen** *Anser erythropus* werden waargenomen van 25 oktober tot 11 november in de Anjumer Kolken, Friesland (acht), en op 14 en 15 november wederom acht bij Strijen, Zuid-Holland. Vanaf 18 november waren er maximaal 18 bij Petten, Noord-Holland. Bij beide groepen was 'Limping Lotta' betrokken. Op 18 november werden zes exemplaren gezien tussen Sandfirden en Oudega, Friesland. Losse exemplaren werden waargenomen op 20 oktober in de Kollumerwaard, Friesland, op 11 november op de Slikken van Flakkee, Zuid-Holland, vanaf 20 november langs de Praamweg, Flevoland, op 22 november (twee) bij Gaast, Friesland, en vanaf 25 november in de Prunjepolder, Zeeland. Van midden september tot 31 oktober verbleef in de omgeving van de Praamweg een gehalsringde partieel blauwe vorm **Sneeuwgans** *A caerulescens*. Witte exemplaren verbleven op 13 november in de Ooypolder, Gelderland, op 14 en 15 november in de Lauwersmeer, Groningen, op 15 november bij Oudega, Wymbritseradeel, Friesland (twee), en een blauwe aan de Oostvaardersdijk, Flevoland, van 20 tot 27 november vier bij de Mokkebank, Friesland, op 21 november één over het Westduinpark bij Den Haag, Zuid-Holland, op 29 november een blauwe in de Aalkeetbuitenpolder, Zuid-Holland, en op 1 december één in de Eemshaven, Groningen. **Ross' Ganzen** *A rossii* waren aanwezig op 7 november in de Anjumer Kolken en van 12 tot 15 november ten minste één in de driehoek Parrega-Brandeburen-Gaastmeer in Friesland. **Roodhalsganzen** *B ruficollis* werden aange troffen op 3 oktober bij Strijen, op 11 november op de

Slikken van Flakkee, op 15 november bij Klein Gaastmeer, Friesland, bij Eernewoude, Friesland, en in de Lauwersmeer, vanaf 15 november langs de Oostvaardersdijk, van 23 tot 26 november bij Stad aan 't Haringvliet, Zuid-Holland, van 25 tot 27 november bij de Mokkebank en op 25 november bij Workum, Friesland. Er werden **Witbuikrotganzen** *Branta hrota* gezien op 18 oktober op Wieringen, Noord-Holland, op 22 oktober op Schiermonnikoog, Friesland, en van 7 tot 15 november twee nabij Noordpolderzijk, Groningen. **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* werden opgemerkt op 18 oktober op Wieringen, op 25 oktober op Texel, Noord-Holland, op 31 oktober bij De Kooy te Den Helder, Noord-Holland, en op 1 november twee bij Huisduinen, Noord-Holland, en van 7 tot 21 november verbleven er twee bij Noordpolderzijk en op 11 november één te Scharendijke, Zeeland. Een **Blauwvleugeltaling** *Anas discors* van 14 tot 16 november in 't Twiske bij Oostzaan, Noord-Holland, bleek ontsnapt te zijn. 12 **Krooneenden** *Netta rufina* zwommen op 31 oktober in de Haagse Waterleidingduinen, Zuid-Holland. **Wit-oogenden** *Aythya nyroca* verbleven op 9 oktober in het Harderbroek (twee), op 15 en 19 oktober bij de Kampina, Noord-Brabant, van 20 tot 22 november op de plas Aquabest bij Best, Noord-Brabant, en op 21 november op de surfplas bij Reeuwijk, Zuid-Holland. Van onduidelijke komaf waren een paartje **Ringsnavel-eenden** *A collaris* op 15 november bij Oost-Maarland, Limburg, en een vrouwtje **Kokardezaagbek** *Lophodytes cucullatus* op 29 november bij Den Oever, Noord-Holland. C 800 **Middelste Zaagbekken** *Mergus serrator* trokken op 2 november langs telpost De Vulkaan in Den Haag. De eerste twee **Ijsduikers** *Gavia immer* van het najaar vlogen op 30 oktober langs Terschelling, Friesland; daarna volgden pleisterende exemplaren van 31 oktober tot 2 november op de Nieuwe Waterweg bij de Maasvlakte, Zuid-Holland, vanaf 6 november op het Veerse Meer, Zeeland, vanaf 7 november op het Oostvoornse Meer, Zuid-Holland, op 19 november bij Terneuzen, Zeeland, vanaf 22 november op de Zuid-Willemsvaart ten zuidoosten van Helmond, Noord-Brabant, vanaf 23 november maximaal twee bij de Brouwersdam, Zuid-Holland, en op 28 november twee langs de Zuidpier van IJmuiden, Noord-Holland. Daar oktober nogal regen- en stormachtig was werden er heel wat zeevogels gezien. Op 30 oktober was er weer een gekke dag met c 6200 **Noordse Stormvogels** *Fulmarus glacialis* langs Terschelling. Er werden 250-300 **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* gemeld tussen 10 oktober en 1 november waarvan het merendeel tussen 10 en 12 oktober. De hoogste telling was 105 op 10 oktober langs Texel. C 35 **Noordse Pijlstormvogels** *P puffinus* verschenen in vrijwel dezelfde periode, tussen 10 en 28 oktober, met ook hier de meeste tussen 10 en 12 oktober. Een **Vale Pijlstormvogel** *P mauretanicus* werd nog gezien op 20 oktober bij Terschelling. Op 12 oktober werd een **Grote Pijlstormvogel** *P gravis* gemeld langs Camperduin, Noord-Holland. Een **Kuhls Pijlstormvogel** *Calonectris borealis* werd aldaar op 1 november gedetermineerd. Mogelijke **Kuhls/Scopoli's Pijlstormvogels** *C borealis/diomedea*

267 Koereiger / Cattle Egret *Bubulcus ibis*, De Putten, Camperduin, Noord-Holland, november 1998 (Ruud E Brouwer)

268 IJdsduiker / Great Northern Diver *Gavia immer*, Helmond, Noord-Brabant, 22 november 1998 (*Rob G Bouwman*) **269** Kuifaalscholver / Shag *Stictocarbo aristotelis*, Vijfhoek, Diemen, Noord-Holland, 12 november 1998 (*Guus van Duin*) **270** Zwarte Zeekoet *Cephus grylle*, eerste-winter, Brouwersdam, Zeeland, 28 november 1998 (*Jan den Hertog*) **271** Siberische Tijftjaf / Siberian Chiffchaff *Phylloscopus collybita tristis*, Park Zestienhoven, Rotterdam, Zuid-Holland, 27 november 1998 (*Chris van Rijswijk*) **272** Rosse Franjepoot / Grey Phalarope *Phalaropus fulicaria*, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 30 oktober 1998 (*René van Rossum*)

Recente meldingen

werden gemeld op 11 oktober bij Texel en op 12 oktober bij Katwijk, Zuid-Holland. Na een handvol **Stormvogeltjes** *Hydrobates pelagicus* in de vorige periode en een exemplaar op 12 oktober bij Katwijk, werden tussen 26 oktober en 2 november maar liefst 50 tot 55 'stofjes' gemeld. Het merendeel werd op 30 en 31 oktober en voornamelijk bij Scheveningen, Zuid-Holland, gezien. Ook **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* lieten zich niet onbetuigd. Na een respectabel aantal in midden september werden er van 11 oktober tot 1 november nog eens 260 geturfd. De piekdagen waren 12 oktober (43) en van 25 tot 30 oktober (c 200). Vanaf 13 oktober verbleven **Kuifaalscholvers** *Stictocorbo aristotelis* in wisselend aantal (maximaal zes) te IJmuiden. Andere werden gesignaleerd op 13 oktober bij Westkapelle, Zeeland, op 20 oktober bij de Maasvlakte, op 8 november langs de Oosterscheldekering, Zeeland, op 11, 12 en 15 november bij Diemen, Noord-Holland, en op 12 november in de buitenhaven van Vlissingen, Zeeland. In november werden weer enkele **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* aangetroffen bij het Veerse Meer. **Koereigers** *Bubulcus ibis* werden gezien op 17 november nabij Camperduin en vanaf 21 november bij Schipluiden, Zuid-Holland. Er werden in totaal c 32 **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* gemeld waarvan ten minste 13 in het Veerse-Meergebied in oktober-november en 10 op 11 november in de westelijke Grevelingen (Kabbelaarsbank en Preekhilpolder), Zeeland. Drie exemplaren vlogen op 20 november over Papendrecht, Zuid-Holland. C 27 **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* werden gezien op 21 verschillende locaties. Maximaal vier hiervan verbleven van 25 oktober tot half november in de Lauwersmeer, twee van 24 oktober tot 22 november in de Oostvaardersplassen, Flevoland, en drie vlogen op 13 november over Wijngaarden in de Alblasterwaard, Zuid-Holland. De overige waren solitair en werden vooral in Zuid-Holland aangetroffen. Een late **Purperreiger** *Ardea purpurea* verbleef op 20 en 21 november in polder Bleskensgraaf in de Alblasterwaard. Op 4 oktober landden zeven, uit oostelijke richting komende, **Zwarte Ibsissen** *Plegadis falcinellus* in de Eemshaven en werden er vijf over Harlingen, Friesland, gezien. Vijf, vermoedelijk dezelfde, exemplaren verbleven van 10 tot 18 oktober bij Gaast. Daarnaast werden er drie gezien op 17 oktober bij Den Hoorn op Texel en eveneens drie op 18 oktober bij De Putten van Camperduin. **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* verschenen op 6 oktober tussen Spijkenisse en Rhoo, Zuid-Holland, van 6 tot 10 oktober op Texel, op 17 oktober in De Wieden, Overijssel, en op 21 november aan de Vogelweg, Flevoland. Er werden 18 **Rode Wouwen** *M. milvus* gezien, voornamelijk in de eerste decade van oktober en in de eerste en laatste decade van november. **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* werden waargenomen op 3 oktober over het Aamsveen bij Enschede, Overijssel, op 6 oktober in De Groede op Terschelling en over Texel, in november in De Wieden, op 2 november in de Emmapolder, Groningen, op 7 november in de Anjumer Kolken, op 8 november uit zee op het oostelijke Eemshaventerrein, vanaf 11 november

een adult in de Oostvaardersplassen, op 20 november over het Westduinpark in Den Haag, op 21 november in het Verdrongen Land van Saeftinge, Zeeland, op 22 november op Schouwen-Duiveland, Zeeland, op 23 november zuidwaarts de Oostvaardersplassen uit en op 27 november in de Dordtse Biesbosch, Zuid-Holland. Tot 20 oktober werden nog 12 **Visarenden** *Pandion haliaetus* gemeld. Er werden c 50 **Slechtvalken** *Falco peregrinus* doorgegeven. Alleen al in het Grevelingen-gebied werden op 11 november 10-12 exemplaren geteld. Grote bruine valken van onduidelijk fabrikaat en onbekende herkomst werden op zes locaties gezien. Mogelijke **Lanners** *F. biarmicus* werden gemeld op 23 september en 6 en 12 oktober in de Anjumer en Lioessenserpolder, Friesland, op 10 oktober over het Rammegors, Zeeland, en 23 november bij de Plaat van Scheelhoek, Zuid-Holland. Een Lanner of **Saker** *F. cherrug* was op 18 en 21 oktober aanwezig bij de Westplaat, Zuid-Holland, en een mogelijk hybride Saker x Slechtvalk werd op 23 oktober gezien bij de Weevers Inlaag, Zeeland. Tot slot was er nog een serieuze melding van een **Giervalk** *F. rusticolus* op 7 november over het Westduinpark te Den Haag.

RALLEN TOT ALKEN Een opmerkelijk late **Kwartelkoning** *Crex crex* werd op 4 november gezien in de Starrevaart bij Leidschendam, Zuid-Holland. **Kraanvogels** *Grus grus* waren dit najaar wederom schaars met op 10 oktober 27 exemplaren op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, op 17 oktober 17 over Heesum, Gelderland, op 21 november één bij Edam, Noord-Holland en op 23 november vier over de Oostvaardersplassen. De **Jufferkraanvogel** *Anthropoides virgo* tussen Montfort en Mariahoop, Limburg, bleef in die omgeving aanwezig tot ten minste 3 november. Een **Morinelplevier** *Charadrius morinellus* vloog op 7 oktober over Oud-Zevenaar, Gelderland, en een andere werd op 1 november op Texel gezien. De **Witstaartkieveit** *Vanellus leucurus* van Assendelft, Noord-Holland, werd na 9 oktober niet meer waargenomen. Op 9 oktober was een **Temmincks Strandloper** *Calidris temminckii* nog aanwezig op de Maasvlakte. Een **Gestreepte Strandloper** *C. melanotos* liep op 4 oktober in de Oostelijke Binnepolder van Tienhoven, Utrecht. Van 9 tot 11 oktober verbleef een **Terekruiter** *Xenus cinereus* in De Putten van Camperduin. **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* werden gezien op 6 oktober in de Weevers Inlaag (twee), op 10 oktober twee op Texel, van 11 oktober tot 10 november twee op het Kennemermeer bij IJmuiden, op 25 oktober één bij Huisduinen en op 28 en 29 oktober één in het Jaap Deensgat, Groningen. Dankzij het stormachtige weer waren **Rosse Franjepoten** *P. fulicaria* talrijker dan normaal. Tussen 10 oktober en 5 november werden er c 35 gemeld waarvan het merendeel eind oktober. Daarnaast waren er plakkers van 20 tot 24 oktober bij Petten, van 31 oktober tot 11 november bij IJmuiden (2 à 3) en van 6 tot 10 november in de spuikom bij Ritthem, Zeeland. Bijna 100 **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* werden gezien tussen 10 oktober en 1 november. Er werden nog 12 **Kleinste Jagers** *S. longi-*

273 Pontische Meeuw / Pontic Gull *Larus cachinnans cachinnans*, adult (rechts) en Zilvermeeuw / Herring Gull *L. argentatus*, adult, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 7 november 1998 (René van Rossum)

274 Pontische Meeuw / Pontic Gull *Larus cachinnans cachinnans*, adult, Brouwersdam, Zuid-Holland, 26 oktober 1998 (Norman van Swelm)

Recente meldingen

caudus gemeld tussen 10 en 30 oktober. **Kleine Jagers** *S parasiticus* traden in twee gescheiden perioden op: c 355 tussen 10 en 13 oktober en c 260 tussen 26 oktober en 6 november. Het totaal aan **Grote Jagers** *S skua* deze periode was c 440 van 10 oktober tot 6 november, waarvan driekwart in de laatste decade van oktober. Op 30 oktober vlogen hiervan 84 lang Terschelling. **Vorkstaartmeeuwen** *Larus sabini* kwamen door tussen 10 en 12 oktober (vier), op 18 oktober (één) en van 23 oktober tot 6 november (c 28). De **Ringsnavelmeeuw** *L delawarensis* van Goes, Zeeland, bleef nog tot eind november aanwezig. Meldingen van **Baltische Mantelmeeuwen** *L fuscus* waren op 1 en 4 oktober bij Arcen, Limburg, op 3 oktober op het strand bij Egmond-Binnen, Noord-Holland, en twee op de Maasvlakte, op 7 oktober bij Huizen, Noord-Holland, op 9 oktober op het Rutbeek bij Enschede, op 11 en 16 oktober bij IJmuiden, op 12 oktober langs de Waterlandseweg, Flevoland, op 14 oktober bij Wanssum, Limburg, en op 4 november bij Eijsden, Limburg. Ten minste 80 **Pontische Meeuwen** *L cachinnans cachinnans* en 60 **Geelpootmeeuwen** *L michahellis* werden gemeld voornamelijk van de grindgaten in Limburg maar ook, zij het in kleinere aantallen, aan de kust en elders in het land. Een **Zilvermeeuw** *L argentatus* van het 'omissus'-type werd op 13 november waargenomen in de Keihoogte Inlaag, Zeeland. Een Zilvermeeuw met kenmerken van Amerikaanse Zilvermeeuw *L smithsonianus* hield de gemoederen bezig vanaf 1 november bij het Patatpaleis in de haven van Scheveningen. Adulte **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* werden gezien op 11 oktober op het Amstelmeer, Noord-Holland, en op 29 oktober bij Westkapelle. Onvolwassen exemplaren werden opgemerkt op 30 oktober langs Lauwersoog, Groningen, en op 1 november bij Scheveningen. Tussen 28 oktober en 1 november werd een opmerkelijk aantal van 16 000 à 17 000 **Drieteenmeeuwen** *Rissa tridactyla* gerapporteerd waar-

van c 11 000 alleen al op 30 oktober langs Terschelling. Een late **Reuzenster** *Sterna caspia* werd op 5 oktober gezien te Wervershoof, Noord-Holland. Een late **Noordse Stern** *S paradisaea* werd op 6 november gemeld bij de Sloehaven te Vlissingen. **Witvleugelsters** *Chlidonias leucopterus* vlogen op 18 oktober bij Den Oever en op 7 november langs de Afsluitdijk ter hoogte van de grens Noord-Holland/Friesland. Tussen 25 oktober en 1 november werden langs de kust flinke aantallen **Alken/Zeekoeten** *Alca torda/Uria aalge* geteld. Dit resulteerde pas later in de ontdekking van een **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* die van 22 november tot 3 december langs de Brouwersdam verbleef. Uiteraard waren er ook veel **Kleine Alken** *Alle alle* langs de kust, in totaal c 210, voornamelijk van 21 oktober tot 4 november met piekaantallen op 30 oktober met 92 langs Terschelling en 12 langs Lauwersoog. Pleisteraars verbleven van 1 tot 10 november bij IJmuiden en van 11 tot 28 november langs de Brouwersdam. Het aantal van 26 **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* dat van 10 oktober tot 2 november werd genoteerd mag respectabel genoemd worden. Daarvan trokken er 12 op 30 oktober langs Terschelling.

BIJENETERS TOT GORZEN Op 3 oktober werd een overvliegende **Bijeneter** *Merops apiaster* gemeld van de Maasvlakte. De **Hop** *Upupa epops* van Alkmaar, Noord-Holland, bleef daar tot 5 oktober. Op 6 oktober vloog er één langs het Westduinpark. **Draaihalzen** *Jynx torquilla* werden gezien op 10 oktober bij Den Oever en op 11 oktober op Vlieland, Friesland. Er was een melding van een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* op 13 oktober op de Slikken van de Heen, Noord-Brabant. 29 **Grote Piepers** *Anthus richardi* werden geteld tot 14 november maar voornamelijk in de eerste twee decaden van oktober. Hieronder bevonden zich zeven op 9 oktober ter plaatse bij Hoek van Holland, Zuid-Holland, en vijf tussen 31 oktober en 2

275 Waterspreeuw / Dipper *Cinclus cinclus*, Mariëndal, Den Helder, Noord-Holland, 21 november 1998
(Ruud E Brouwer)

november over De Vulkaan in Den Haag. **Duinpiepers** *A campestris* verschenen op 9 oktober bij Hoek van Holland (twee) en op 2 november twee over De Vulkaan. **Roodkeelpiepers** *A cervinus* werden opgemerkt op 3 en 31 oktober in de Dintelhaven, Zuid-Holland, op 6 oktober één en op 7 oktober één op de Maasvlakte, op 7 oktober bij De Cocksdorp op Texel, op 8 oktober bij Koudekerke, Zeeland, op 11 oktober op Schiermonnikoog, op 18 oktober over de Haagse Waterleidingduinen en op 19 oktober in de Eemshaven. Een **Siberische Boompieper** *A hodgsoni* zat van 11 tot 15 oktober heel af en toe in de tuin van het Texel Birdwatching Center. Andere kortstondig aanwezige exemplaren werden gemeld op 7 oktober op de Maasvlakte en op 16 oktober bij Budel-Dorplein. Een **Pestvogel** *Bombycilla garrulus* werd op 17 november over het Westduinpark te Den Haag gezien. **Waterspreeuwen** *Cinclus cinclus* verbleven van 6 tot 20 november in Park Rozendaal bij Velp, Gelderland, op 7 november bij Winde, Drenthe, op 8 november in de AW-duinen, Noord-Holland, van 20 tot 22 november te Mariëndal, Den Helder, en vanaf 25 november in de Hierdense Beek, Gelderland. Een **Aziatische Roodborsttapuit** *Saxicola maura* was op 7 oktober aanwezig op Vlieland. **Bellijsters** *Turdus torquatus* waren opvallend aanwezig op 6 oktober op de Maasvlakte (80), en op 10 oktober op Texel (120) en Schiermonnikoog (30). Op 13 oktober trokken c 30 000 **Koperwieken** *Tiliacus* in breed front over Katwijk. Enorme aantallen vogels trokken van 31 oktober tot 2 november over de De Vulkaan in Den Haag: c 24 000 **Veldleeuweriken** *Alauda arvensis*, c 129 000 **Kramsvogels** *T. pilaris*, c 290 000 **Spreeuwen** *Sturnus vulgaris* en c 73 000 **Vinken** *Fringilla coelebs*. Spreeuwen piekten ook op 31 oktober met c 12 600 over Huisduinen en c 70 000 over de Vijfhoek bij Diemen, en op 2 november 100 000 over Katwijk. Tussen de 5000 en 10 000 Kramsvogels werden op 5 november gezien bij Benthuizen waar de dag tevoren een **Vale Lijster** *T. obscurus* geclaimd was. Op 31 oktober werd zeer kort een **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* gezien op de Zuidpier van IJmuiden. Een **Graszanger** *Cisticola juncidis* werd op 10 oktober gemeld op de stuifdijk op de Maasvlakte. Een **Orpheusspotvogel** *Hippolais polyglotta* zou op 13 oktober gezien zijn bij de Robbenjager op Texel. **Sperwergramussen** *Sylvia nisoria* werden gezien op 2 oktober bij Westkapelle en op 6 oktober op de Maasvlakte. In de Kennemerduinen, Noord-Holland, werd een exemplaar geringd op 10 oktober en teruggevan-

gen op 31 oktober. Dit najaar werden aldaar zes vangsten gedaan. **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* verschenen op 3 november op Schiermonnikoog (vangst), op 7 november bij Petten en op Neeltje Jans, Zeeland, en van 17 tot 19 november in Hilversum, Noord-Holland. Mogelijk vanwege het regenachtige weer werden 'slechts' 23 **Bladkoningen** *Phylloscopus inornatus* gemeld, voornamelijk in oktober. Een hoogtepunt werd gevormd door een buitengewoon simpel te bezoeken **Raddes Boszanger** *P. schwarzi* op 10 en 11 oktober op Vlieland. Op 4 en 5 oktober was er een melding van een heel wat lastigere **Bruine Boszanger** *P. fuscatus* op de stuifdijk op de Maasvlakte. Veel 'phyllo's' werden gemeld op 9 oktober met op de Maasvlakte en bij Hoek van Holland vele 100en vogels, voornamelijk **Tijftjaffen** *P. collybita*. **Siberische Tijftjaffen** *P. c. tristis* werden gemeld op 9 oktober op de Maasvlakte, op 18 oktober bij het Laakse Strand aan de Nijkerkerdijk, Flevoland, op 1, 12 en 18 november te Castricum, Noord-Holland (vangsten), van 26 tot 28 november in Rotterdam-Overschie, Zuid-Holland, en vanaf 27 november bij Oudemirdum, Friesland. Alleen op 10 en 11 oktober werd nog een **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* gezien en wel op de Maasvlakte. **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* verbleven op 4 oktober bij Petten, van 11 tot 24 oktober vermoedelijk drie verschillende op Vlieland, op 19 oktober bij Oosterwijk, Noord-Brabant en op 26 oktober en 1 november op Schiermonnikoog. Vier **Huiskraaien** *Corvus splendens* bleven aanwezig in Hoek van Holland. Een **Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes* vloog op 3 november over Emmen, Drenthe, en een andere verbleef op 4 november in Bakkeveen, Friesland. Een **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* werd op 25 oktober over het Jaap Deensgat gemeld. Er waren **Roodmussen** *Carduelis erythrinus* op 7 en 8 oktober op Vlieland en op 9 oktober bij Hoek van Holland. **Ortolanen** *Emberiza hortulana* werden opgemerkt op 9 oktober op de Maasvlakte, op 16 oktober over het Westduinpark en, een nogal laat exemplaar, op 7 november over de Strabrechtse Heide. Op de volgende locaties werden **Bosgorzen** *E. rustica* gezien: op 7 oktober op Terschelling, op 9 oktober bij Hoek van Holland en op 13 oktober, zij het kort, op Vlieland. **Dwerggorzen** *E. pusilla* werden gevonden op 12 oktober op Vlieland, op 15 oktober twee op de kwelders bij Rilland, Zeeland, en op 8 november bij Renkum, Gelderland. Een groep van meer dan 150 **Sneeuwgorzen** *Plectrophenax nivalis* pleisterde op 6 november in de Eemshaven.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland

Remco Hofland, Koningstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland

Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

ZWANEN TOT VALKEN **Wilde Zwaan** *Cygnus cygnus* blijft een goede soort voor België en deze winter hadden de vogels van Scholen, Limburg, op 20 november

er wel drie juveniele bij. Op 22 november verbleven er twee in de Baai van Heist, West-Vlaanderen. Op 30 oktober trok een **Witbuikrotgans** *Branta hrota* langs Oostende, West-Vlaanderen, en van 6 tot 11 november was er één te zien in de Voorhaven van Zeebrugge, West-Vlaanderen. Op 13 november werd een **Zwarte**

Rotgans *B nigricans* waargenomen in de polders van Uitkerke, West-Vlaanderen. Had de waarnemer geweten dat het hier om een nieuwe Belgische *soort* ging, dan had hij de waarneming misschien wél doorgebeld. De hybride **Amerikaanse Smient x Smient** *Mareca americana x penelope* keerde op 15 november terug naar Doel, Oost-Vlaanderen, maar werd daar later niet meer gezien. Een mannetje **Bronskopeend** *M falcata* in eclipskleed was op 13 november aanwezig bij Roksem, West-Vlaanderen. De laatste **Zomertaling** *Anas querquedula* zwom op 18 november rond bij Diepenbeek, Limburg. **Krooneenden** *Netta rufina* verbleven te Sint-Pieters-Woluwe, Brussel, op 26 oktober, te Oud-Heverlee, Vlaams-Brabant, op 11 november en te Gent-Blaarmerse, Oost-Vlaanderen, vanaf 30 november. Het mannetje **Witoogend** *A nyroca* van Obourg, Hainaut, bleef daar nog tot 15 oktober. Een juveniele zat op 31 oktober eerst te Zonhoven, Limburg, en later te Diepenbeek. Op 17 oktober keerde het mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* voor zijn negende winter terug naar Blokkersdijk, Antwerpen. Op 2 november verscheen een ontsnapt paartje bij Visé, Liège. Op 19 oktober vloog een **Ijseend** *Clangula hyemalis* langs Mariakerke, West-Vlaanderen, op 1 november trok er één langs Oostende en op 4 november trokken er zeven langs Wenduine, West-Vlaanderen. Langs de kust vlogen in totaal 23 **Grote Zee-eenden** *Melanitta fusca*, in het binnenland werden er 10 opgemerkt. Van 2 tot 10 oktober en op 11 november vertoefde een **Rosse Stelkstaart** *Oxyura jamaicensis* te Zwijnaarde, Oost-Vlaanderen. Van 20 oktober tot 21 november zwom een vrouwtje op Blokkersdijk. Op 7 november zaten er twee te Rijkvorsel, Antwerpen, waarvan er één bleef tot december. Langs de Belgische kust vlogen in deze periode 48 **Parelduikers** *Gavia arctica*; de maxima werden geteld te Oostende (zeven) op 15 november en te Nieuwpoort, West-Vlaanderen (zes), op 6 november. Op 31 oktober zwom een adulte vogel bij Kluizen, Oost-Vlaanderen, en op 1 en 2 november één op de Spuikom te Oostende. **Ijssduikers** *G immer* vlogen langs Oostende op 25 en 29 oktober en langs Wenduine op 1 november. Van 11 tot 21 november pleisterde een juveniele in de Spuikom te Oostende, op 14 november werd er één gezien te Nieuwpoort en vanaf 15 november zwom er één in de Achterhaven van Zeebrugge. Vanaf 10 oktober passeerden in totaal 109 **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus*; maxima werden geteld te Oostende op 29 oktober (25) en 25 oktober (36). De laatste waarnemingen gebeurden op 1 november. In oktober werden slechts vijf **Noordse Pijlstormvogels** *P puffinus* opgemerkt. Op 6 november werd er nog één gezien langs Nieuwpoort. Ondanks de influx langs de Nederlandse kust werden in België enkel **Stormvogeltjes** *Hydrobates pelagicus* gezien te Nieuwpoort op 29 oktober, te Oostende op 30 oktober en te Lombardsijde, West-Vlaanderen, op 1 november. Tussen 12 oktober en 1 november trokken 29 **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* langs, met als hoogste telling negen langs Oostende op 29 oktober. Het gros aan **Jan-van-genten** *Morus bassanus* passeerde tus-

sen 25 en 30 oktober met meer dan 1500 langs Nieuwpoort op 29 oktober. Langsvliegende **Kuifaalscholvers** *Stictocarbo aristotelis* werden opgemerkt te De Panne, West-Vlaanderen; Nieuwpoort; Oostende; Wenduine (drie); en Zeebrugge. Twee juveniele verbleven van 31 oktober tot 2 november te Blankenberge, West-Vlaanderen. Nog eens twee juveniele, waarvan één met Engelse ring, waren van 7 tot 21 november aanwezig op de fortvijver van Edegem, Antwerpen. Andere pleisteraars verbleven op 7 november te Mechelen, Antwerpen, en (maximaal twee juveniele, waarvan er één in een kruisnet verdrong) van 11 tot 21 november in de Spuikom te Oostende. Tot 17 oktober bleef de juveniele **Kwak** *Nycticorax nycticorax* nog aanwezig in het Mechels Broek en op 22 november werd hier een overtrekkend exemplaar opgemerkt. Op deze laatste dag zat er bovendien één te Koolkerke, West-Vlaanderen. Naast de **Koereiger** *Bubulcus ibis* van Kruibeke, Oost-Vlaanderen, die nog tot 7 november ter plaatse bleef, pleisterden er nog drie bij Ramskapelle, West-Vlaanderen, van 7 tot 13 november (waarschijnlijk de vogels van Knokke, West-Vlaanderen); hiervan werd er op 15 november één gezien in de Achterhaven van Zeebrugge. Op de favoriete plaatsen bleven groepjes **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* aanwezig, met maximaal 25 te Knokke-Zwin op 4 oktober (op 30 november nog vijf) en 10 te Zeebrugge-Lissewege op 31 oktober en 16 november. Andere werden gezien te Heist (twee) op 8 oktober; de Voorhaven van Zeebrugge op 9 en 20 oktober; te Uitkerke op 26 oktober en 22 november; op Blokkersdijk op 30 oktober; te Damme, West-Vlaanderen, drie op 21 november; en te Zandvoorde, West-Vlaanderen, op 22 november. Het bijzonder uitgebreide relaas over **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* begint bij de Limburgse vogels; zo waren er maximaal vier te Schulte van 3 tot 6 oktober en één op 22 november; regelmatig maximaal drie te Zonhoven tussen 17 oktober en 12 november; maximaal drie Genk-de Maten tot 11 oktober; en telkens één te Zolder op 11 november en te Kessenich op 14 en 28 november. Uiteraard was er sprake van uitwisseling tussen deze gebieden. Daarnaast waren er nog 'losse' waarnemingen te Brecht, Antwerpen, twee op 11 november; te Doornzele, Oost-Vlaanderen, op 18 oktober; te Harchies, Hainaut, op 29 oktober en 9 en 21 november; te Harelbeke, West-Vlaanderen, op 16 oktober en 21 november; te Lier, Antwerpen, op 11 november; te Vlissegem, West-Vlaanderen, op 1 november; en te Woumen, West-Vlaanderen, van 10 tot 23 november. De laatste **Purperreigers** *Ardea purpurea* werden gemeld te Viersel, Antwerpen, op 3 oktober en te Genk tot 16 oktober. De **Zwarte Ooievaar** *Ciconia nigra* van Schulte werd voor het laatst gezien op 4 oktober. Na de waarnemingen in Nederland van steeds drie vogels op respectievelijk Texel, Noord-Holland, op 17 oktober, en bij Camperduin, Noord-Holland, op 18 oktober, vlogen op 20 oktober drie **Zwarte Ibsissen** *Plegadis falcinellus* over De Gavers te Harelbeke. De laatste **Wespendief** *Pernis apivorus* trok op 12 oktober over Herentals, Antwerpen. Tot 5 november werden in totaal negen **Rode Wouwen** *Milvus milvus* waargeno-

men en tussen 11 en 27 november werden 12 waarnemingen ontvangen. Op 25 oktober werd de eerste **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* opgemerkt te Opgimbie, Limburg. Op 22 november vloog er één boven de Kalmthoutse Heide, Antwerpen, en op 23 november over Marcourt, Luxembourg. Het ging steeds om juveniele. Tussen 1 en 24 oktober trokken nog 17 **Visarenden** *Pandion haliaetus* langs en de laatste werd op 4 november opgemerkt te Frasnes-lez-Buissenal, Hainaut. Een mannetje **Amerikaanse Torenvalk** *Falco sparverius* wist op 22 november te ontsnappen uit een voliëre in Edegem, Antwerpen. Een late **Boomvalk** *F. subbuteo* vloog op 7 november langs Galmaarden, Oost-Vlaanderen. Op 1 november werd te Dudzele-Zeebrugge weer een grote valk van het Saker *F. cherrug*-type waargenomen. Er werden in totaal 43 **Slechtvalken** *F. peregrinus* gemeld.

KRAANVOGELS TOT ALKEN Op 2 oktober vloog een **Kraanvogel** *Grus grus* over Gaurain-Ramecroix, Hainaut, en op 6 oktober vlogen er negen over Schulen. Op 3 november was er een auditieve waarneming te Willebringen, Vlaams-Brabant, en op 7 november trokken er 17 over Loppem, West-Vlaanderen. Een melding van een **Stelkluit** *Himantopus himantopus* kwam op 2 november van de Voorhaven van Zeebrugge. De laatste **Temmincks Strandlopers** *Calidris temminckii* pleisterden op 8 oktober bij Schulen en van 20 tot 31 oktober te Oudenburg-Stalhille, West-Vlaanderen. Een juveniele **Gestreepte Strandloper** *C. melanotos* verbleef op 13 en 14 oktober in een niet toegankelijk gebied bij Warcoing, Hainaut. Op 10 en 11 oktober was een **Poelsnip** *Gallinago media* aanwezig te Tienen, Vlaams-Brabant. Het was het beste najaar ooit voor **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicaria*: van half oktober tot 6 november werden er 19 waargenomen. Het leukst waren maximaal drie pleisterende te Blankenberge van 29 oktober tot 5 november. Verder ging het om langsvliegende of kortstondig pleisterende vogels te Heist op 5 november; te Nieuwpoort op 29 oktober (twee) en op 6 november; te Oostduinkerke, West-Vlaanderen, op 25 oktober; te Oostende op 25 (drie), 29, 30 (twee) en 31 oktober en op 1 november; bij Uitkerke op 16 oktober; en te Zeebrugge op 17 en 27 oktober. Langs de kust trokken 54 **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* met als maximum c. 20 langs Nieuwpoort op 29 oktober. Van 31 oktober tot 3 november joeg er één in de omgeving van Bloklersdijk. Tussen 25 oktober en 1 november trokken negen **Kleinste Jagers** *S. longicaudus* langs Oostende, vier langs Nieuwpoort en één langs Zeebrugge. Op 10 november vloog de laatste langs Oostende. De 130 **Grote Jagers** *S. skua* passeerden vooral in de tweede helft van oktober; 29 oktober was de piekdag met 27 langs Oostende en c. 40 langs Nieuwpoort. Er werden nog 44 **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* opgemerkt met als hoogste telling zeven te Kluisen op 24 oktober. Langs Nieuwpoort vlogen juveniele **Vorkstaartmeeuwen** *L. sabini* op 19 en 29 oktober, langs Zeebrugge op 26 oktober en langs Wenduine op 1 november. De grootste groepen **Geelpootmeeuwen** *L. michahellis* telden 44 te Gaurain-

Ramecroix op 6 oktober en acht te Harelbeke op 2 november. Verder waren er verspreide waarnemingen. Op 24 oktober verbleef een **Pontische Meeuw** *L. cachinnans cachinnans* te Diepenbeek en op 25 oktober één te Harelbeke. De meeste (11) arriveerden in november met als hoogste aantal drie te Hoifstade, Vlaams-Brabant, op 12 november. De adulte **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* keerde vanaf 3 oktober terug naar de haven van Oostende. Op 16 oktober was er één bij Knokke, op 1 en 2 november een adulte bij Uitkerke en op 29 november een eerste-winter te Koksijde, West-Vlaanderen. Bij Nieuwpoort werd op 6 november een adulte hybride **Grote Burgemeester x Zilvermeeuw** *L. hyperboreus x argentatus* herkend. Tussen 20 oktober en 2 november vlogen **Kleine Alken** *Alle alle* langs Blankenberge; Lombardsijde; Maria-kerke; Nieuwpoort; Oostende (vijf); Wenduine (zeven, waarvan zes op 2 november); en Zeebrugge. Een **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica* trok langs Oostende op 18 oktober en langs Nieuwpoort op 29 oktober en 14 november.

GIERZWALUWEN TOT GORZEN Op 31 oktober vloog een late **Gierzwaluw** *Apus apus* over Sint-Truiden, Vlaams-Brabant. Te Dudzele-Zeebrugge werd op 20 november een **Kortteenleeuwrik** *Calandrella brachydactyla* geringd. De grootste groepen **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* telden 36 in de Voorhaven van Zeebrugge en 19 te Heist-Baai. **Grote Piepers** *Anthus richardi* werden opgemerkt in De Panne op 19 oktober; te Dudzele-Zeebrugge op 4 oktober en van 10 tot 15 oktober (twee); bij Uitkerke op 16 oktober; in de Voorhaven van Zeebrugge op 4 oktober; in de Achterhaven van Zeebrugge op 2 november (vangst); en op 15 november te Kallo-Melsele, Oost-Vlaanderen. Een **Mongoolse Pieper** *A. godlewskii* werd op 16 oktober gevangen en geringd te Hoeven, Antwerpen. De laatste twee **Boompiepers** *A. trivialis* trokken op 18 oktober over maar op 4 november waren de kriebels pas gerechtvaardigd toen in de Voorhaven van Zeebrugge eindelijk de eerste **Siberische Boompieper** *A. hodgsoni* voor België werd ontdekt. Deze kon tot 6 november gemakkelijk bekeken en gefotografeerd worden. Tot 20 oktober was er nog doortrek van **Roodkeelpiepers** *A. cervinus* met waarnemingen te Bierbeek, Vlaams-Brabant; Brecht; Bredene, West-Vlaanderen; Doornzele (twee); Gozin, Namur; Heist; Lier; Mechelen; Oostmalle, Antwerpen; Tienen; Iorgny; en in de omgeving van Zeebrugge (vier). Op 24 oktober vloog de laatste **Gele Kwikstaart** *Motacilla flava* langs Zeebrugge. **Paapjes** *Saxicola rubetra* bleven maar opduiken; de laatste zaten te Doel op 21 en 22 november (twee) en op Bloklersdijk van 22 tot 27 november. Bij Melsen, Oost-Vlaanderen, verbleef op 10 oktober een **Aziatische Roodborsttapuit** *S. maura* en op 18 oktober één op het Schietveld te Brecht. Op 16 november werd nog een **Tapuit** *Oenanthe oenanthe* gezien te Heist. Van begin oktober tot 5 november werden c. 45 **Beflijsters** *Turdus torquatus* gemeld met maximaal 10 te Heist op 7 oktober. Op 13 oktober passeerde overdag een massa **Koperwieken** *T. iliacus*, met

7300 over Kallo; 15 320 over Wilrijk, Antwerpen, en 18 000 over Hoogstraten, Antwerpen. Deze massale trek gebeurde dus over een relatief smalle strook in het binnenland. Op 4 november werd nog een **Braamsluiper** *Sylvia curruca* gezien te Zeebrugge en van 7 tot 10 november was er één aanwezig te Heist. Van 31 oktober tot 2 november verbleef een **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus* te Middelkerke, West-Vlaanderen. Op 8 november werd 's nachts een verzwakt exemplaar opgehaald in de drukke uitgaansbuurt van Oostende; later op de dag werd die succesvol vrijgelaten. Op diezelfde dag arriveerde er bovendien één te Heist, samen met twee **Bladkoningen** *P inornatus*. Dit gezelschap bleef ter plaatse tot 11 november. Eerder was het voor Bladkoningen slechts een magere vertoning geweest, met waarnemingen te Zeebrugge (twee) op 7 oktober; te Knokke op 8 en 9 oktober; te Middelkerke op 11 oktober; en te Nieuwpoort op 19 oktober. Op 25 oktober werd een **Raddes Boszanger** *P schwarzi* gezien te Bree, Limburg. Vermoedelijke **Siberische Tijtjaffen** *P collybita tristis* werden gemeld te Wenduine op 26 oktober; te Middelkerke op 3 november; te Raversijde, West-Vlaanderen, te Knokke op 7 november; en te Heist op 11 november. Op 20 oktober werd nog een **Fitis** *P trochilus* gezien in de Voorhaven van Zeebrugge. Bij Heist verbleef op 7 oktober een **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva*. Op 19 oktober kon er één bekeken worden in Zeebrugge. Twee eerste-winters lieten zich, eveneens te Zeebrugge, heel goed bekijken op 4 november. Op 19 november werd op Blokkersdijk nog een **Bonte Vliegenvanger** *F hypoleuca* opgemerkt. Vanaf half oktober deden **Baardmannen** *Panurus biarmicus* in groten getale hun intrede. Het moeten zo'n 135 **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* zijn geweest die alleen al in oktober door België trokken. Telkens 10 werden gezien te Tienen op 1 oktober en te

Genk op 3 oktober, op 7 oktober waren dat er 14 te Kruike en op 4 oktober vlogen er zelfs 40 langs het Mechels Broek. Voor november vermelden we nog exemplaren te Kruike tot 15 november; te Harelbeke en Genk op 2 november; te Heist op 11 november en te Harchies op 21 november. Bij Gentbrugge, Oost-Vlaanderen, verbleef op 12 oktober nog een juveniele **Grauwe Klauwier** *Lanius collurio* en een nog later exemplaar bleef op 20 oktober hangen bij Eghezée, Namur. **Russische Kauwen** *Corvus monedula soemmeringii* (althans vogels met die kenmerken) werden gezien te Meetkerke, West-Vlaanderen (twee), op 10 oktober en op 2 november; te Deurne, Antwerpen, van 16 tot 20 oktober; bij Damme op 30 oktober; en te Brugge, West-Vlaanderen (twee), op 5 november. De groep van 80 **Fraters** *Carduelis flavirostris* te Heist op 29 november is naar Belgische maatstaven zeker vermeldenswaard. In oktober werden 21 **Ijsgorzen** *Calcarius lapponicus* opgemerkt en in november kwamen daar nog eens 10 bij. De grootste groepen **Sneeuwgorzen** *Plectrophenax nivalis* werden geteld te Zeebrugge op 7 november (50) en te Knokke op 15 november (22). De enige binnenlandwaarneming gebeurde te Doel op 30 november. Op 10 oktober was gedurende enkele minuten een **Bosgors** *Emberiza rustica* aanwezig bij Kruike. Een luid roepende **Dwerggors** *E pusilla* vloog op 11 november langs Lier.

Deze waarnemingenrubriek kwam tot stand met medewerking van Luc Bekaert (Oost-Vlaanderen), Peter Collaerts (Tienen), Frank De Scheemaeker (Mergus), Koen Leysen (Limburg), Dirk Symens (Vlavo), Willy Verschueren (Groenlink) en Didier Vieuxtemps (Luxembourg). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Belgische Dutch Birdingvogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België

DB Actueel

New species of booby Currently, several subspecies of Masked Booby *Sula dactylatra* are recognized, most of which have a yellow bill. In the eastern Pacific, however, two distinct forms coexist: a yellow-billed form, *S d californica*, and an orange-billed form, *S d granti*, and these are often seen together. During the past 15 years, the two forms have been extensively studied by Roger Pitman and Joseph Jehl, both in the field and in museums. They recently reported on their findings and presented an excellent case for considering the orange-billed form as a full species, Nazca Booby *S granti* (Pitman, R L & Jehl, J L 1998. Geographic variation and reassessment of species limits in the 'masked' boobies of the eastern Pacific Ocean. Wilson Bull 110: 155-170). Nazca Booby is smaller, with a shorter, shallower bill, shorter legs and longer wings and tail, and also has distinct plumage characters. In contrast to Masked Booby, which breeds in low flat areas, Nazca Booby

typically nests on cliffs and steep slopes. At sea, Nazca Boobies are mainly seen in nearshore waters off the coast of the Americas, whereas Masked Boobies forage much farther offshore. At Clipperton Island, south-west of Mexico, both species nest sympatrically, and members of each species were shown to mate preferentially with their own species. GEORGE SANGSTER

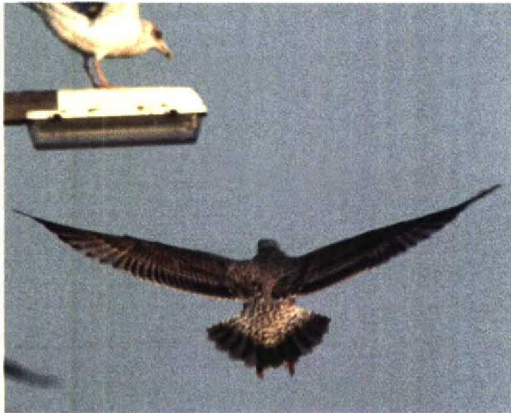
New species of scops owl Ever since Joe T Marshall's famous study of scops owl species (1978), which revealed the existence of several single-island endemics in the Oriental region, ornithologists have been aware that the diversity of the genus *Otus* is still incompletely known. Pamela Rasmussen has recently described a new species of scops owl from Great Nicobar Island, India, which she named Nicobar Scops Owl *Otus alius* (Rasmussen, P 1998. A new scops-owl from Great Nicobar Island. Bull Br Ornithol Club 118: 141-

153). The description is based on two museum specimens collected in 1966 and 1977. Comparisons with other taxa in the genus showed that the specimens are clearly distinct in a number of plumage characters. These comparisons also led to the conclusion that the form *O (magicus) sulaensis* (Sula Scops Owl) probably also represents a distinct species and that the status of the little-known forms *O (m) kalidupae* (Tukangbesi Scops Owl), *O (m) mendeni* (Peleng Scops Owl) and *O (m) siaoensis* (Siau Scops Owl) needs further attention. The status and geographic distribution of Nicobar Scops Owl are as yet unknown and vocalizations are only known from verbal descriptions. However, as Rasmussen notes, now that this taxon has finally been named, the process of studying and conserving it can commence. Nicobar Scops Owl represents the 11th

newly described species of owl since 1980. GEORGE SANGSTER

De meeuw van Scheveningen Op zondag 1 november 1998 bevonden wij ons op de pretpier van Scheveningen, Zuid-Holland, gelokt door de goede zeetrek van de dag ervoor (met onder meer veel Stormvogeltjes *Hydrobates pelagicus*). Al gauw bleek dat 'the day after' stukken minder was, zodat we om 11:30 de aantrekkingskracht van de bij de visafslag aanwezige meeuwen niet langer konden weerstaan. Op een grasveldje tussen twee patatkramen aan de zuidpunt van de boulevard was een grote groep meeuwen aanwezig die zich goed lieten bestuderen. Vrijwel direct werd hier een eerste-winter Pontische Meeuw *Larus cachinnans cachinnans* gevonden, terwijl op de stoep tussen

276-278 Zilvermeeuw *Larus argentatus*, eerstejaars met kenmerken van Amerikaanse Zilvermeeuw *L. smithsonianus* / Herring Gull *L. argentatus*, first-year showing characters of American Herring Gull *L. smithsonianus*, Scheveningen, Zuid-Holland, 21 november 1998 (Arnoud B van den Berg)

de dagjesmensen een eerste-winter Geelpootmeeuw *L. michahellis* (later bijgenaamd 'Michael de michahellis') rondscharrelde; dit waren reeds de negende en 10e meeuwensoort van de dag. Na een half uur andere meeuwensoorten te hebben afgezocht, keerden we terug bij het grasveldje, waar de samenstelling van de groep wat gewijzigd bleek te zijn. Hier attendeerden wij elkaar op een eerste-winter meeuw die opviel door de donkere basis van de grote dekveren die resulteerde in een donkere baan over de grote dekveren. De basis was solide donker op de buitenste (c 10) grote dekveren en werd geleidelijk kleiner en minder solide donker richting de binnenste grote dekveren. De grote dekveren van de meeste (maar niet alle) eerste-winter Zilvermeeuwen *L. argentatus* zijn volledig gebandeerd, terwijl het vertoonde grote-dekveerpatroon overeenkomt met dat van veel eerste-winter Amerikaanse Zilvermeeuwen *L. smithsonianus*. Daarom begonnen wij ons voorzichtig (en aanvankelijk min of meer voor de gein) af te vragen of dit een Amerikaanse Zilvermeeuw kon zijn. Het was duidelijk dat dit zeker geen 'klassieke' donkere, makkelijk te determineren eerste-winter Amerikaanse Zilvermeeuw was, maar toch merkten wij een aantal andere verschillen op ten opzichte van de omringende eerste-winter Zilvermeeuwen. Zo was de vogel iets donkerder en maakte een dieper bruine indruk, de tertials hadden minder lichte tekening die meer beperkt was tot de top van de veer, en de onderstaartdekveren waren zwaarder en regelmatig gebandeerd. Af en toe vingen wij een glimp op van de erg donker lijkende staart maar het staartpatroon (het belangrijkste kenmerk van eerste-winter Amerikaanse Zilvermeeuwen) kon hierbij niet goed worden vastgesteld. Gespannen wachtten wij gedurende ruim een half uur af of de vogel zou gaan poetsen en daarbij zijn staart zou spreiden. De staande en dan weer liggende meeuw bleef echter inactief, totdat deze wegvloog. Bij het wegvliegen konden we verscheidene foto's maken, maar hierdoor waren we niet in staat de tekening van staart en bovenstaartdekveren goed te bestuderen. De staart leek in ieder geval geheel zwart en de bovenstaartdekveren en stuit leken niet duidelijk lichter dan de rug... Het zag er dus allemaal erg spannend uit maar de vogel was inmiddels uit het zicht verdwenen en wij hadden niet voldoende gezien om een nieuwe soort voor Nederland te claimen. Pogingen om de vogel die middag terug te vinden mislukten.

Na bestudering van de gemaakte foto's en raadpleging van literatuur bleek dat de vogel inderdaad meerdere kenmerken van Amerikaanse Zilvermeeuw had. De variatie in deze soort is vooral in het eerste winterkleed enorm en ook de variatie van eerste-winter Zilvermeeuwen is groot, hetgeen de determinatie van de vogel aanzienlijk bemoeilijkte. De foto's toonden een staartpatroon dat doorgaans diagnostisch verondersteld wordt voor Amerikaanse Zilvermeeuw: de lichte tekening op de bovenstaart was beperkt tot de basis van de buitenste staartpen (later zou op foto's blijken dat ook de twee meer naar binnen gelegen staartpenen wat lichte tekening aan de basis hadden). Daar-

naast waren er de reeds genoemde kenmerken (in het bijzonder het patroon van de grote dekveren), waren stuit en bovenstaartdekveren vrij zwaar getekend en waren de kleine en middelste ondervleugeldekveren uniform donkerbruin. De combinatie van deze kenmerken wees er sterk op dat de vogel een Amerikaanse Zilvermeeuw was. Naast de kenmerken van Amerikaanse Zilvermeeuw, vertoonde de vogel ook kenmerken die minder goed of minder typisch zijn voor die soort: de niet egaal donkere onderdelen, de witachtige grondkleur van de stuit, de grove (in plaats van dichte) bandering op de onderstaartdekveren en de vergevorderde schouderrii. Geen van deze kenmerken valt echter buiten de variatie van Amerikaanse Zilvermeeuw.

Op 7, 8 en 9 november hebben wij weer gezocht naar de vogel maar het was niet eerder dan de namiddag van 14 november dat André van Kleunen, samen met DK en Roland van der Vliet, de meeuw weer terugvond. De vogel stond nu snel op de pieper als vrij zekere Amerikaanse Zilvermeeuw, waardoor hij voor donker nog door c 30 vogelaars kon worden waargenomen. De volgende morgen werd de vogel weer waargenomen door een langzaam aanzwellende menigte. Tot ten minste begin januari 1999 werd de meeuw van Scheveningen met enige regelmaat gezien, meestal aan het eind van de boulevard bij de patatkramen. De vogel werd door enkele 100en vogelaars bezocht en de algemeen heersende mening was dat dit de eerste Amerikaanse Zilvermeeuw voor Nederland betrof.

Omdat dit zeker geen makkelijk individu was, werden verscheidene meeuwenexperts geraadpleegd. De meningen van deze experts (gebaseerd op foto's) verschilden sterk; op zich geen onbekend verschijnsel bij grote meeuwen. De determinatie van de vogel als Amerikaanse Zilvermeeuw ontving positieve reacties van verschillende kanten (ook uit Amerika), maar Bruce Mactavish, Anthony McGeehan en Killian Mullarney reageerden beduidend minder enthousiast. Een groot discussiepunt bij de determinatie van deze vogel is uiteraard hoe groot de variatie van Zilvermeeuw nu werkelijk is. AMG en KM zijn van mening dat de vogel in kwestie waarschijnlijk een Zilvermeeuw is en dat de vertoonde kenmerken binnen de variatie van Zilvermeeuw vallen. Zij beargumenteren dat er Zilvermeeuwen zijn met erg veel donker op de staart en bovenstaartdekveren en dat normaliter bij een Amerikaanse Zilvermeeuw de basis van de buitenste staartpenen donkerder is dan bij de meeuw van Scheveningen, de onderstaartdekveren dichter gebandeerd zijn en nog veel juveniele schouderveren aanwezig zijn.

De uiteenlopende meningen hebben natuurlijk voor de nodige twijfels gezorgd omtrent de identiteit van deze vogel. De meeuw van Scheveningen zal daarom niet de eerste Amerikaanse Zilvermeeuw op de Nederlandse lijst worden. Misschien dat het eerste (zekere) Nederlandse geval toch niet lang op zich zal laten wachten dankzij de toegenomen interesse en kennis die het bestuderen van de vogel van Scheveningen met zich meebracht. NILS VAN DUUVENDIJK & DIEDERIK KOK

NATUUR en BOEK

Gehuisvest in het complex van Nationaal Natuurhistorisch Museum /
NATURALIS

Darwinweg 2

2333 CR - Leiden

Telefoon 071 568 76 91

Geopend: dinsdag t/m zondag van 12.00-18.00 uur

Specialist voor al uw vogelboeken

THERMISCH ONDERGOED

Met thermisch ondergoed kun je je favoriete buitensport
in een kouder seizoen blijven beoefenen.

Het houdt je behaaglijk warm, neemt geen vocht op,
draagt licht en comfortabel, is makkelijk te wassen
en zeer sterk. Bever heeft een enorme kollektie
in div. kleuren van het topmerk ODLO.

Den Haag Calandplein 4 • Amsterdam Stadhouderskade 4 • Rotterdam Adm. de Ruyterweg 33
Utrecht Balijelaan 10-12 • Arnhem Utrechtsestraat 3-5 • Haarlem Zijlweg 63 • Breda Wilhelminastraat 22
Apeldoorn Stationsstraat 134 • Hilversum Havenstraat 16 • Steenwijk Woldmeentherand 11
Groningen St. Jansstraat 17 • Eindhoven Leenderweg 202 • Antwerpen Bredabaan 968

BEVER[®]
ZWERFSPORT
Outdoor Innovators

Tel. 070-3883700
E-mail: info@bever.nl
ODLO-katalogus op aanvraag

FUNCTIONAL FASHION
ODLO
SINCE 1948

Architectura & Natura International Booksellers

Vogelboeken

Bezoek onze nieuwe winkel!

Leliegracht 22
1015 DH Amsterdam
Telefoon 020-623 61 86
Fax 020-638 23 03
e-mail kemme@architectura.nl

ISRAEL – EILAT & ARAVA VALLEY

Autumn/Winter/Spring: Sept 20 – May 20

- 1-2 week fully guided tour programme incorporating wide variety of habitats with unique resident & migratory species.
- Impressive raptor migration, seabirds, waders & songbirds in spectacular desert environment.
- **Birds on your doorstep!** More than 100 species in a day possible within a 3 Kilometre radius of your room on Lotan.
- 245 species recorded within 5 Kilometre radius of Lotan.
- Trips to **Northern Israel** available for up to 7 days.

Full details from: James Smith
Kibbutz Lotan Birding Tours
Doar Na Chevel Eilat
88855 ISRAEL
Fax: +972-7-6356-827
Tel: +972-7-6356-935

VOGELREIZEN

**naar ongerepte gebieden waar u
individueel niet zomaar komt:**

*Wit- Rusland : Prypjatmoerassen en oerbossen
o.a. Terekruiter, Waterrietzanger & Azuurmees
Polen: Biebrzamoerassen en oerbos van Bialowieza
o.a. Poelsnip, Waterrietzanger en Bastaardarend
Roemenië : Donaudelta en Zwarte zee kust
o.a. Roze Pelikaan, Bonie tapuit & Veldrietzanger
Verder tevens Duistland, Estland, Hongarije, Turkije,
Spanje, Griekenland, Marokko en India*

*Bijzondere waarnemingen gegarandeerd:
onze lokale gidsen weten waar de
soorten zich ophouden!*

Brochure:

Eco Tourist Services: 033-4565201

(wij zijn met een stand aanwezig op de DBA-vogeldag)

Ornithos

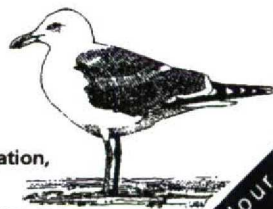
**The French magazine
for every birdwatcher**

- Status and Identification of Birds of France and WP
- Annual Report of French Rarities Committee
- Annual Report of Rare Breeding Birds in France
- French and WP Birding Spots
- Notes and News

*48 or 56 pages,
colour photographs
English summaries
and captions*

**For further information,
please write to :**

**Ornithos, LPO, BP 263,
F-17305 ROCHEFORT Cedex
(France) ☎ + 33 546 821 234**

**Full colour
Quarterly**

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, fax +31-235376749, e-mail arnoud.vandenberga@inter.nl.net)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel / fax +31-302961335, e-mail ebels@wss.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-2069927585, e-mail aan@bio.vu.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-223690141, fax +31-223690142, e-mail pop.en.p@wss.nl)

EDITORIAL BOARD Ferdy Hieselaar, Peter Meininger, Gerald Oreef, George Sangster and Roland van der Vliet

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spain), Toed Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Paul Lehman (USA), Anthony McGeehan (Northern Ireland), Killian Mullane (Ireland), Kees Roselaar (Netherlands), Frank Rozenlaal (Netherlands), Hadoram Shrihal (Israel), Günter De Smet (Belgium), Lars Svensson (Sweden) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dungen, Gerald Driessens, Nils van Duyvendijk, Remco Hoiland, Graham Holloway, Diederik Kok, Hans van der Meulen and Peter de Rouw

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Kossouw

ADVERTISING Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail dba@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 1998 is: NLG 65.00 (Netherlands), BET 1320.00 (Belgium), NLG 72.50 (other countries inside Europe) and NLG 77.50 (countries outside Europe).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque (GBP 26.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Westmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *List 98 Nederlandse vogelsoorten* by A B van den Berg & C A W Bosman (1998, Santpoort-Zuid) (taxonomy and scientific and Dutch names of birds recorded in the Netherlands); *List of birds of the Western Palearctic* by British Birds (1997, Blunham) (English names of Western Palearctic birds); the list compiled by C S Roselaar in *Gedruisteerde encyclopedie van de vogels* by C M Perrins (1991, Weert), with modifications and additions by A J van Loon in *Vogels van de wereld - complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *Birds of the world* door C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world). Deviations from and additions to these lists are based on CSNA decisions (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gilsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Leon Edelaar, Rob Olivier, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730); also the editors of Dutch Birding have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hoiland, Paul Knollie, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnoud Meijer, André van der Plas and Kees Tiemstra.

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) IJ Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, tel +31-505274993, fax +31-505272668, e-mail DBTRS@Natuurshoof.com, internet <http://www.Natuurshoof.com/DBTRS>.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Karel Mauén, Jan van der Laan (chairman, tel +31-725203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, tel +31-302523801) and Wim Wurgant (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, Cornelis Hazeyoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretary, tel / fax +31-715143790) and Ronald Sluis. The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

© 1998 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Netherlands

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
Nieuwe Rijn 27
2312 JD Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET

<http://www.dutchbirding.nl>

Artikelen	261	Identification of Greenland and Iceland Redpolls <i>J M Reid & Roger Riddington</i>
	271	Dikbekfuten bij Akersloot in april 1997 en Vlaardingen in januari 1998 <i>Jan Wattel, C S (Kees) Roselaar, Willem van Rijswijk Jr & Enno B Ebels</i>
	275	Ivoormeeuw langs Nederlandse en Duitse kust in mei-juni <i>Marc Argeloo</i>
	278	Fluitzwaan in Veenkoloniën in winters van 1997/98 en 1998/99 <i>A (Bert) de Bruin & Emo Klunder</i>
	281	European Honey-buzzards in Italy in January 1995 and 1997 <i>Marcello Grussa, Maurizio Azzolini & Andrea Corso</i>
	283	Bastaardarend in Lauwersmeer in augustus 1997 <i>Sybrand de Bruin, Anne van Dijk & Eric Koops</i>
	285	Forsters Stern te Kinderdijk in januari 1995 <i>Piet van Meerkerk</i>
	287	Little Swift possibly breeding in Spain in 1996 <i>Roland E van der Vliet</i>
	288	Breeding of White-rumped Swift in Portugal <i>C C Moore</i>
	290	Noordse Boszanger op Terschelling in oktober 1996 <i>Roland E van der Vliet & Arie Ouwerkerk</i>
	291	Huiskraai broedend in Hoek van Holland in 1997 en 1998 <i>Enno B Ebels</i>
Brieven	295	Records of white-eyes in Belgium <i>Editors of Dutch Birding</i>
Varia	296	Again leucistic Great Grey Owl in Finland in March 1998 <i>Jari Peltomäki</i>
Recensies	296	<i>The advanced birding video series: the large gulls of North America</i> by Jon L Dunn, Larry Rosche & John W Vanderpoel <i>Arnoud B van den Berg</i>
	297	<i>Photographic handbook of the wildfowl of the world</i> by Malcolm Ogilvie & Steve Young <i>Diederik Kok</i>
CDNA-mededelingen	298	Recente CDNA-besluiten
DBA-nieuws	298	Nieuw Internet-adres en nieuwe e-mailadressen; New Internet address and new e-mail addresses; Nieuwe semafoongroep; Telefonische bereikbaarheid DBA-informatielijnen; Uitverkochte nummers van Dutch Birding; Out-of-stock back issues of Dutch Birding; Wijzigingen in DBA-bestuur; DBA-vogelweek in najaar 1999
Aankondigingen & verzoeken	300	Colour-ringed Northern Lapwings; Pontische Meeuwen in Nederland; verzoek om waarnemingen; Programma NOU-symposium over vogeltaxonomie
Masters of Mystery	300	Solutions of fifth round 1998; Tickell's Thrush and Yellow-legged Gull <i>Diederik Kok & Nils van Duivendijk</i>
	304	Sixth round 1998 <i>Diederik Kok & Nils van Duivendijk</i>
WP reports	305	WP reports: November-December 1998 <i>Arnoud B van den Berg</i>
Recente meldingen	313	Nederland: oktober-november 1998 <i>Ruud M van Dongen, Remco Hoiland & Peter W W de Rouw</i>
	319	België: oktober-november 1998 <i>Gerald Driessens</i>
DB Actueel	322	New species of booby; New species of scops owl; De meeuw van Scheveningen
Voorplaat / front cover		Arabische Trap / Arabian Bustard <i>Ardeotis arabs</i> , Awash NP, Ethiopië, september 1997 (<i>Hadoram Shirihai</i>)
Abstracted / indexed in		Auk, Ecological Abstracts, Emu, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ibis, Ornithologische Schriftenschau, Wildlife Review, Zoological Record